

**Diplomová práce
Staromestské námestie**

NÁRODNÉ MÚZEUM ARCHITEKTÚRY

**Bruno Pella
FA ČVUT 22/23
ateliér Hájek - Hulín**

Diplomová práce
Staromestské námestie
Národné múzeum architektúry

Autor
Mgr. arch. Bruno Pella

Ateliér
Hájek - Hulín

Vedúci práce
prof. Ing. Mgr. Akad. arch. Peter Hájek

Asistent
Ing. arch. Jaroslav Hulín

Akad. rok
2022/2023, LS

Škola
FA ČVUT

CIEĽ A ZADANIE

Táto diplomová práca si pri jej tvorení, ale i následnom čítaní a posudzovaní, vyžaduje odstup a nadhľad, pretože sa snaží formulovať nahliadanie na architektúru spôsobom, ktorý sa ešte len rodí, overuje. Zodpovedať páľčivú otázku, čo je architektúra, sa niekedy nepodarí ani za celý život, preto treba uvažovať, že predložená práca je iba čiastkovým a naivným pokusom. Považujeme však za dôležité ju pri ukončení štúdia na FA ČVUT aspoň takýmto spôsobom formulovať. Nadväzuje na DP z KAT VŠVU a pokúša sa analyzovať architektúru v jej komplexnosti istým mentálnym konštruktom. Priblíženie sa však **všeobecnej architektúre** je veľmi náročné, možno až nemožné. V návrhovej časti sa napriek tomu o to pokúsime. Táto práca si pre svoje zámery vyberá, pre Prahu a Českú republiku kontroverzné zadanie dostavby Staromestského námestia. Spája tak školou nevyžiadajú, no pre diplomanta dôležitú tému **možných svetov architektúry** a konkrétne, zdá sa nevyriešiteľné, zadanie. Na to sa budeme musieť oprostíť od individuálnych, vektorových **kritérií** a nahliadnuť na architektúru v jej neopracovaných, skalárnych **obsahoch**. Preto cteného čitateľa prosíme o otvorenú myseľ.

Týmto úvodom by som sa chcel poďakovať za možnosť realizácie prof. Hájkovi a pánovi asistentovi Hulínovi. Za schopnosť diskutovať pánovi Tourekovi, za pomoc pánovi Korchovi, za otvorenú myseľ pánovi Berinšterovi a všetkým mojim vzácnym priateľom za morálnu oporu. V neposlednom rade mojej rodine za neustálu a nezištnú podporu, bez ktorej by moje snaženie nebolo možné.

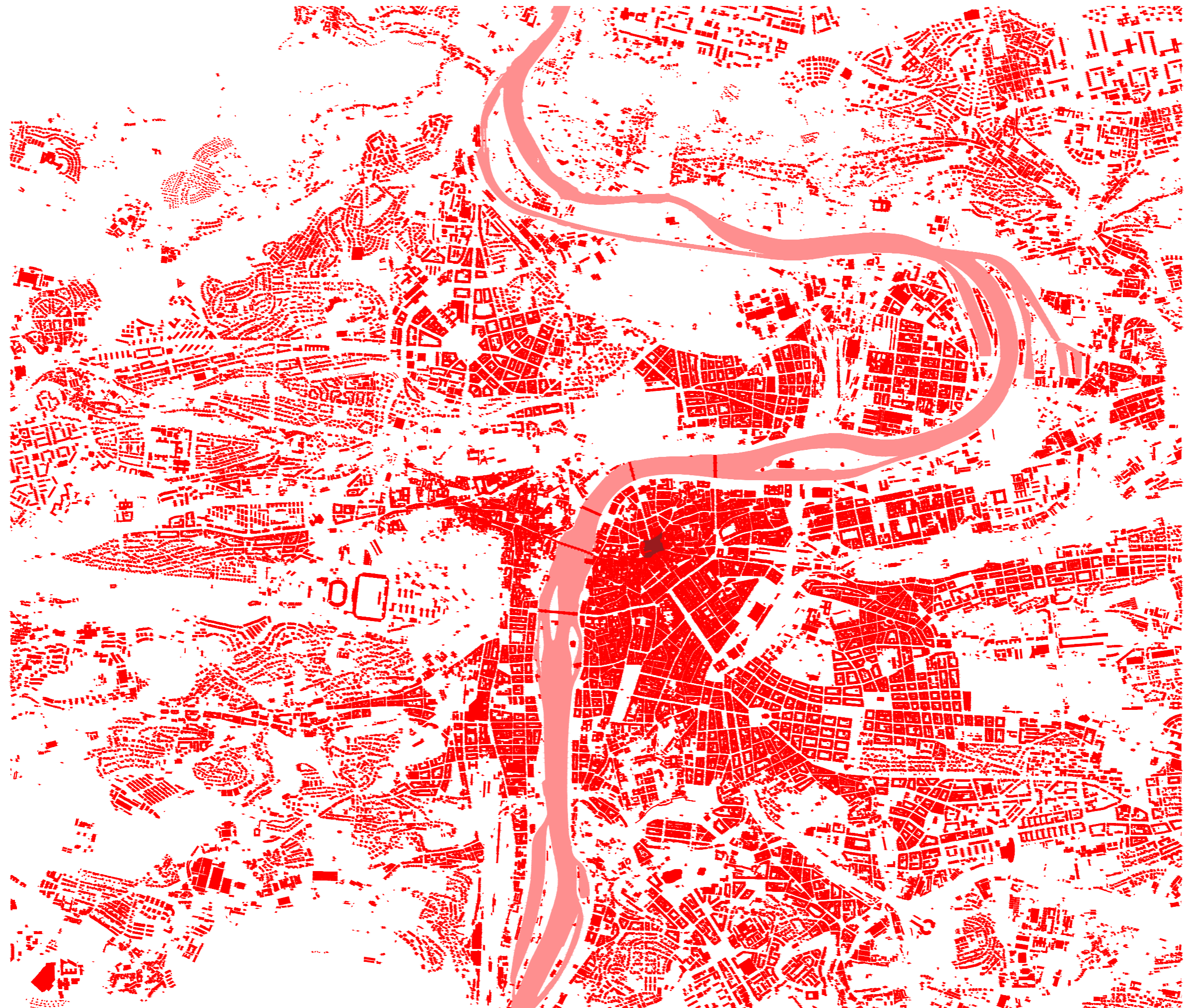
Všetky tieto pojmy
budú postupne
v tejto práci
rozoberané
a vysvetľované.

OBSAH

CIEĽ A ZADANIE	2
1. MIESTO	11
1.1. Dejiny	16
1.2 Alternatívy	26
1.3 Súčasnosť	32
2. PROGRAM	35
2.1 Potreba národného múzea architektúry	36
2.2 Referencie múzea architektúry	40
2.3 Múzeum / výstavný priestor	48
2.4 Program národného múzea architektúry	49
2.5 Spojenie programu a miesta	51
3. TEÓRIA	53
3.1 Fragmentácia sveta	54
3.2 Architektonický obsah	56
3.3 Možné svety	58
4. METÓDA	63
4.1 Sústava	68
4.2 Figúry funkcií	70
4.3 Diagram	72
4.4 Objekt	73
5. NÁVRH	95
Spojenie zadania, teórie a metódy	96
Vonkajšie vzťahy	109
Situácia	110
Pôdorysy	112
Rezy	122
Pohľady	124
Vizualizácie	128
Technikálie	132
SLOVNÍK POJMOV	136
ZDROJE	140

1. MIESTO

Red plan Praha
1:30 000

Vyznačené
Staromestské
námestie

Red plan Praha
1:15 000
Vyzn. Staromestské
námestie

Red plan Praha
1:5 000
Vyzn. pozemok

1.1 Dejiny

Všeobecná architektúra si nevyžaduje začínať od lokality, no keďže v tejto práci máme konkrétne zadanie na konkrétnom mieste, v krátkosti si opíšeme jeho vývoj, ktorý je zaujímavým príspevkom a samostatnou vrstvou, ktorá projekt obohacuje.

História Staromestského námestia je tesne spätá s dejinami Prahy, Českého národa, ale i širším európskym, politickým a kultúrnym vývojom. Keďže nie je v možnostiach tejto práce rozoberať všetky aspekty, venovať sa budeme ťažiskovo vývoju Staromestského námestia v rámci mesta a potom Staromestskej radnici, na mieste ktorej budeme navrhovať.

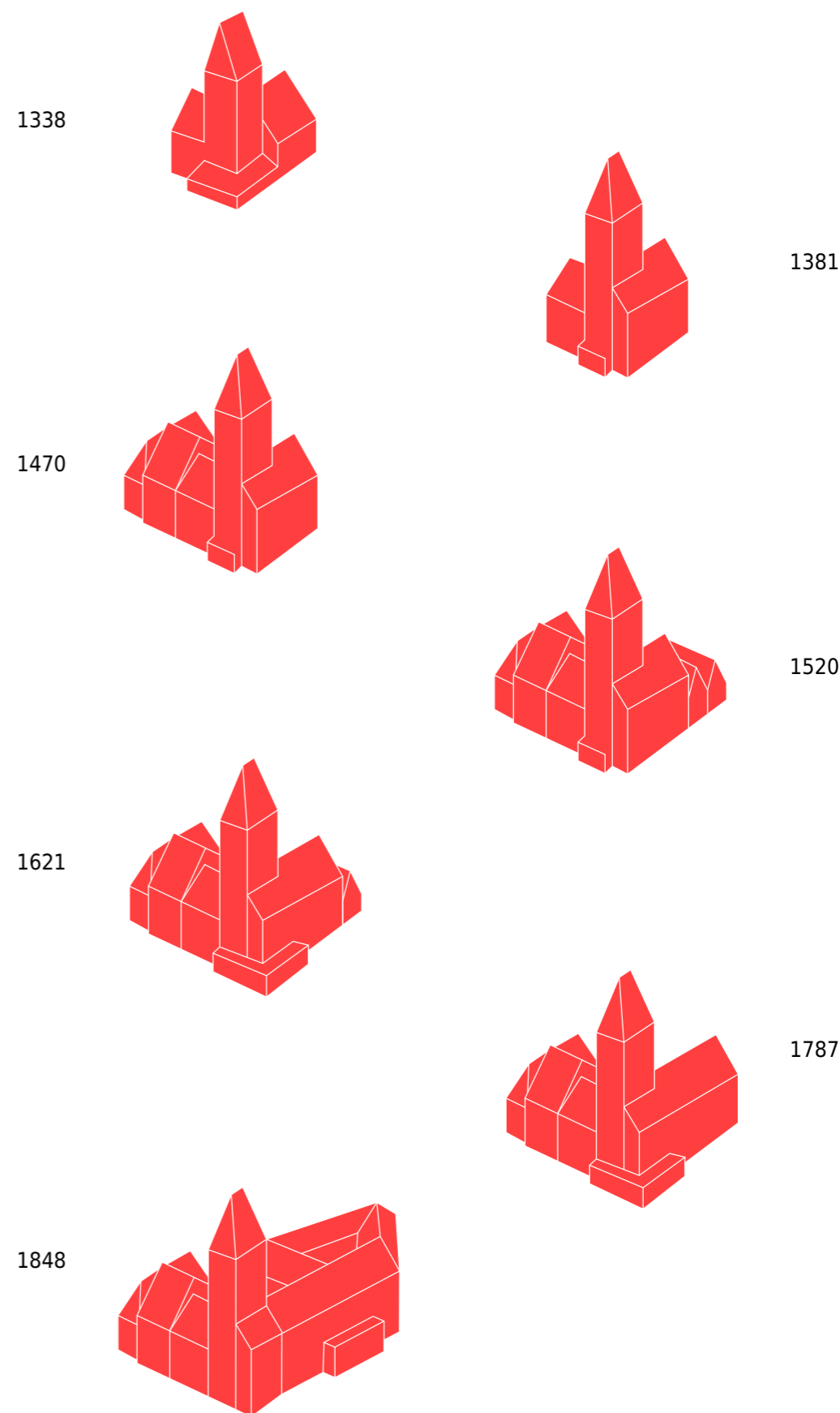
Jeho počiatky siahajú do 12. storočia a sú spojené so samotným vznikom Prahy. Avšak už v 9. storočí započalo osídľovanie Malej strany, ktorá sa považuje za staršiu než Staré mesto, ktorého územie sa v tej dobe využívalo na pochovávanie, zatiaľ čo ľavý malostranský breh pre bývanie. Pravobrežné osídlenie sa rozvíja vplyvom rozvoja v 12. storočí, kedy sa začína s výstavbou prvých domov a kostolov.

Tomu zodpovedá aj výstavba prvého kamenného mostu z rokov 1158-1172, ktorý nahradil starší drevený. Približne v tomto období vzniká aj Staromestské námestie v podobe nezastavaného verejného priestoru, trhu.

Koncepciu mesta ako samosprávnej, nezávislej jednotky, formálne spadajúcej priamo pod panovníka, priniesli usadlíci zo západných častí Svätej Rímskej ríše v 13. storočí. Mešťania v nej mali nevídanú mieru osobnej nezávislosti a rovnoprávnosti.

13. a 14. storočie sa vyznačuje zmenou usporiadania z dvorcového na uzavretú blokovú zástavbu a stabilizáciou siete ulíc a verejných priestranstiev spolu s výstavbou opevnenia. Obyvatelia si najprv volili svojho richtára a neskôr sa ustálila aj voľba zástupcov mešťanov - mestská rada. Tá predstavovala reprezentáciu mesta, no zároveň bola aj súdnou mocou v sporoch. Vznikla potreba jej stáleho sídla. Snahy o zakúpenie domu pre radu na Staromestskom námestí boli od roku 1296, no podarilo sa to až v roku 1338, kedy mesto získalo náročný Volfínov patricijský dom. Už v tom období pravdepodobne s vežou, ktorá bola znakom silnej a bohatej rodiny.

Postupným rozširovaním Prahy sa zvyšovali aj priestorové požiadavky radnice, preto v priebehu nasledujúcich desaťročí mesto pre svoje potreby skupovalo susediace domy: Radničný dom (Křížův dům 1458), Mikšův dům, Dům u kohouta. Na prelome 15. a 16. storočia sa smerom do námestia pristavalo východné neskorogotické krídlo s novou zasadacou sieňou zaklenutou sieťovou klenbou. V roku 1838 však bolo zbúrané a o 10 rokov neskôr na jeho mieste bola dokončená nová stavba podľa skombinovaného návrhu Nobileho a Sprengera.

Nestretla sa však s veľkým nadšením pražského obyvateľstva, čomu nasvedčuje prvá architektonická súťaž na mieste tohto východného krídla. Neustále narastajúci úradnícky aparát a premena radnice na turistickú pamiatku viedli v roku 1911 k presunutiu radnice do novostavby pražského magistrátu od architekta Polívku, ktorá sa nachádza niekoľko desiatok metrov západne.

Spracované podľa:
Vlček, P. (ed.). Staroměstská radnice. Praha: FOIBOS BOOKS, 2018.

Vplyvom rozvoja Prahy, asanácie Židovskej štvrte, výstavby Jozefova a prerazením Parížskej ulice, došlo v roku 1901 k zbúraní Křenovho domu, ktorý susedil s východným krídlom radnice a vytváral bariéru medzi námestím a kostolom sv. Mikuláša, ktorý sa tak stal súčasťou námestia.

Tento stav pretrval do konca druhej svetovej vojny, kedy počas pražského povstania východného krídla zachvátil požiar, po ktorého uhasení sa rozhodlo o zbúraní objektu. Ostal nám z neho iba relikt v podobe segmentu napojeného na radničnú vežu. Od roku 1945 je tak toto miesto prázdne.

Ludwig Lange, Johann Poppel, Staroměstská radnice v Praze na kolorované ocelorytině z doby kolem 1840 z nakladatelství G. G. Langeho v Darmstadu, in: Pavel Vlček (ed.), Staroměstská radnice

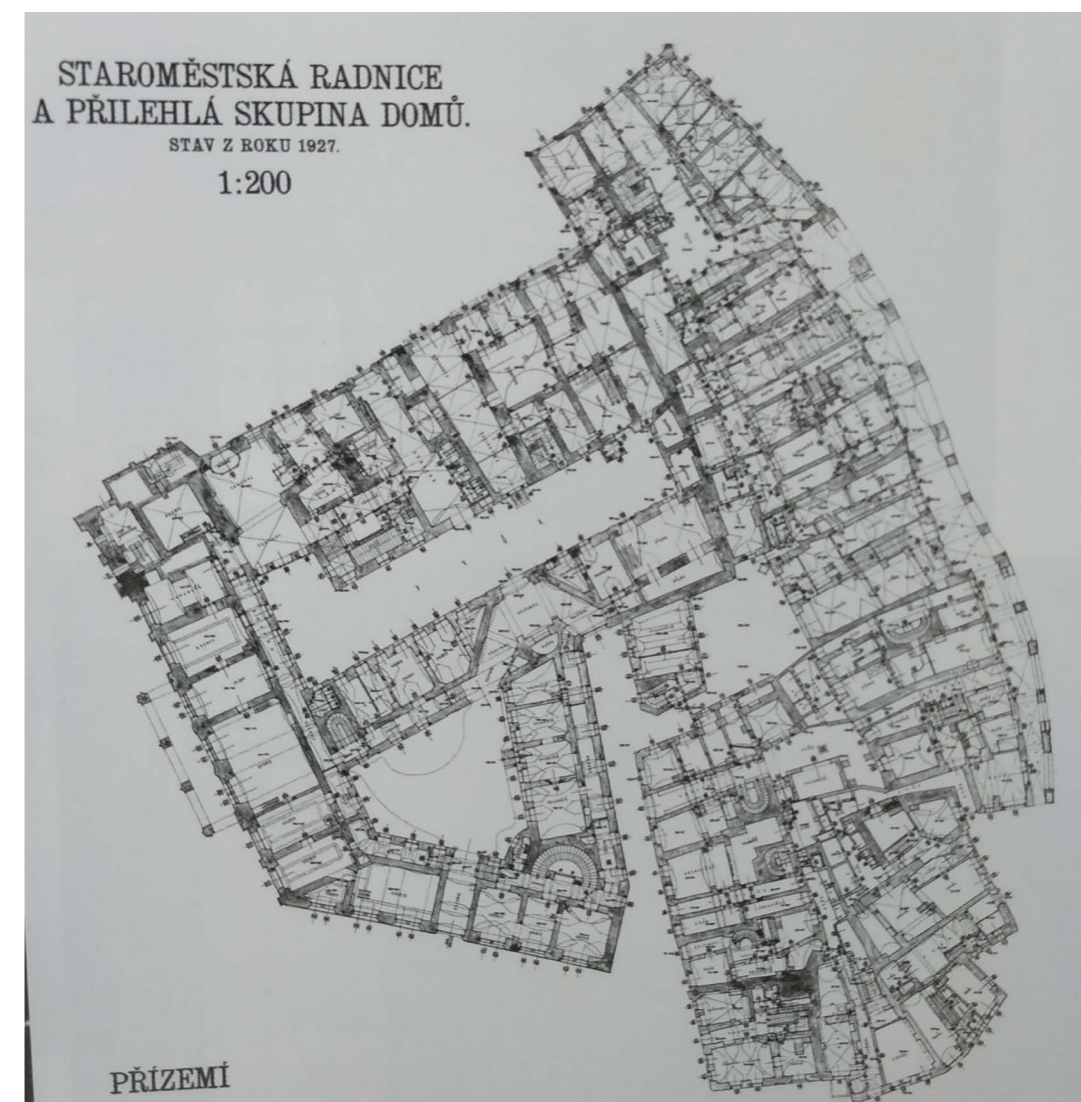

Pohled na Staroměstskou radnici na fotografii drážďanské společnosti Roemmler und Jonas z roku 1891, in: Pavel Vlček (ed.), Staroměstská radnice

	cca 9. st.	Osídlenie Malej Strany
	cca 1230	Založenie Starého mesta
	1273	zmienka pôvodného kostola sv. Mikuláša
Zakúpenie Volfínovho domu pre účely Staromestkej radnice	1338	
	1348	Založenie Nového mesta
Dokončenie rodničnej kaple	1348	
	cca 1350	zahájenie výstavby dnešného Týnskeho chrámu
Vznik Orloja	cca 1410	
Zakúpenie Mikšovho domu pre účely Staromestkej radnice	1458	
	cca 1510	dokončenie dnešného Týnskeho chrámu
	1737	dokončenie nového kostola sv. Mikuláša od arch. Diezenhofera
	1784	Zlúčenie 4 pražských miest - správa v Starom. radnici
Zakúpenie Domu u Kohuta pre účely Staromestkej radnice	1835	
Zbúranie gotického východného krídla	1838	
Dokončenie nového neogotického východného krídla	1848	
	1901	Zbúranie Křennovho domu
	1911	Dokončenie Novej radnice (Magistrát HMP, arch. Polívka)
Zbúranie neogotického východného krídla	1945	

Staroměstské náměstí a původní podoba radničního bloku, kresba dle Juttnerova plánu z roku 1815, in: Pavel Vlček (ed.), Staroměstská radnice

Půdorys přízemí radnice, stav z roku 1927 (včetně okolních domů). Na půdorysu je zřetelná prostupnost jednotlivých křídel a dvorů, jimiž se člověk snadno dostává od kostela sv. Mikuláše k orloji, in: Pavel Vlček (ed.), Staroměstská radnice

Mapy stabilního katastru
1 : 2 880 (1 : 1 440),
<https://www.dveprahy.cz/>

Mapy stabilného katastru územia Prahy vznikali v rokoch 1840 – 1843. Na tomto výseku vidieť komplex Staromestskej radnice vo svojom najväčšom štádiu spolu so susedným Krenovým domom. Sever územia tvorí ešte stará židovská štvrť.

Plán polohy a výšek
královského hlavného
města Prahy 1889,
<https://www.dveprahy.cz/>

Táto mapa z roku 1889 vznikla za účelom vyznačenia polohy všetkých existujúcich či budúcich budov s číslami domovnými i parcelovými. Plán mal zahŕňať námestia, ulice, stoky a potrubia s výškami. Vidíme vyznačenie radničného bloku spolu už so zakresleným Jozefovom a prerazenou Parížskou ulicou, pre ktorú bol asanovaný Krenov dom.

Mapa vznikala tesne pred prvou svetovou vojnou a zachytáva už vybudovanú novú štvrť Jozefov na mieste židovskej štvrte a tiež voľné miesto po Krenovom dome.

Orientační plán
královského hlavného
města Prahy a obcí
sousedních 1909-1914,
<https://www.dveprahy.cz/>

Prvá letecká ortofotomapa z roku 1953 zachytávajúca voľný priestor po asanácii severného krídla radnice vykonanej na konci druhej svetovej vojny v roku 1945. Od vtedy vyzerá Starometské námestie tak, ako ho poznáme dnes.

1953 Černobílé ortofoto,
<https://www.dveprahy.cz/>

A_Staroměstské nám.
B_Týnská ulička
C_Týnský dvůr
D_Dlouhá třída
E_Pařížská třída
F_Maislova ulice
G_Kaprova ulice
H_Platněřská ulice
J_Linhartská ulice
K_Karlova ulice
L_Malé náměstí
M_Melantrichova ul.
N_Železná ulice
O_Celetná ulice

Textové popisky
prebrané z Alois Míka,
Staroměstská radnice a
náměstí; preto niektoré
názvy dnes nemusia
zodpovedať súčasnému
stavu.

1 Týnská škola 2 Chrám Panny Marie před Týnem 3 Rodný dům malíře Karla Škréty 4 Budovcův dům 5 Týn, dům Granovských 6 Dům U kamenného zvonu 7 Palác Golz - Kinských 8 Bývalý konvent řádu paulánů 9 Kostel sv. Mikuláše 10 Rodný dům spisovatele Franze Kafky 11 Nová budova Národního výboru 15 Dům Ríchtrův 16 Dům U lilium 17 Renesanční kašna 18 Dům Štěpánovský 19 Dům U modré hvězdy 20 Dům Bílý koníček 21 Dům U kamenného beránka 22 Pomník mistra Jana Husa 23 Gotická radniční kaple 24 Park na místě zničeného východního a severního traktu radnice 25 Radniční věž s orlojem 26 Staroměstská radnice /pův. dům Volfínů od Kamene/ 27 Staroměstská radnice /pův. Křížův dům/ 28 Staroměstská radnice /pův. Mikšův dům/ 29 Staroměstská radnice /pův. dům U kohouta/ 30 Dům u minuty

1.2 Alternatívy

Priestor východného krídla Staromestskej radnice je riešený architektmi i verejnosťou dlhšie, ako sa môže zdať, hoci sa toto miesto fyzicky uvoľnilo až na konci druhej svetovej vojny. Najprv to bolo po zbúraní starého gotického východného krídla v roku 1838, na ktorého mieste architekt Nobile navrhol neogotický úradnícky palác, ktorý bol Sprengerom prerobený, pretože už samotný návrh nebol vizuálne vyhovujúci. Jeho nahradenie sa však riešilo už 10 rokov pred tým **konkurzom**, čiže akousi "súťažou" návrhov.

To, že novostavba nevyhovovala kritériám prevádzkovým, hodnotovým, estetickým a ďalším, ukazuje vyhlasovanie súťaží už počas jej existencie, v počte štyri.

Od roku 1899 bolo celkovo uskutočnených 8 oficiálnych súťaží, do ktorých bolo odovzdaných 537 návrhov, na ktorých pracovalo cez 1000 architektov. Okrem nich je téma Staromestského námestia pravidelne riešená na školách architektúry ako ateliérové či záverečné zadania. Ich presný počet nevieme, no môžeme odhadovať, že súhrnný počet navrhnutých alternatív pre túto tému osciluje okolo tisícky. Jednotlivé zadania sa líšili predpísanými podmienkami, programom, veľkosťou územia atď.

Každá doba zároveň kládla iný dôraz na jednotlivé kvality diel. To, čo nám dnes príde neprípustné, mohlo byť žiadúce. Príkladom sú modernistické medzivojnové a povojnové návrhy, ktoré počítali s výraznou asanáciou svojho okolia. Porota však ocenila tieto návrhy. V jej hodnotení uvádza, že **"Řešení náměstí vzhledem k dochovaným památkám je velmi citlivé."**

Na vedľajšej časovej osi vidíme, že to boli súťaže s veľmi vysokou účasťou a rozhodovanie muselo byť veľmi zložitú. Častokrát sa prvé ceny ani neudelili. **"/napríklad v roku 1946 rozhoduje 24 členná porota v 38 celodenných zasadnutiach; 1966 udelených 22 odmien a 6 cien bez poradia/. Funkcia súťaží stále degraduje, pokladajú sa stále viac za štúdijské a hľadá sa v nich už len variantné riešenie k prebádaniu problému."** Takto popisuje situáciu ohľadom architektonických súťaží na Staromestské námestie Jiří Ševčík.

Počtom zapojených najväčšou súťažou bola práve posledná, ktorá vzbudila mnoho vášní. Pri nej sa však ukázalo, že nie len architekti sú nejednotní v riešení tejto úlohy, ale aj **"... zadavateľ presne neví, prečo súťaž vypisuje a hlavne, k jakému účelu by dostavba mala sloužit, a čo od riešení očakáva."**

Na nasledujúcich stranách je malá galéria projektov, najprv súťažné, potom študentské. Nie sú radené so žiadnym konkrétnym zámerom. Majú prezentovať náhodne vybrané ukážky a poukázať na mimoriadnu rôznorodosť prístupov pre jednu konkrétnu úlohu.

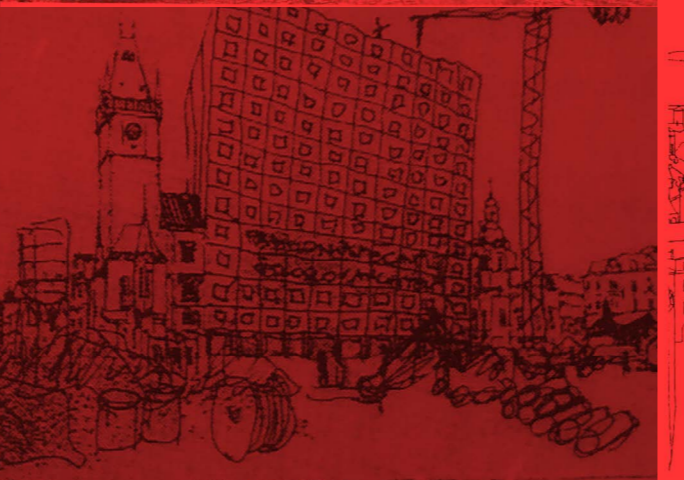
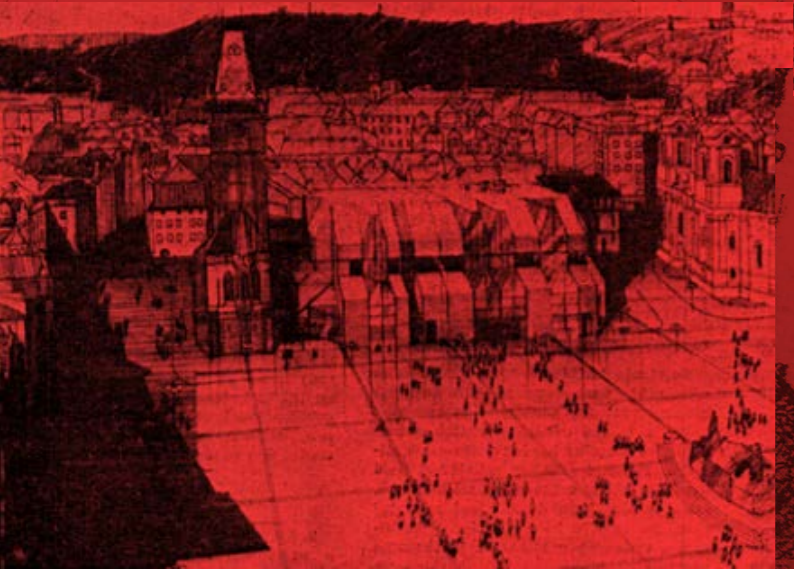
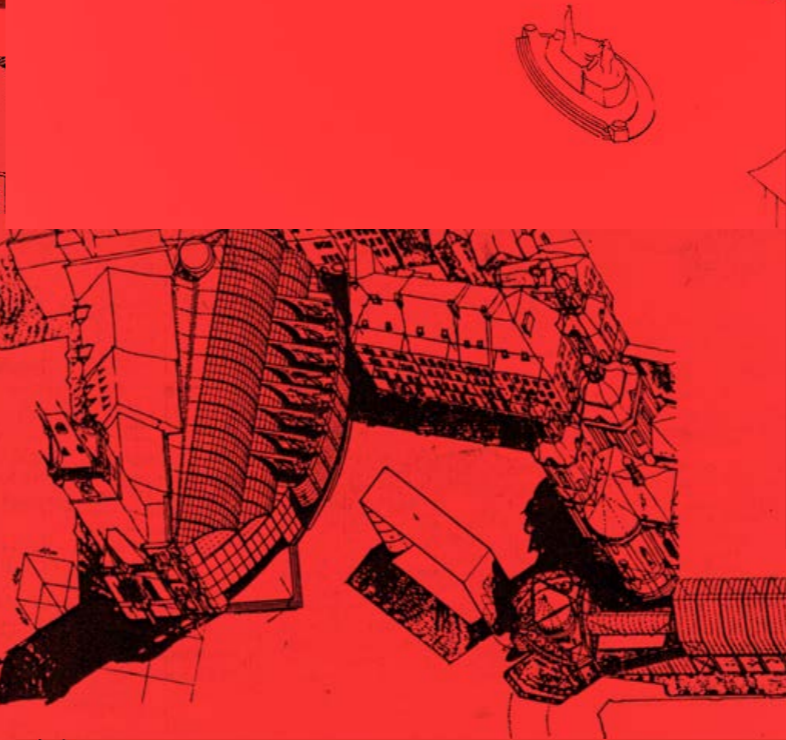
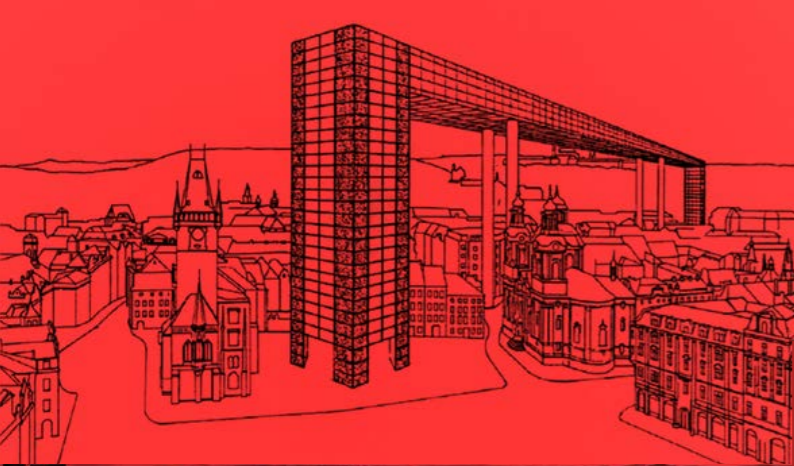
Ševčík, J. Staroměstská radnice jako paradigma proměn českých měst v 19. století. In: Město v české kultuře 19. století. Praha: NG, 1983.

Starý, O. Veřejná soutěž na Staroměstskou radnici. In: Architektura ČSR 1947/2. s. 54.

Ševčík, J. Staroměstská radnice jako paradigma proměn českých měst v 19. století. In: Město v české kultuře 19. století. Praha: NG, 1983. s. 283.

Mlčochová, A. VEREJNÁ PROSTRANSTVÍ: PŘÍPADOVÁ STUDIE STAROMĚSTSKÉHO NÁMĚSTÍ V PRAZE: diplomová práce. Praha: UK, 2016. s. 66.

1828	konkurz
1899	I. súťaž - rozšírenie východného krídla, problém s novoodhalenou Nobileho fasádou k Parížskej
1903	II. súťaž - požiadavka historizujúcich foriem poroty
1909	III. súťaž I. miesto: Anotnín Wiehl - požiadavka historizujúcich foriem poroty
1938	IV. súťaž 38 návrhov - požiadavka zachovania neogotického krídla
1946	V. súťaž 92 návrhov, 127 architektov bez víťaza II. miesto: F. M. Černý - potreba riešenia celého nám.
1963	VI. súťaž 98 návrhov bez víťaza
1966	VII. súťaž 75 návrhov - počítalo sa s realizáciou, ktorá bola prerušená okupáciou
1987	VIII. súťaž I. miesto: Karel Koutský, Jan Kozel, Vladimíra Leníčková 227 návrhov

1.3 Súčasnosť

Vlček, P. (ed.). Staroměstská radnice. Praha: FOIBOS BOOKS, 2018.

“To, co dnes Staroměstské radnici a Staroměstskému náměstí chybí je bezpochyby její dokončení, teda dostavba východního a severního křídla. Snad tento obtížný a jak vidno od roku 1945 neřešitelný problém budoucí generace někdy vyřeší...”

Lokalita je pre novú výstavbu mimoriadnou výzvou. Má mnoho špecifik, ktoré vyplývajú z centrálnej pozície historického jadra mesta.

Staromestské námestie je od roku 1962 pamiatkovo chránené typom ochrany **Národnej kultúrnej pamiatky**. Podľa UAP sa na námestí nachádzajú 2 výškové dominanty celomestského významu (Týnsky chrám, veža Staromestskej radnice) a jedna nadmiestneho (kostol sv. Mikuláša).

Komplex Staromestskej radnice je takisto Národnou kultúrnou pamiatkou a skladá sa z niekoľkých objektov na niekoľkých pozemkoch.

Nás zaujíma ten s parcelným číslom 1/2, na ktorom stálo východné kídlo radnice a ktorý je predmetom predstavených súťaží. **Vlastnícke právo** naň má Hlavné mesto Praha, pričom Mestská časť Praha 1 ho má vo zverenej správe. Nachádza sa v katastrálnom území Staré mesto obce Praha. Podľa katastra je spôsob využitia zeleň a druh pozemku ostatná plocha. Dnes sa práve verejná zeleň na tomto mieste nachádza v podobe vysadených Javorov babyka v pravidelnom rastru a niekoľko ďalších solitérov v rátane dvojice veľkých dubov.

Vo verejnom diskurze sa rytmicky téma dostavby objavuje a zaniká. Súvisí to s nastavením spoločnosti, ekonomickej a politickej situácie. Naposledy sa nad 9. súťažou reálne uvažovalo v roku 2010.

ps://pamatkovykatolog.cz/pravni-ochrana/staromestske-namesti-84033, skoršia nižšia pamiatková ochrana od r. 1958 <https://pamatkovykatolog.cz/pravni-ochrana/staromestske-namesti-150137>

Prebraté z ikatastra nehnuteľností: Platnosť dat k 04.05.2023 11:00

máj 2023

2022 barevné ortofoto, <https://www.dveprahy.cz/>

máj 2023

2. PROGRAM

2.1 Potreba národného múzea architektúry

zdroj: <https://edition.cnn.com/travel/article/most-visited-cities-euro-monitor-2018/index.html>

Praha bola v roku 2018 **5. najnavštevovanejšie** mesto Európy a **20. na svete**. V roku 2019 sa v nej celkovo ubytovalo vyše **8 mil. hostí**.

pre pandémiu v roku 2021 iba 2,3 mil. <https://www.praguecitytourism.cz/cs/pis-pct/vyrocní-zpráva-výroč. správa 2021>, ešte nemáme relevantné postpandemické dáta, no môžeme očakávať opätovný nárast turizmu.

Aj keď si to väčšina návštevníkov pravdepodobne priamo neuvedomuje, prichádza sem najmä za architektúrou. Tá dáva Prahe fyzickú, hmotnú podobu a charakter. Vďaka nej je Praha stovežatá, tajomná, romantická... Všetky múzeá, galérie, divadlá a ďalšie kultúrne a turistické atrakcie sídli vo svojich špecifických architektúrach. Problém však je, že o tejto architektúre laická verejnosť vie pomerne málo, resp. ani ju nepovažuje za tému a pritom by mesto bez nej nenavštívili.

Preto je potrebné vytvoriť inštitúciu pre architektúru samotnú, kde by sa mohli cudzinci, ale aj domáci dozvedieť o jej pôvode, vývoji, súčasnosti i budúcnosti viac.

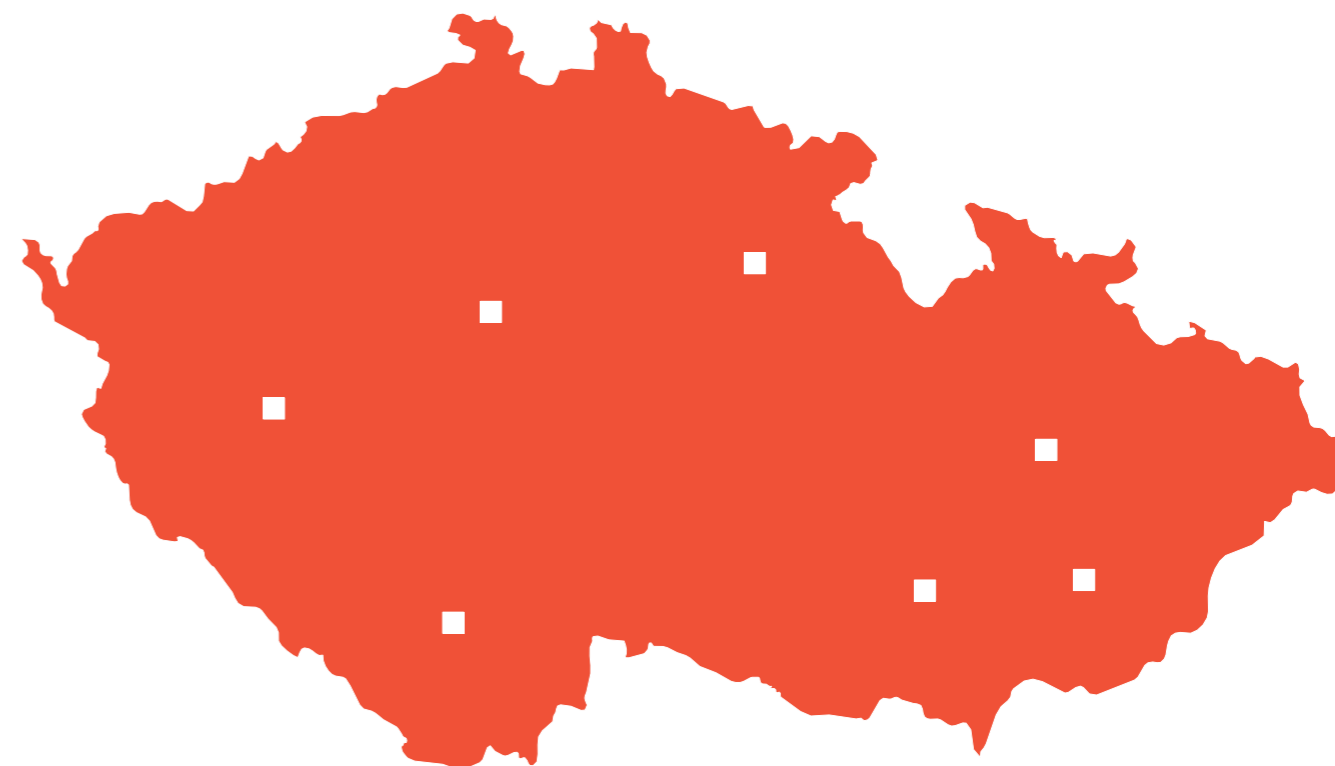
Vid' <https://www.mkcr.cz/rezortni-institute-cs-76>

Ako sme spomenuli, Česká republika má **národné inštitúcie** pre takmer všetky druhy umenia a kultúry s výnimkou architektúry:

- Národní muzeum
- Národní galerie
- Národní divadlo
- Česká filharmonie
- Státní opera
- Národní technické muzeum
- Národní knihovna
- Národní technická knihovna
- Národní filmový archiv
- Národní muzeum v přírodě

Všetky tieto inštitúcie majú vlastné pôsobisko a predstavujú významovo aj profesionálne autoritu vo svojich odboroch. Tým, že nesú prívlastok národné či štátne, reprezentujú danú kultúrnoumeleckú oblasť v krajine i navonok. V prípade architektúry túto pozíciu nemá kto zastávať.

Existuje niekoľko menších galérii architektúry a niekoľko čiastkových zbierok v múzeách, ktoré však musí turista cielene hľadať a navštevovať, žiadne z nich však nepodáva komplexnú predstavu o architektúre. Ich poloha v rámci Českej republiky je vyobrazená na mape vpravo.

Inštitúcie so stálymi zbierkami architektúry v ČR

Mesto	Názov	rok zal. zb.	zriaďovateľ	Kolekcia
Praha	Národní technické muzeum	1908	Ministerstvo kultury ČR	od 19.st. po súčasnosť
Praha	Národní galerie	1986	Ministerstvo kultury ČR	druhá 1/2 20. stor.
Plzeň	Západočeská galerie v Plzni	2009	Plzeňský kraj	
Olomouc	Muzeum umění Olomouc	70.r. 20.st.	Ministerstvo kultury ČR	regionálna architektúra od 1/2 19. st., modely, výkresy
Brno	Muzeum města Brna	1962	Statutární město Brno	tunajší i svetový architekti 20. storočia
Zlín	Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně	1987	Zlínský kraj	lokálna architektúra 20. storočia a súčasnosti
Praha	Umělecko-průmyslové museum v Praze		Ministerstvo kultury ČR	

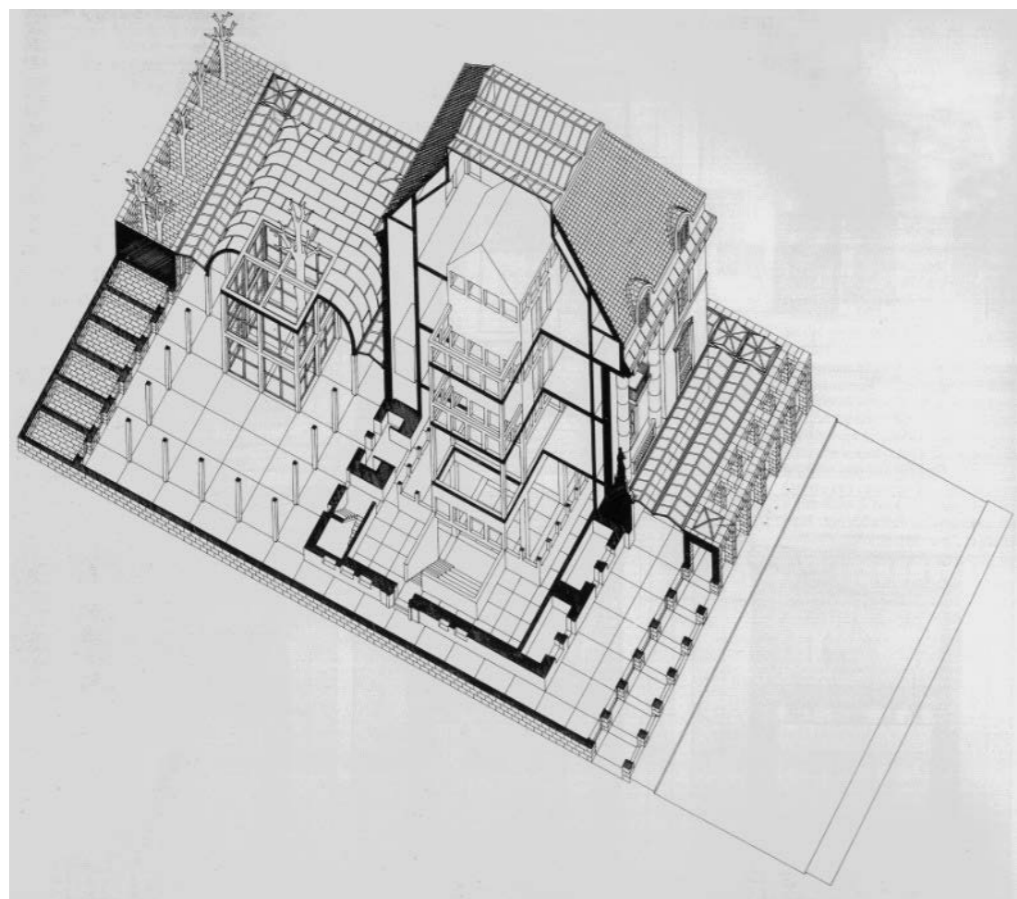
Inštitúcie vystavujúce architektúru v ČR

Mesto	Názov	rok zal.	zriaďovateľ	Poznámka
Praha	Galerie Jaroslava Fragnera	1968		člen ICAM
Praha	CAMP	2017	IPR, hl.m.Praha	člen LINA
Praha	VIPER	2016		
Brno	Galerie architektury Brno	začiatok 90.r. 20.st.	Nadace české architektury	
Hradec Králové	Centrum architektury Hradec Králové	2023	GMU, Královéhradecký kraj	akt. budované, plán vlastnej budovy
České Budějovice	Galerie současného umění a architektury České Budějovice	1998	Statutární město České Budějovice	cca 150m2 výst. plochy

2.2 Referencie múzea architektúry

viď <https://icam-web.org/>

Vo svete je však prax takýchto národných inštitúcií venovaných architektúre odlišná. **ICAM - The International Confederation of Architectural Museums** prepája takto zamerané centrá. Na mape Európy vidieť (viď s. 46), že západná, južná aj severná časť kontinentu je oproti Českej republike popredu, niekedy aj veľa desaťročí. Ich súčasťou sú mnohokrát okrem stálych či dočasných expozícií aj vzdelávacie programy, knižnice, archívy, digitalizačné centrá a pod. Zaujímavé sú aj príbehy ich vzniku. Niektoré sú iniciatívou autorít - štátu, komory architektov, inštitúcií - múzeí, galérií, akadémií vied, niekedy však aj súkromníkov, firiem či dobrovoľníkov. Je tu teda akási nevyhnutná potreba zapojiť sa do tohto medzinárodného spoločenstva a tým dať najavo, že si národ váži nie len svoje výtvarné, dramatické a hudobné umenie, ale i architektúru. Predstavíme si to na niektorých prierezových projektoch.

zdroj <https://leerostat.net/post/59499005583>

zdroj <https://leerostat.net/post/59499005583>

Snahy zriadiť v Nemecku múzeum architektúry siahajú vyše storočie dozadu. Súčasné **German Architecture Museum** vo Frankfurte nad Mohanom sa však podarilo otvoriť až v roku 1984. Sídli v historickej budove, ktorú **Oswald Mathias Ungers** v rokoch 1979–84 transformoval pre nový účel múzea. Úloha nespočívala len v čisto priestorovo funkčnej zmene zo súkromného obytného na verejný výstavný program, ale i taktiež v poukazaní na architektúru ako takú. Ungers tak uplatnil svoju koncepciu “budovy v budove” a z pôvodnej stavby ponechal iba obvodové steny. Múzeum má celonárodný význam a jeho programom sú výstavy, konferencie, diskusie, sympóziá. Zahŕňa knižnicu s 80 000 titulmi, archív s 200 000 výkresmi, 1300 modelmi a 35 000 fotografiami.

zdroj <https://dam-online.de/en/the-dam/portrait/>

zdroj <https://www.vienna.convention.at/de/veranstaltungsplanung/venue-finder/architekturzentrum-wien-congress-324838>

1 bibliothek 2 podium 3 galerie 4 neue halle 5 alte halle 7 cafe-restaurant 6 shop 8 sammlung

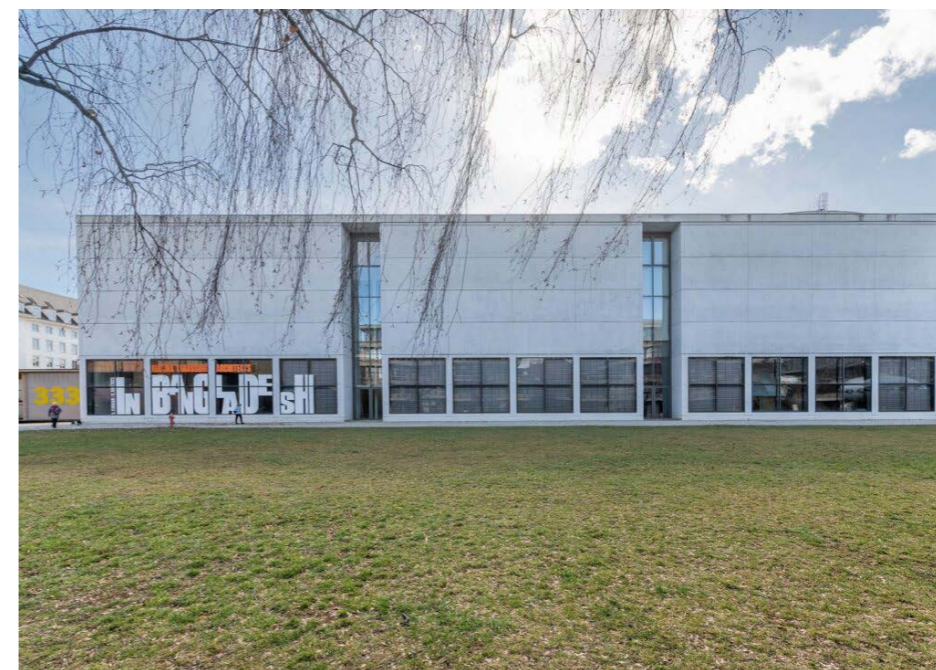

<https://www.azw.at/en/articles/the-azw/>

Architekturzentrum Wien je súčasťou MuseumQuartier a bolo založené v roku 1993 ako spoločná iniciatíva štátu Rakúsko a mesta Viedne. Rozkladá sa na celkovej ploche 2000m² a ročne je miestom vyše 500 eventov v podobe sympózií, workshopov, komentovaných prehliadok, premietania filmov, prednášok apod. Centrum spravuje online databázu stavieb a architektov, obsahuje knižnicu s 50 000 titulmi a kaviareň. Sídlí v zrekonštruovaných budovách pôvodných jazdeckých kasární.

zdroj <https://www.mqw.at/institutionen/architekturzentrum-wien>

zdroj <https://www.architekturmuseum.de/ueber-uns/>

V roku 1868 bola na Neue Polytechnische Schule, predchodkyni Technische Universität München, zriadená zbierka architektúry pre výuku študentov. Tá sa stala základom pre **Architekturmuseum Mníchov**, ktoré sa ďalej rozvíjalo, až v roku 2002 otvorilo novú budovu Pinakothek der Moderne od **Stephana Braunfelsa**. Dnes je múzeum stálou súčasťou TU a jedným z najväčších archívov architektúry v nemecky hovoriacich krajinách. Obsahuje 600 000 výkresov, 200 000 fotografií, 1500 modelov a mnoho ďalších artefaktov vyše 700 architektov.

<https://www.architekturmuseum.de/en/collection/>

zdroj <https://www.architekturmuseum.de/ueber-uns/>

zdroj <https://www.archdaily.com/893920/blox-oma-ellen-van-loon>

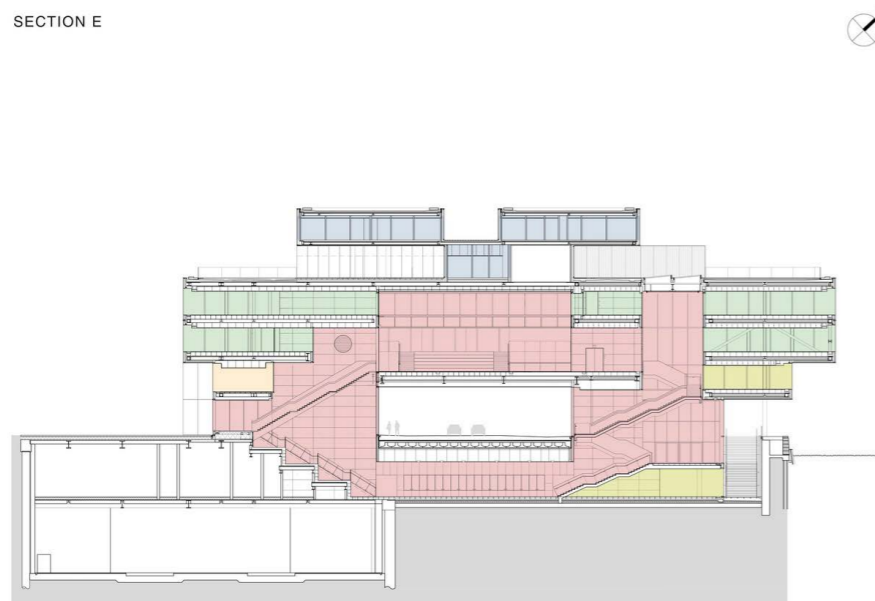

<https://dac.dk/en/about/>

Dannish Architecture Center v Kodani vzniklo v roku 1986 vďaka Národnej únií dánskych architektov, architektonických firiem, inžinierov a ďalších organizácii naprieč odborným spektrom. Dnes funguje ako organizácia podporovaná spoluprácou dánskej vlády a neziskovej filantropickej organizácie Realdania. DAC je súčasťou Copenhagen's Cultural Quarter v centre Kodane a sídli v komplexe BLOX od **OMA** z roku 2018. Má celkovú rozlohu 28 000m², no zahŕňa aj ďalšie funkcie ako kancelárie, bývanie, obchody, fitness a verejné automatizované garáže. Objektom v prízemí prechádza ulica. Centrum ponúka rôznorodé pravidelné výstavy o architektúre a mestskom plánovaní, prednášky, workshopy a pod.

zdroj <https://www.archdaily.com/893920/blox-oma-ellen-van-loon>

SECTION E

<https://arkdes.se/en/boxen/>

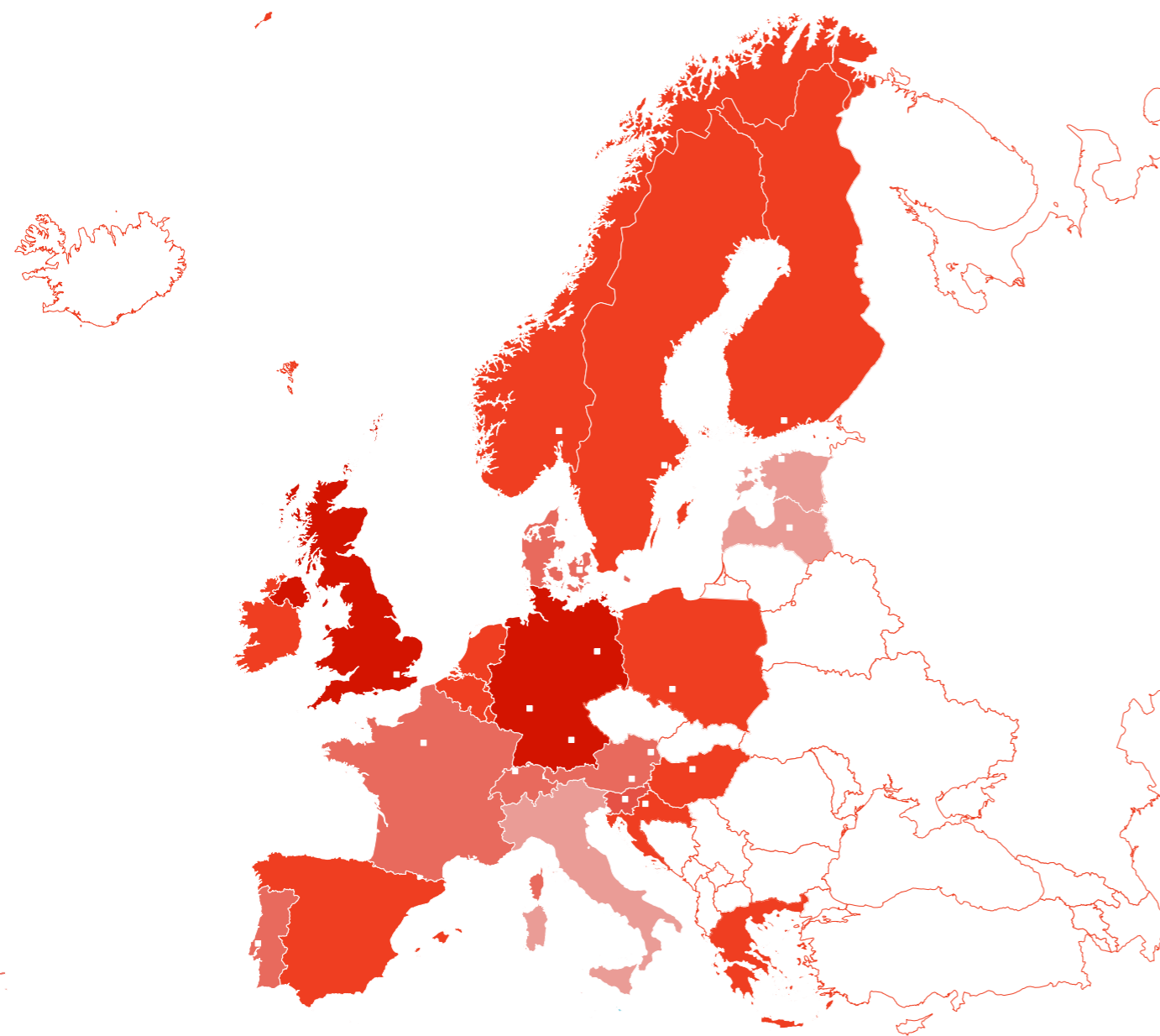
ArkDes je **Sweden's national centre for architecture and design**. Sídli v Štokholme a bolo založené v roku 1962 ako múzeum Národnou asociáciou švédskych architektov. Neskôr sa stalo národným múzeom a správu prebrala vláda. V roku 1998 sa otvorila nová budova múzea od **Rafaela Monea**. Časť sídli v starých budovách námorníctva z polovice 19. storočia. ArkDes sa predstavuje ako múzeum, štúdijné centrum a miesto diskusie o budúcnosti architektúry a dizajnu. Je to aktívne kolektivizujúca inštitúcia, uchovávajúca artefakty najmä Švédskej modernej a súčasnej architektúry, ktorých má približne 4 000 000. Jeho súčasťou je knižnica, think tank a reštaurácia. Zapája sa do národných i medzinárodných výskumov a svojimi aktivitami slúži školám, aj širokej verejnosti, pre ktoré vedie vzdelávacie programy. Hlavná výstava je o dejinách Švédskej architektúry.

<https://arkdes.se/en/about-us/>

<https://www.guidebook-sweden.com/en/guidebook/destination/arkdes-architecture-design-centre-stockholm>

<https://arkdes.se/en/about-us/>

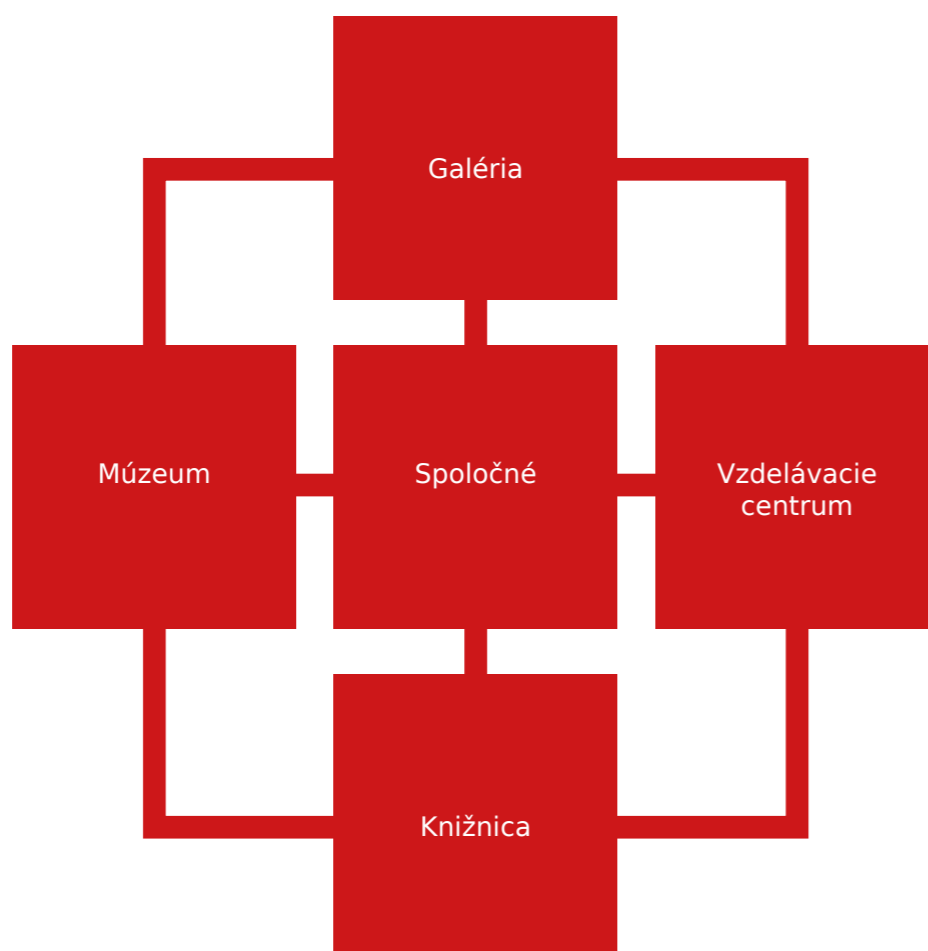

19.st.
 50s
 60s
 70s
 80s
 90s
 20.st.
 stupnica zalozenia
 prvého centra v krajine
 v dekadach

Mesto	Názov	rok zal.	zriaďovateľ / zakladateľ	Program
Viedeň	Architekturzentrum Wien	1993	Viedeň	výstavy, edukácia, knižnica
Budapešť	Hungarian museum of Architecture	1968	Akadémia vied	výskum, pam. ochrana
Frankfurt	Deutsches Architekturmuseum	1984		knižnica, dig. kolekcia
Tallin	Estonian museum of architecture	1991	Ministerstvo kultúry	
Mníchov	Architekturmuseum der TUM	1868	TU Mníchov	
Wroclaw	Museum of architecture in Wroclaw	1965	Múzeum mesta Wroclaw	
Ljubljana	Museum of Architecture and Design	1975	Vláda Slovinskej republiky	
Záhreb	Croatian Museum of Architecture	1995	Akadémia vied	knižnica
Riga	Latvian Museum of Architecture	1994	Ministerstvo kultúry	
Štokholm	Swedish centre for architecture and design	1962	Národná asociácia architektov	
Helsinki	Museum of Finnish Architecture	1956	Národná asociácia architektov	knižnica
Kodaň	Danish Architecture Center	1986	kombinácia stavovských org. a súkr. sektora	kancel., výstavy, bývanie

2.3 Múzeum / výstavný priestor

Na uvedených príkladoch vidíme, že múzeá architektúry vznikali rôznymi spôsobmi a sú umiestnené aj v rôznych stavbách. Niektoré v rekonštruovaných a adaptovaných historických objektoch, iné v novostavbách či kombinovane. Existuje nejaká jasná funkčná typológia výstavných priestorov pre architektúru? V zásade neexistuje, pretože tento program existuje iba niečo vyše storočia, ťažiskovo však až od druhej polovice 20. storočia. Za taký krátky čas sa teda nestihol vyvinúť prototyp, ktorý by sa ustálil na typ, voči ktorému by následne vznikali atypy. Všetky predstavené referencie boli svojim spôsobom nanovo premýšľané architektúry pre architektúru. Takto budeme postupovať aj v tejto diplomovej práci.

Úvodné stanovenie si programu stavby

2.4 Program Národného múzea architektúry

Nová inštitúcia bude pozostávať zo 4 základných programov prístupných verejnosti a potom z niektorých, ktoré jej budú neprístupné, resp. prístupné obmedzene. Zdá sa nám vhodné, aby tieto časti dokázali fungovať samostatne ale i spoločne.

MÚZEUM

Bude miestom stálych expozícií architektonických zbierok v podobe fotografií, výkresov, arch. kresieb a skíc, modelov, ale i virtuálnej reality a digitálnych zbierok tak, aby podala čo najkomplexnejší prehľad vývoja architektúry.

GALÉRIA

Priestor pre prezentáciu súčasnej architektúry, teórie.

VZDELÁVACIE CENTRUM

Určené pre žiakov a študentov, teda školské skupiny, ale aj skupiny laickej a odbornej verejnosti, rodiny, deti a firmy, za účelom formálneho i neformálneho vzdelávania v historickej i súčasnej architektonickej tvorbe.

KNIŽNICA

Špecializovaná knižnica zameraná na odbornú literatúru z dejín a teórie umenia a architektonickej tvorby spolu s priestorom k samostatnému štúdiu a čítaniu.

SPOLOČNÉ

Okrem týchto hlavných funkcií sa v parteri budú nachádzať: verejnosti prístupné foyer, kníhkupectvo, darčekový obchod, kaviareň, informácie, zázemie (šatne, hygiena...), technické priestory a administratíva.

2.5 Spojenie programu a miesta

Staromestské námestie je jedným z najexponovanejších miest v celej Českej republike. Je to dané historickými, ekonomickými a urbanistickými súvislosťami. Staromestskú radnicu v roku 2019 navštívilo **700 000 návštevníkov**. Táto lokalita je očividným magnetom turistov zo zahraničia, ale i domácich, keďže sa jedná o **“historicky najvýznamnejšie priestranstvo hlavného mesta”**. Vyššie je spomenuté zaznievanie architektúry zo strany verejnosti. Práve táto exponovanosť miesta dodá múzeu architektúry jednak príznačný status, ale i možnosť náhodných návštev. Pokiaľ by sa toto centrum nachádzalo za mestom, prišli by doň len ľudia, ktorí to vedome vyhľadajú. Títo ľudia však zároveň pravdepodobne o architektúre už niečo vedia. Toto múzeum však chce prilákať aj laikov, ktorí by oň inak záujem nejavili. V tomto prvom dôvode teda múzeum využíva magnet námestia vo svoj prospech, no nie je parazitom, ktorý by nič nevracal späť. Svojím programom prispieva ku kultivácii prostredia, ktoré je presýtené reklamou, biznisom, zábavou a atrakciami, pod ktorými zaniká kultúrno spoločenská a dejinná hodnota lokality, ktorá má európsky civilizačný význam.

Druhý dôvod umiestnenia takéhoto programu na Staromestské námestie je menej pragmatický. Na danom mieste sa vystriedalo množstvo návrhov pre rôznorodé funkcie. Od prístavby radnice, cez galérie výtvarného umenia, filharmónie, vzdelávacie inštitúcie, koncertné sály apod. V podstate sa navrhovali inštitúcie pre takmer všetky druhy umení, okrem architektúry samotnej. Pritom v Prahe má každý druh umenia svoje útočisko. Nechceme stavať architektúru pre iné umenie. Chceme stavať architektúru pre architektúru. Pre druh umenia, ktorý stojí stále v pozadí, no paradoxne je prvým, kamkoľvek sa okolo seba v urbanizovanom prostredí pozrieme. Preto miesto, ktoré je často prezývané “pohrebiskom českej architektúry”, by malo kriticky pristúpiť k svojmu statusu a vysvetliť, o čo v architektúre ide a akým spôsobom funguje. Preto zastávame názor, že múzeum architektúry je vhodným programom pre túto lokalitu. Spomínaná exponovanosť, ktorá predpokladá zvýšený záujem verejnosti, so sebou nesie aj významovú rovinu. Dáva tým architektúre samostatnú pozíciu v našej kultúre, dejinách a spoločnosti, hodnú skúmania. Súčasne môže ako múzeum uchovávať a prezentovať širokej verejnosti všetky doteraz vytvorené nárhy pre danú lokalitu.

zdroj Prague city tourism
Výročná zpráva 2019

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/staromestske-names-ti-84033>

3. TEÓRIA

3.1 Fragmentácia sveta

viď str. 7

V celi práce spomenutá fyzikálna metafora so skalármi a vektormi bude v tejto časti bližšie priblížená.

Ševčík, J. Staroměstská radnice jako paradigma proměn českých měst v 19. století. In: Město v české kultuře 19. století. Praha: NG, 1983. s. 281.

“Historie dostaveb a přestaveb Staroměstské radnice je totiž přímo metaforou krize moderní architektury, která začala v manýrismu, vyhrotila se od konce 18. století a souvisí s rozpadem celistvého světa.”

Ševčík, J. Staroměstská radnice jako paradigma proměn českých měst v 19. století. In: Město v české kultuře 19. století. Praha: NG, 1983. s. 282.

Ševčík tvrdí, že vývoj Prahy sa zrkadlí vo vývoji Staromestskej radnice. Námestie, na ktorom je postavená, vzniklo spontánne bez zámerných koncepcií, postupne rástlo, premieňalo sa, vrstвило sa. Cituje Le Corbusiera, ktorý pri návšteve Prahy poznamenal, že nemá “jednotu”, “rovnováhu” a “proporcie”, no to ju robí krásnou. Podobne aj radnica je záznamom pomerne chaotického rozvoja a nekoncepčnosti až do 19. storočia.

Ševčík, J. Staroměstská radnice jako paradigma proměn českých měst v 19. století. In: Město v české kultuře 19. století. Praha: NG, 1983. s. 284

Tak ako Charles Jencks datuje koniec moderny na 15.6.1972 odstrelením Yamasakiho sídliska, Ševčík datuje začiatok modernej českej architektúry na rok 1828, kedy bol vypísaný prvý konkurz na dostavbu a prestavbu radnice. “Architektura jako živá a srozumitelná souvislost událostí a věcí na určitém místě, souvislost, která jim teprve dává smysl a ukazuje jejich zvláštnost vzhledem k celku, se rozpadá. Nastupuje partikulace hledisek a redukce na dílčí hodnoty.”

Veselý, D. Architektura ve věku rozdělené reprezentace. Praha: Academia, 2008. s 128

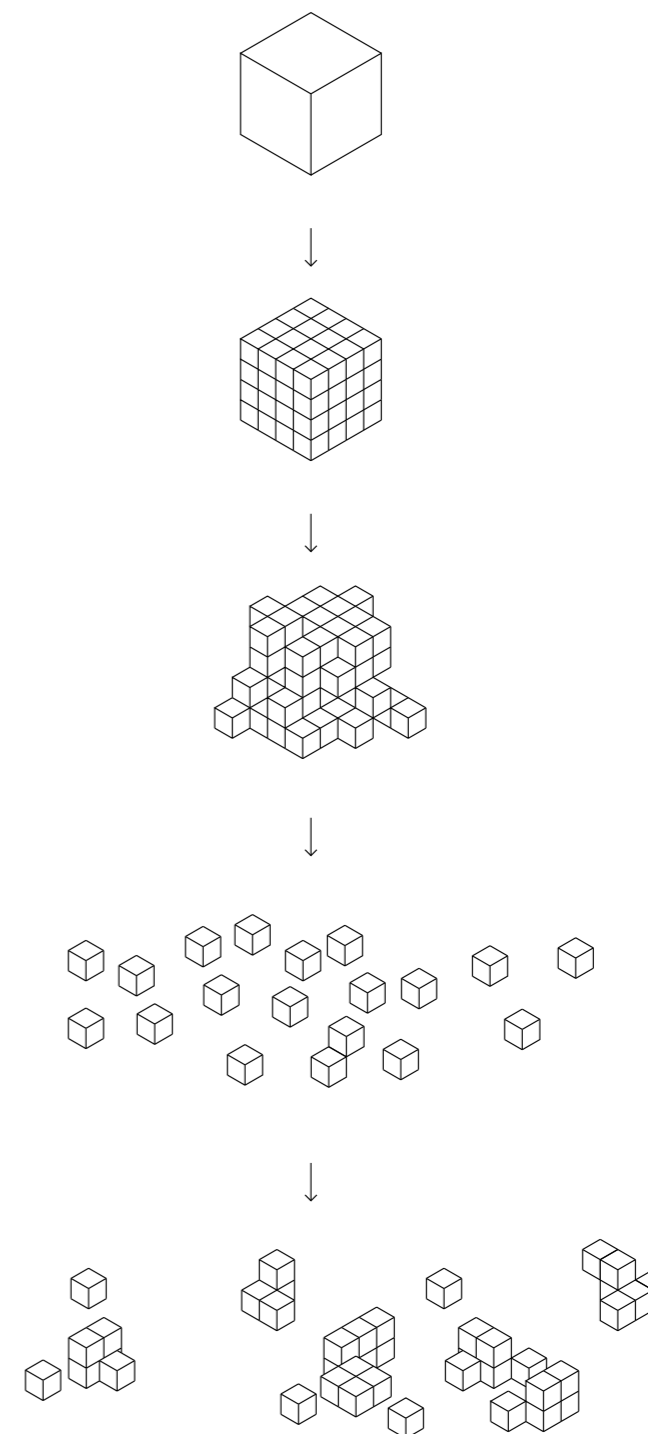
Dalibor Veselý hovorí, že žijeme vo “veku rozdelenej reprezentácie”, čím taktiež poukazuje na fragmentáciu sveta. Datuje ju do začiatku novoveku a spája ju s vynájdením perspektívy. “Dnešní výklady této doby obvykle zdůrazňující rostoucí individualismus, fragmentaci kultury, krizi sociálních a městských institucí, hluboké náboženské konflikty a celkovou relativizaci hodnot.”

Veci už zrazu nie sú spojené, neodkazujú na jednotu sveta, no každá z nich začína vytvárať svet vlastný. V dnešnej dobe je veľmi náročné byť polyhistorom, pretože jednotlivé odvetvia sa mimoriadne špecializujú, čo je spôsobené ich rozvojom, výskumom, že nejde byť odborníkom vo viacerých súčasne.

Veselý, D. Architektura ve věku rozdělené reprezentace. Praha: Academia, 2008. s 124

Tieto procesy sú možné, keď človek kriticky pristúpi k realite, svojmu status quo, a snaží sa hľadať alternatívy. To bolo možné vďaka Decartovmu rozdeleniu subjektu a objektu, res cogitans a res extensa. “Karteziánsky dualizmus je priamo či nepriamo zodpovedný za mnohé z hlavných kategórii, ktorými interpretujeme moderné dejiny a kultúru.”

Časť 1.2 Alternatívy ukázala množstvo rozdielnych prístupov tvorby jedného zadania - dostavby Staromestskej radnice, resp. Staromestského námestia. Výsledok 8 súťaží jasne hovorí, že napriek množstvu návrhov nie sme schopní zhodnotiť sa na jednom.

3.2 Architektonický obsah

viď 1.2 Alternatívy str. 21

Bol niektorý zo súťažných návrhov na Staromestské námestie správnejší, lepší, teda viac architektúrou ako ostatné? Aby sme na túto otázku zodpovedali, musíme mať určité kritérium toho, čo je architektúra a ním dané návrhy hodnotiť. Potom vieme projekty hierarchizovať a deliť na tie, ktoré lepšie alebo horšie spĺňajú naše požiadavky. Problém je, že tieto kritériá sa menia nie len v čase ale i od osoby k osobe. Sú teda subjektívne, sú vektorové. Prečo používame tento fyzikálny výraz? Pretože dobre odpovedá tomu, čo hovoríme. Vektor je veličina, ktorá má istý smer. Naše subjektívne kritériá majú takisto istý smer, ktoré im dá ich autor. Existujú však aj kritériá bez smeru? Myslíme si, že áno. V tom prípade by sme ich fyzikálnym žargónom pomenovali skalárne.

Ševčík nám ponúka riešenie tohto zblúdivého fragmentovaného sveta v súvislosti s našim zadaním v podobe postmodernistického návratu k miestu a "geniu loci". Znova si však vyberá jedno konkrétne priame kritérium. **Harries** prezentuje cestu v podobe primárnych významov, symbolov. Pre **Eisenmana** by mala byť architektúra kritická voči sebe samotnej a tým aj spoločnosti, čo znamená, že by daný návrh mal primárne autonómne pracovať s formou, rúcať a budovať nanovo. Ak by to však nemalo svoju špecifickú atmosféru, nesplnilo by to kritérium Petra **Zumthora**. Atmosféru či dekonštruovanie formy, umocnenie miesta, alebo významov, však môžeme dosahovať mnohými rozličnými spôsobmi. Títo autori síce viac či menej nejaké predpokladajú, no nie je to určite definitívne spektrum. Práve spôsob práce je vektorom pre kritérium.

Keď **kritérium** zbavíme individualizovaných názorov narábania s ním, čiže metaforicky akýmsi smerom, získavame čisté kritérium, ktoré je objektívnejšie ako to smerové. Nazvime ho architektonickým **obsahom**. Čiže čistou atmosférou, formou, významom alebo miestom.

Takýto prístup k tvorbe, v ktorom sa zaoberáme objektivizovanými kritériami, teda architektonickými obsahmi, sa núka byť vhodným pre vytvorenie múzea architektúry, ktoré by malo nahliadať na svoju oblasť záujmu s odstupom, aby ho dokázalo vysvetliť čo najkomplexnejšie.

Tieto obsahy sa v priebehu dejín objavujú, niekedy sa na niektoré zabudne, inokedy sa znova použijú. **Architektonický obsah je utvárania schopná, organizujúca a integrujúca veličina, ktorú pomocou tvorby architekt v diele nejakým spôsobom skonkrétňuje.**

Ševčík, J. Staroměstská radnice jako paradigma proměn českých měst v 19. století. In: Město v české kultuře 19. století. Praha: NG, 1983.

Harries, K. Etická funkce architektury. Praha: Arbor vitae, 2011.

Zumthor, P. Atmosféry. Praha: aArchitektura, 2013.

Ak by sme mali graficky znázorniť základnú štruktúru architektúry, bol by to trojvrstvový diagram:

1.	typy arch. obsahov	najabstraktnejšie	skalár
2.	autorské metódy a postupy		vektor
3.	arch. diela, návrhy	najkonkrétnejšie	výsledok

Architekt si slobodne, podľa svojich preferencií a toho, čo ho zaujíma, resp. epochu, v ktorej žije, vyberá typ architektonického obsahu. Ten sa v prvej vrstve nachádza v objektívnom, "surovom" skalárnom stave, ktorý nehovorí o spôsoboch práce s ním. Peter Zumthor opisuje, čo podľa neho vytvára atmosféru v architektúre. Typ obsahu však je len atmosféra samotná bez jeho spôsobu. Je najabstraktnejšou a najvšeobecnejšou časťou diagramu. Všetky obsahy sa tam nachádzajú nehierarchizované.

K prioritizácii dochádza až v druhej vrstve, kde architekt premieňa skalár na vektor spracovaním obsahu, prostredníctvom svojho autorského spôsobu navrhovania, vlastného postupu, metódy. V tejto časti prichádza spomínaných Zumthorovým bodom, ako ju dosiahnuť.

Posledná, tretia vrstva je nakonkrétnejšia, pretože sú to samotné projekty, špecifické návrhy, postavené i nerealizované architektúry. Obsahujú architektonické obsahy organizované podľa autorovej druhej vrstvy takým spôsobom, aby boli spätne odčítateľné. Keďže má každý architekt, či hnutie, vlastné preferované obsahy a postupy, môžeme povedať, že dochádza k fragmentácii architektúry.

viac o téme viď napr. Sture, A. (ed.). Možné svety v humanitných viedách. Praha: Academia, 2012.

Ruskin, J. Podstata gotiky. Praha: Academia, 2019.

viď 2.1 Fragmentácia sveta, str. 54.

Kuhn, T. S. Štruktúra vedeckých revolúcií. Praha: Oikoymenth, 1997.

Foucolt, M. Slová a veci: Archeológia humanitných vied. Kalligram, 2000.

Veselý, D. Architektura ve věku rozdělení reprezentace. Praha: Academia, 2008. s. 125.

Zervan, M; Zervan, V. K POJMOM HOMO ARCHITECTUS A DEUS ARCHITECTUS. In: FILOZOFIA, Roč. 65, 2010, č. 8

3.3 Možné svety

Vitruviovský kánon bol v antickom svete dominantným spôsobom navrhovania. V gotike vidíme, že všetky katedrály, i keď sa stavali naprieč celou Európou a pochádzali od rôznych hutí, majú jasnú spoločnú **podstatu**. Postupne však čítame nárast kritérií a spôsobov práce architekta, čo podľa nás súvisí s **fragmentáciou sveta** popísanou v kapitole 2.1.

Môžeme teda povedať, že dnes súčasne vedľa seba existuje viacero možných svetov architektúry. Prečo možných a prečo svetov? Svet, pretože je to akýsi intergrujúci celok, komplex, ktorý má svoju štruktúru. Porovnať ho môžeme s Kuhnovou koncepciou **paradigiem** v dejinách vedy, alebo Foucoltovými **epistémé**. Teória možných svetov je však oveľa staršia. Počiatky môžeme nachádzať už v starovekej antickej filozofii, v novoveku ich však začal bližšie popisovať Leibniz, ktorý sa snažil vysvetliť, prečo je náš svet taký, aký je. Boh ho stvoril ako najlepší z mnoha možných svetov.

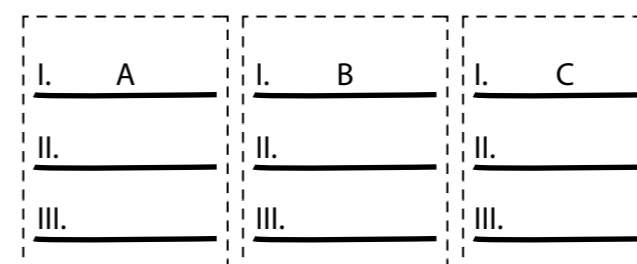
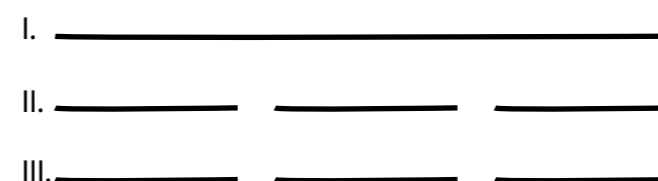
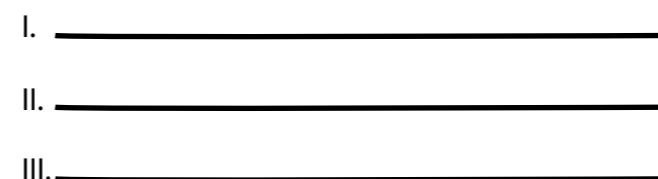
Takže keď hovoríme, že architektúra je nejakým subsvetom sveta reálneho, jednotlivé architektonické prístupy, projekty, obsahy sú subsvetom architektúry. **“Mundus minor exemplum est - maiores mundi ordine.”** (menší svet je obrazom poriadku sveta väčšieho).

Preto existuje základný naivný predpoklad, ktorý vyplýva z tejto kauzality, že ak spoznáme architektúru, spoznáme (aspoň čiastočne) aj veľký reálny svet.

Vieme ale v architektúre s určitosťou povedať, ktorý svet je ten pravý, ideálny, najkomplexnejší a najsprávnejší? Myslíme si, že nie, pretože nikdy nenastane úplná zhoda architektov. Preto sa v prvej vrstve nachádzajú nehierarchicky usporiadané obsahy. Hierarchizujú sa až v individualizovanej druhej vrstve. Je to základný problém relatívnosti pravdy, ktorý je (nechceným) dedičstvom Descarta. Kto je ten, aby vybral prvý medzi obsahmi? Zatiaľ uvažujeme, že nikto taký nie je. Každý architekt síce vyberá pre seba prvý obsah vo svojom vlastnom subsvete, kde je on sám tým kreátorom - **Homo architectus** a **Deus architectus** v jednom. No na vyššej úrovni sveta všeobecnej architektúry v tomto nemáme autoritu. Ak by sme povedali, že pravda je to, na čom sa zhodne väčšina, znova nedosiahneme výsledok v úplnosti. Je možné, že sa na tom zhodne jedno hnutie, či aj viacero generácií v prípade historických slohov, no dejiny nám ukazujú, že zhoda naprieč časom sa nedosiahla.

Takýto kultúrny relativizmus je z pohľadu nášho zasadenia do kontextu vývoja spoločnosti pochopiteľný. Bolo by pravdepodobne legitímne to ponechať v tomto stave a povedať, že nič ďalej nie je. Príde nám však škoda sa nepokúsiť o alternatívu. Myslíme si, že práve to, čo v tejto práci nazývame **všeobecnou architektúrou** nám, môže dať východisko. Tento pojem zahŕňa všetky subsvety architektúry, jej všetky vrstvy, teórie, koncepty, obsahy, metódy, postupy, domy, projekty, návrhy, to, čo vieme zaradiť do **sveta architektúry**.

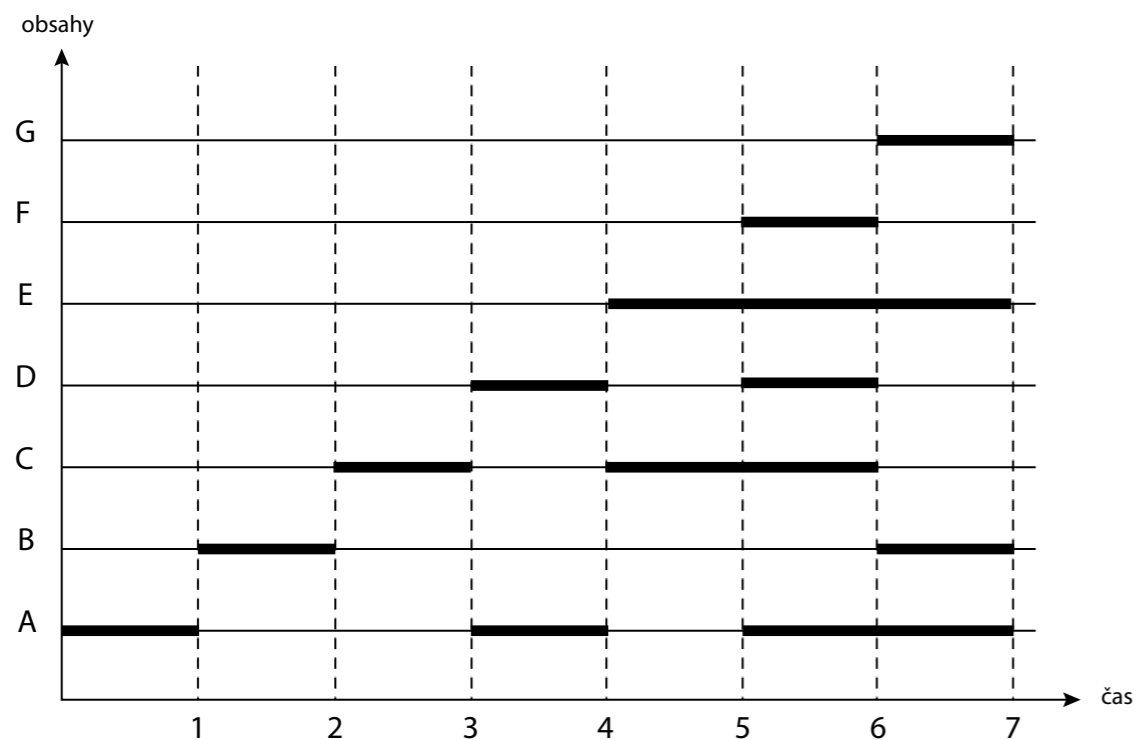
Architektúra architektúry je zložená z jej jednotlivých architektúr. To znamená, že keď spojíme všetky názory na to, čo je architektúrou, získame tú jednu celkovú komplexnú, všeobecnú architektúru. Zdá sa, že je to mimoriadne abstraktný a neuchopiteľný pojem. Idea, ktorá je zbytočná a nedá sa previesť do reality. My sa však v prostredí tejto všeobecnej architektúry pokúsime navrhnuť Národné múzeum architektúry, aby sme ju skonkrétnili a zhmotnili.

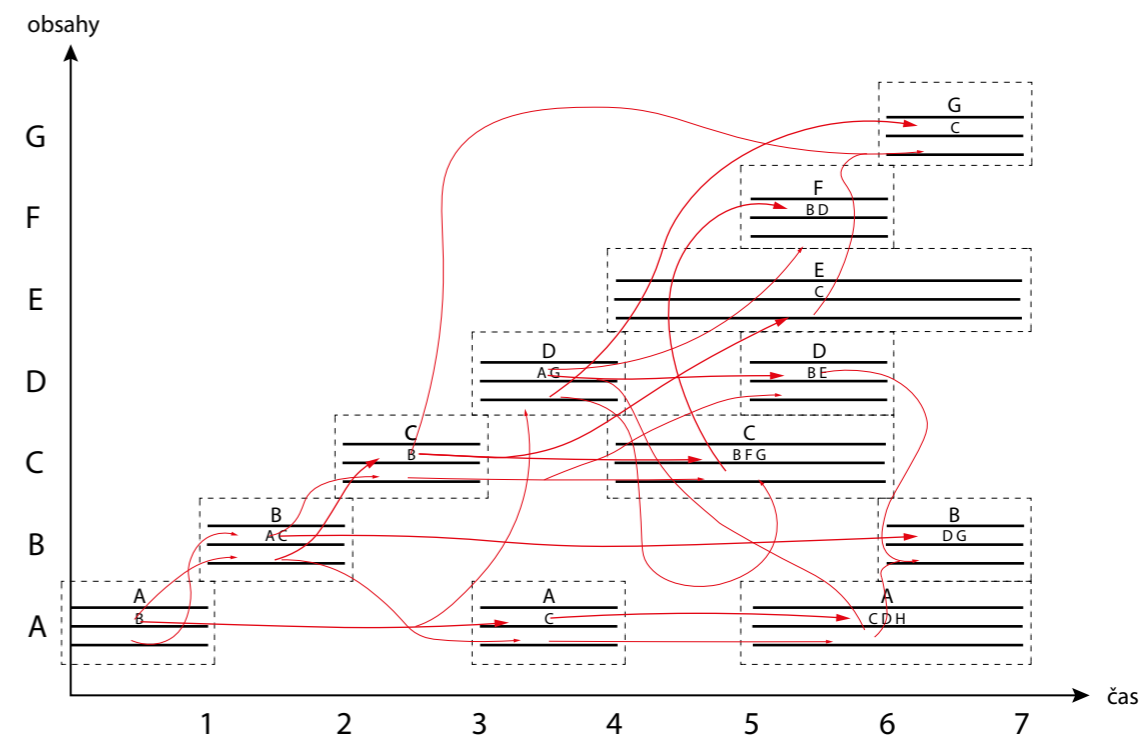
tento pojem bol prvý krát spomenutý a predstavený v DP na VŠVU, viď: Pella, B. TYP_TYPOLOGIA: diplomová práca. KAT VŠVU, Bratislava, 2022.

porov. ZERVAN, M. Otázka "Čo je architektúra?" a tri podoby odpovedí na ňu. Učebný text: FF Trnavská univerzita, 2009.

Diagramy znázorňujúce delenie základného modelu troch vrstiev na jednotlivé autorské subsvety architektúry

Hypotetický diagram ukazujúci vzťah času na ose x (čísla sú určité časové obdobia) a obsahov na ose y (písmená sú určité obsahy). Znáoznenie je špekulatívne a neoverené exaktným výskumom. Jedná sa o predpoklad.

Detailnejší hypotetický diagram ukazujúci vzťah času na ose x (čísla sú určité časové obdobia) a obsahov na ose y (písmená sú určité obsahy) s trojvrstvou štruktúrou subsvetov v rámečkoch. Znáoznenie je špekulatívne a neoverené exaktným výskumom. Jedná sa o predpoklad.

4. METÓDA

Predpokladáme, že existuje viacero možností, ktorými by sme sa priblížili k všeobecnej architektúre. Keďže navrhujeme múzeum architektúry, volíme názornejší systém, v ktorom získame vedľa seba pôsobiace rôzne architektonické situácie typické pre určité dejinné obdobia. Postup pozostáva zo 4 krokov:

- 4.1 sústava - voxely
- 4.2 figúry - distribúcia funkcií
- 4.3 diagram - spojenie figúr funkcií do objektu
- 4.4 konkretizácia - synkretizácia

Celkovo používame 4 mierkové úrovne častí (tak, ako ukazuje diagram vpravo):

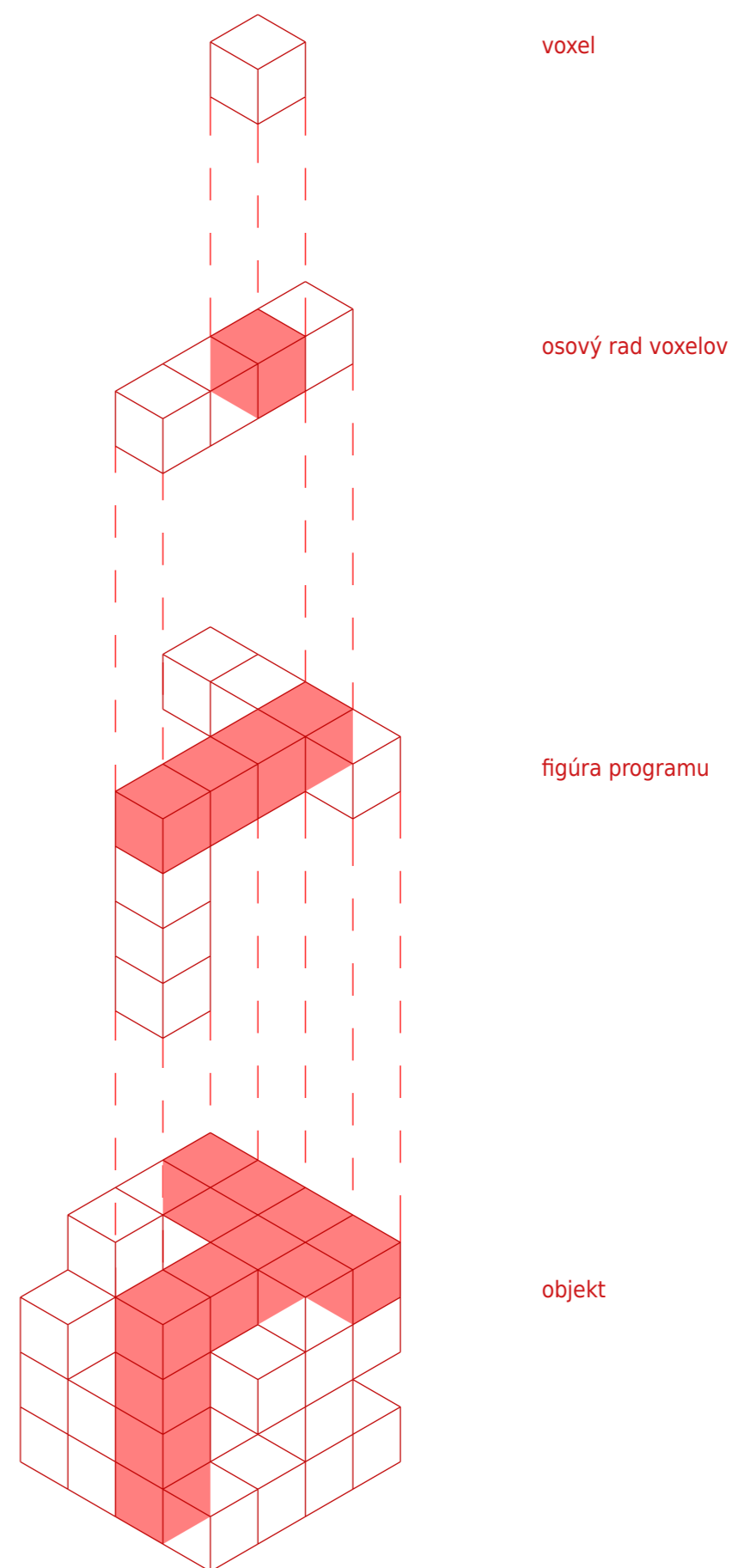
- voxel - bod, kocka, limit arch. situácie
- osový rad voxelov - krídlo, tubus
- figúra - subjekt, funkcia
- objekt - budova, múzeum

Architektúra Národného múzea architektúry na Staromestskom námestí v Prahe sa snaží dosiahnuť všeobecnosť architektúry tým, že je koncipovaná viacerými obsahmi a zároveň ukazuje ich vývoj v čase prostredníctvom dejinných epoch - slohov. Konkretizuje ich v rámci karteziánskej sústavy v priestorových kockových útvaroch, kde podľa hodnôt súradnice vzniká architektonická situácia typ typu x čas, sloh, svet. Teda križia sa dva svety v jednom voxeli. Z obsahov si volíme ustálených predstaviteľov overených typológiami. Vzniká tak svet typologický, nečasový a svet časový, dejinný. Táto paradoxnosť spolu vytvára objekt. Nemá jasne definovaný tvar, je to tvar nesúrodý, no syntetizujúci architektonické situácie.

Ten časový, dejinný, slohový, je svetom heteronómny. Svet nečasový, typologický, je svetom autonómny. V určitom dejinnom úseku, v určitej kultúrnej, ekonomickej, spoločenskej a filozofickej paradigme si heteronómny svet vyberá aspekty, elementy zo sveta autonómneho, organizuje a zoraďuje ich, čo môžeme vidieť v našej sústave, múzeu architektúry. Tým je názorne ukázané fungovanie dejín architektúry.

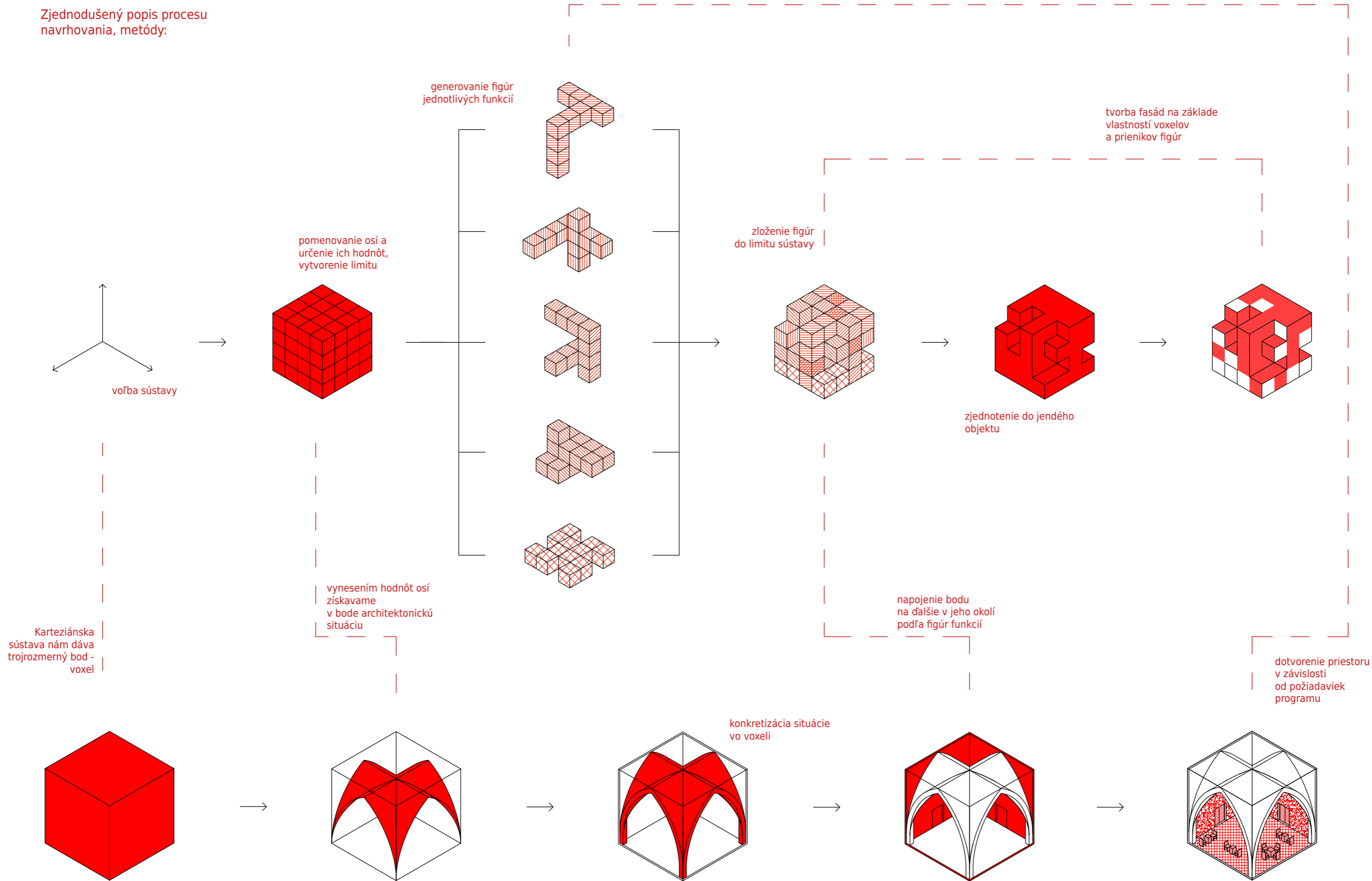
Tak ako je Staromestská radnica **záznamom** vývoja Prahy, chceme aby aj NMA bolo záznamom architektúry a teda rovnako ďalšou vrstvou vývoja mesta. Bude fragmentom všeobecnej architektúry, čím vytvára, spolu s radnicou, združenú dvojicu.

viď 3.1 Fragmentácia sveta, s. 54

Zjednodušený popis procesu navrhovania, metódy:

4.1 Sústava

Na to, aby sme dosiahli názorné miešanie viacerých možných svetov architektúry, si volíme nástroj v podobe karteziánskej priestorovej sústavy s 3 osami. Os **x** bude mať hodnoty jednotlivých architektonických typológií, os **y** bude predstavovať čas a jej hodnoty budú jednotlivé historické umelecké slohy. Vertikálna os **z** bude alternovať a vrstviť výsledné hodnoty bodov. Z overovania programového i priestorového vyplynul rozsah znázornenej sústavy v podobe 4x4x4 hodnoty na osiach. Ich výsledné hodnoty, body, predstavujú voxely / kocky o rozmeroch 9x9x9m v realite. Tieto kocky sú najmenšou a základnou časťou celého objektu. Môžeme v tomto prípade teda hovoriť o procese vzniku mikro bodu.

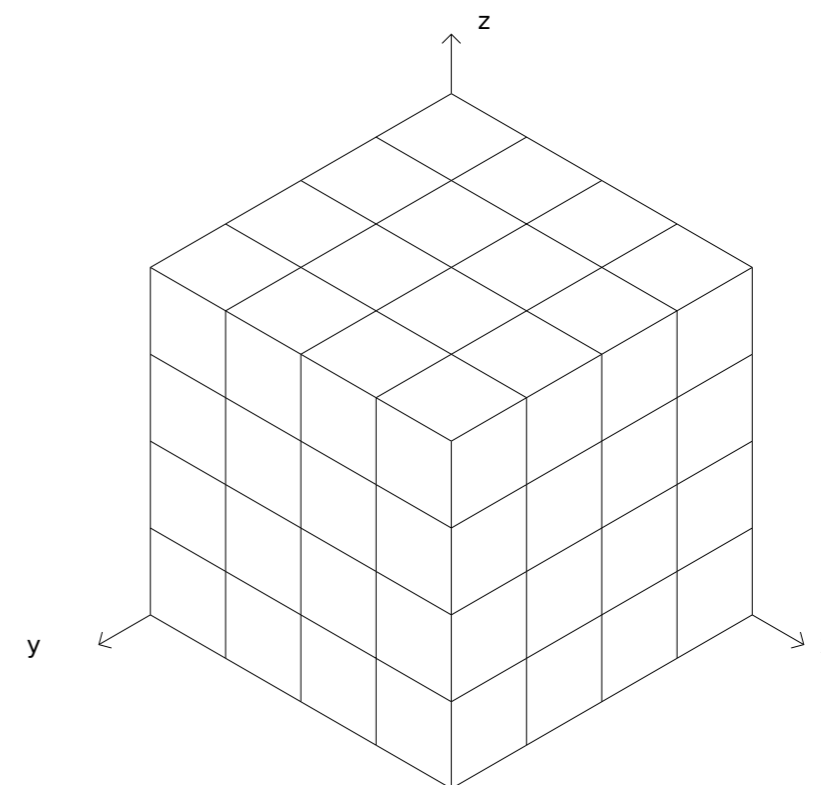
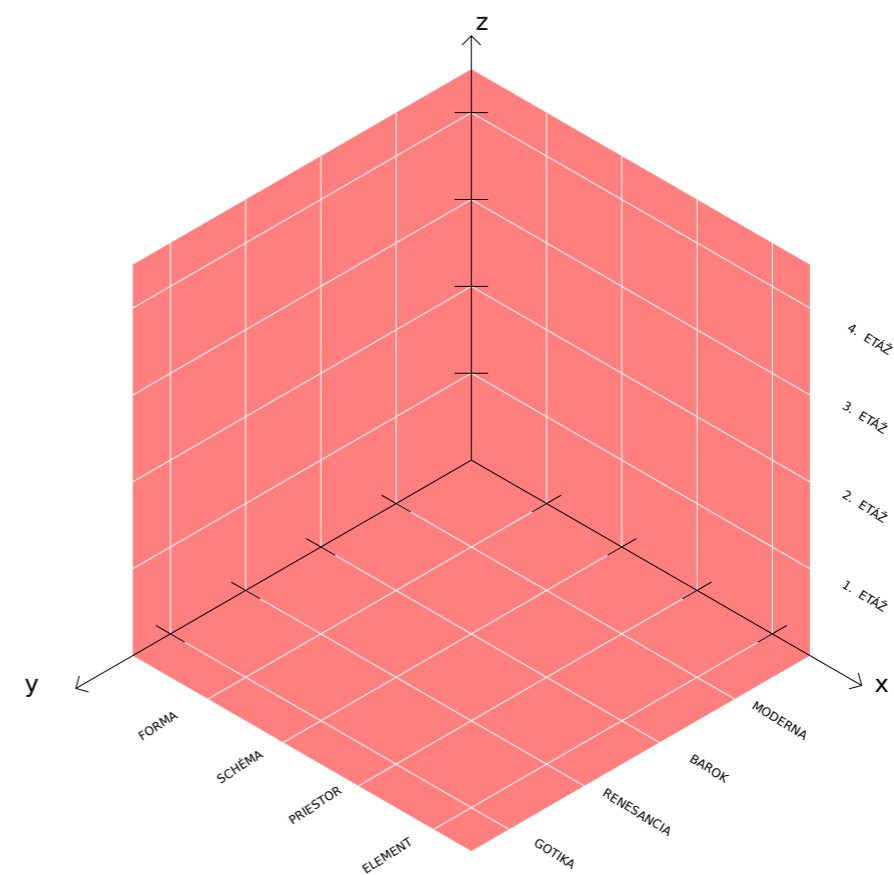
Túto sústavu si volíme z toho dôvodu, pretože nám umožňuje miešanie rôznych veličín, obsahov v architektúre. Tento zámer poukazuje na rôznorodosť architektonických prístupov, ale i potenciály ich rozvíjania a ďalšej tvorby. Netvrdíme, že je to jediný možný nástroj, no príde nám zaujímavé použiť práve výtvor René Descarta, ktorý zosobňuje dejinný prechod od stredoveku k novoveku tak, ako súčasnosť predstavuje prechod od novoveku k novej dejinnej etape.

Na tieto dejinné zlomy upozorňujú viacerí autori, napr. Peter Eisenman, pre ktorého sa architektúra rodí pri zlome, keď sa vymyká tomu, čo prebral od Derridu a teda **metafyzike prítomnosti**. Kvôli nej sme uväznení v súčasnosti a nedovoľuje nám prejsť do novej doby, vystúpiť zo zažitého. O potrebách zmien a zlomov hovorí aj Kuhn vo vede, kedy práve vedecké revolúcie lámu paradigmy, čiže stabilné obdobia tzv. normálnej vedy, a dostávajú nás k novému poznaniu.

V tomto prípade by sme poupravili citáciu **“the new style of building required a new way of disseminating knowledge”** na **“nové poznanie si vyžaduje novú architektúru.”**

Myslíme si, že dnes stojíme pred, či dokonca už v takomto dejinnom zlome. Múzeum poukazuje na tento prechod práve tým, že používa čisto racionálny osvietenský rámec grafu, v ktorom necháva architektúru, ako samostatné emancipované ľudské dielo, žiť vlastným životom, resp. sa ho snažiť metafyzicky simulovať. Kedže je to však stále ľudský výtvor, nemôže sa úplne osamostatniť od svojho autora, ktorý doň okrem mentálnych postupov vnáša aj istú mieru intuície, čím sa dá stále považovať za istý autorský prístup, tvorbu, ktorá má však komplexnejšie ambície popísať architektúru ako celok.

“Graf” je ešte z jedného dôvodu vhodným nástrojom/prostriedkom. Môže rásť a rozvíjať sa v podstate do nekonečna. Tak ako architektúra. Architekti objavujú nové a nové obsahy, metódy a vytvárajú nové architektúry.

Tourek, J. Jak nově myslet architekturu: Pozdní myšlení Petera Eisenmana a jeho kritická teorie architektury. Dizertačná práca: FHS UK, Praha 2013.

Evers, B; Thoenes, Ch. Architectural theory. Köln: Taschen, 2022.

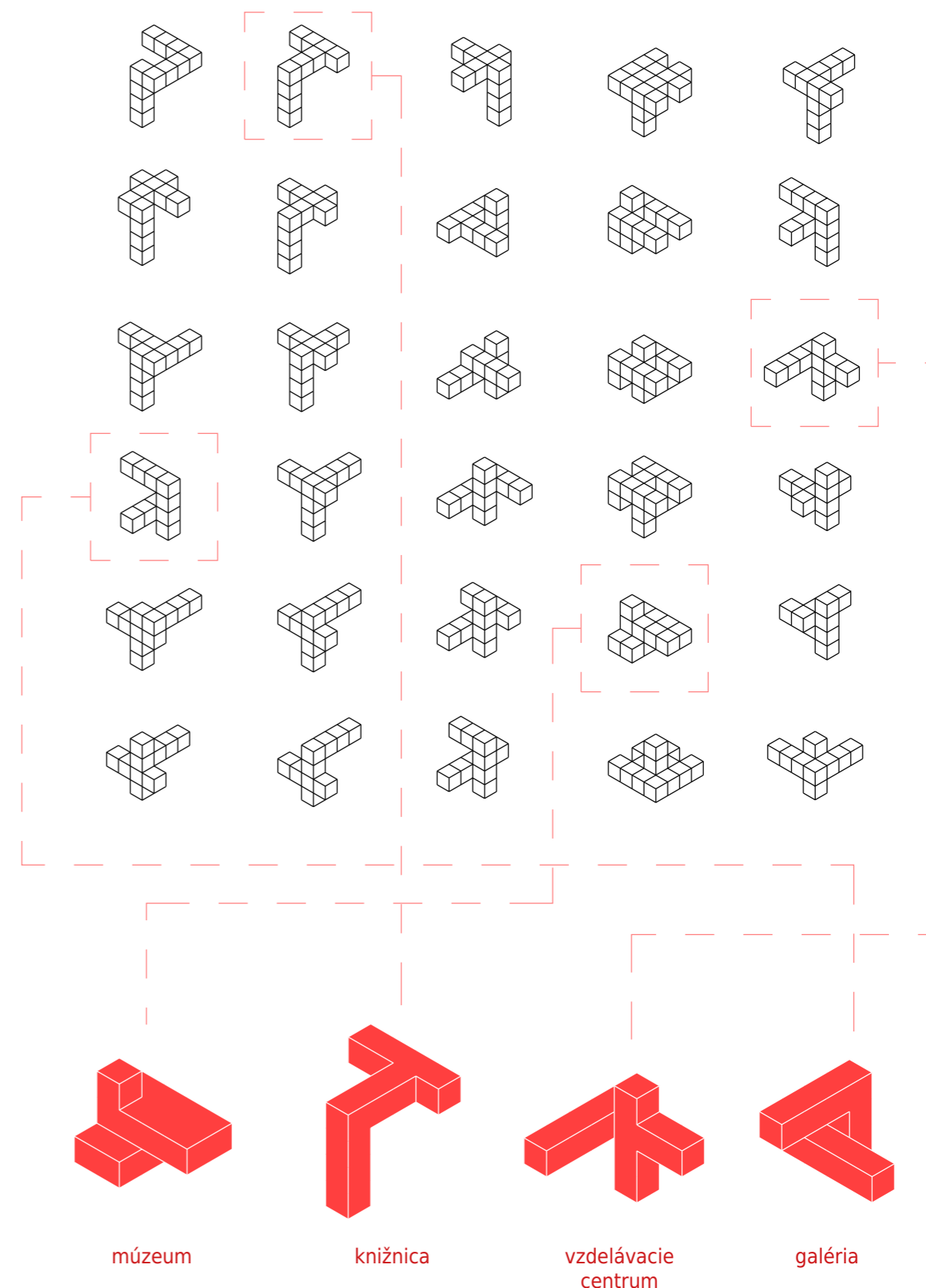
4.2 Figúry funkcií

Zo vzniknutej sústavy vytvárame jednotlivé funkčné subjekty, ktoré tvoria mezo mierku múzea. Vymenovaním niekoľkých pravidiel vytvoríme tieto štyri subjekty zostavené z voxelov, ktoré sú organizované v osových radoch. Sú teda formované tak, aby každý subjekt obsahoval 4 na seba kontinuálne nadväzujúce kocky vo všetkých 3 základných smeroch grafu, teda 1 vertikála po osi **z** a dve na seba kolmé horizontály v smeroch **x** a **y**. Platí to pre galériu, vzdelávacie centrum a knižnicu, zatiaľ čo múzeum zdvojnásobuje horizontály pre veľkosť programu. Parter, čiže spoločné priestory, vyplňa zbytkové priestory na úrovni terénu.

Jednotlivé horizontály sa môžu kolmo navzájom pretínať a zároveň prechádzať aj cudzou vertikálou. Nesmú plne zdieľať celú pozíciu. Na priložených diagramoch vidieť mnoho vytvorených alternatív, z ktorých boli vybrané také, ktoré vhodne zapadnú do pôvodne vytýčeného priestoru sústavy.

Takéto vytváranie "domov v dome" sleduje viacero zámerov. Tým, že každá figúra obsahuje vždy jednu vertikálu, je možné do nej umiestniť vertikálne komunikačné jadro, čím sa daná funkcia stáva prevádzkovo **nezávislou** od ostatných. Zároveň ich vzájomné kríženie vytvára možnosti **prepojenia** funkcií vo väčšie celky. Za úlohu má aj **rozklad** ideálne vyplnenej sústavy, ktorá by nám dala tvar kocky. Potrebujeme získať objekt jasne nedefinovaný. No a na koniec najdôležitejšia vlastnosť, a teda prechádzanie figúr - funkčných svetov, v ktorých sa návštevník pohybuje cez rôzne obdobia a obsahy, čiže rôzne **architektonické situácie**. Tým sa poukazuje na ahistorickosť jednotlivých architektonických obsahov, ktoré návštevníkovi nie sú ponúkané chronologicky kontinuálne, ale jedna po druhej nezávisle od dejinného prostredia. Oslobodzujú sa od svojho dobového kontextu a uvažujeme o nich autonómne.

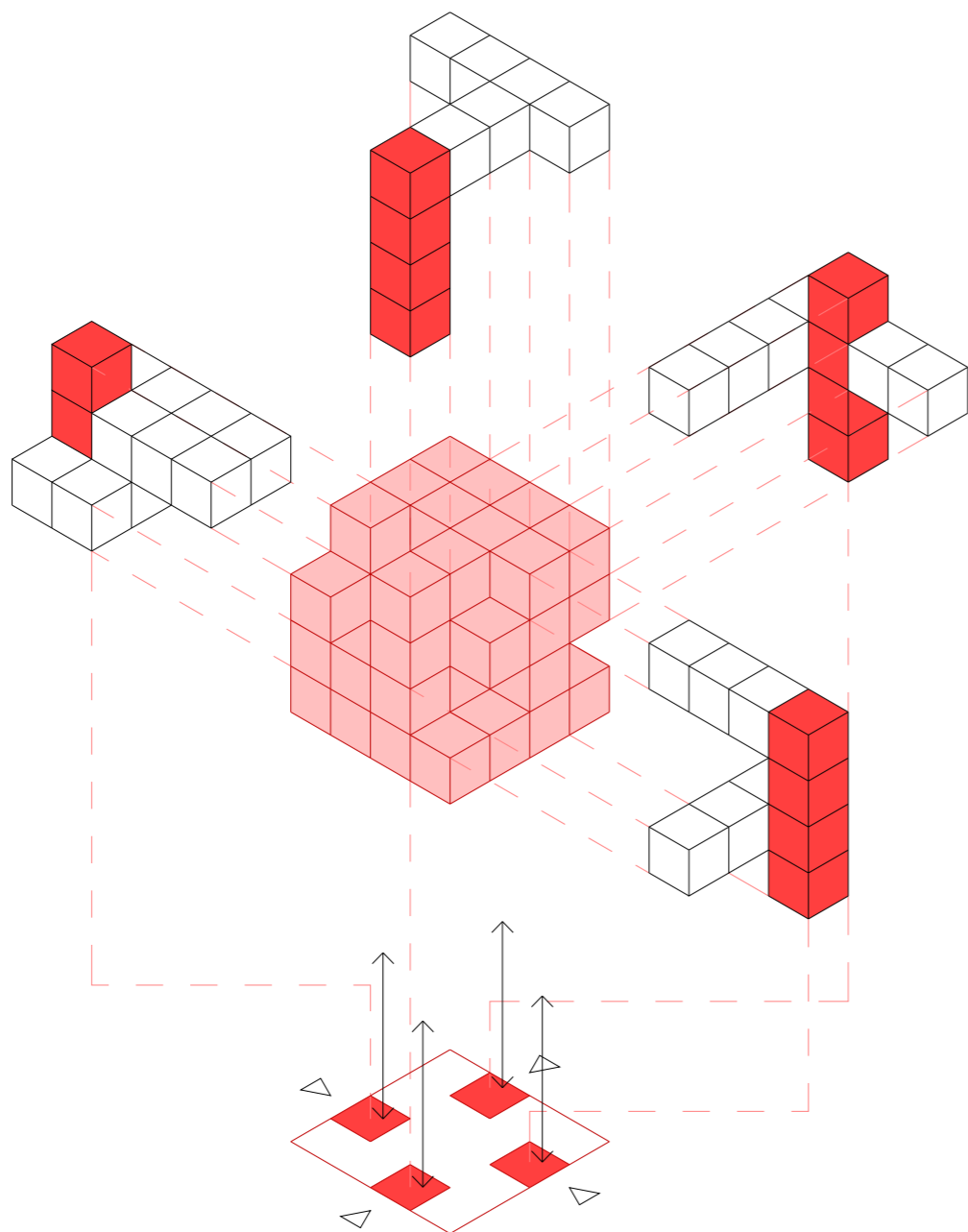
výsek generovaných
alternatívnych
usporiadaní figúr
funkcií

4.3 Diagram

Vhodnosť v podobe umožnenia vstupov, rozmiestnenie vertikál, ktoré budú obsahovať komunikačné jadrá a celková výsledná figúra, ktorá bude špecifikovaná v ďalšom kroku. V tomto štádiu sa sústava mení na diagram, syntézu 4 rôznych figúr, subjektov s rovnakou logikou. Spojením tejto mezo mierky získame makro mierku objektu.

Tento diagram sa stáva segmentom všeobecnej architektúry. Ak by neexistovali priestorové obmedzenia lokality, mohol by sa rozvíjať ďalej po všetkých osiach. Je to výsek architektúry. Nie je to však iba ponáškou, metaforou na nejakú abstraktnú koncepciu. Diagram sa stáva skutočným objektom, stavbou, časťou architektúry, reliktom, **záznamom**.

4.4 Objekt

Z predchádzajúcich troch krokov sme získali základnú hmotu objektu a jeho vnútorné členenie na subjekty, čiže akési funkčné celky a tie na primárne útvary v podobe kociek. Štvrtý krok nám ich skonkrétňuje. V ňom vidíme konkrétne hodnoty sústavy, ktoré sa stávajú **architektonickými situáciami**.

V časti 4.1 sme už spomenuli pomenovanie jednotlivých osí:

- x - arch. obsahy, kritériá typu architektonických typológií
- y - časové obdobia, slohy
- z - alternovanie

Kľúčové sú teda pôdorysné výslednice hodnôt. Architektonická situácia sa nachádzajú vo vnútri voxelu, ktorý je ich limitom.

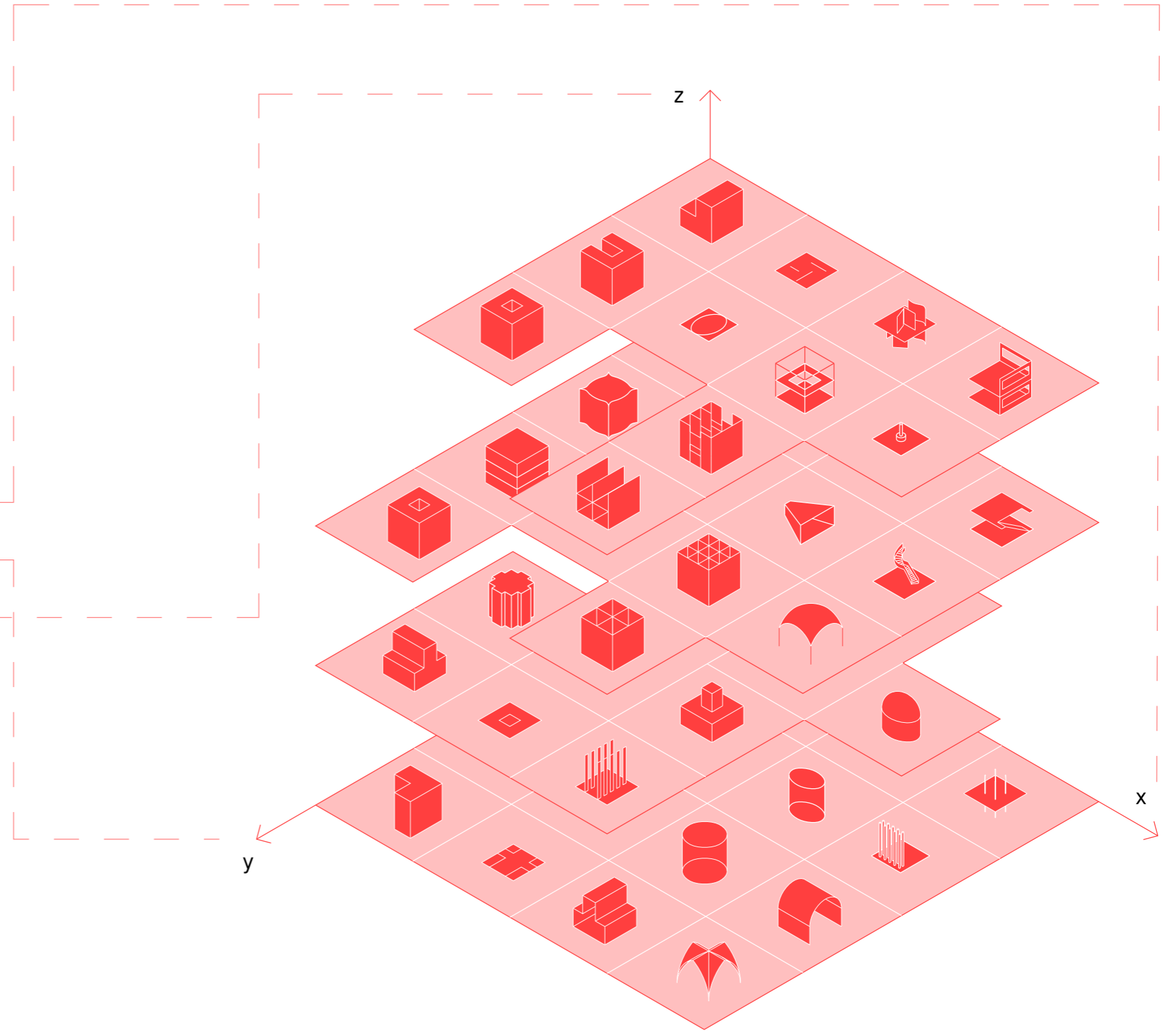
Na každej osi sa nachádzajú štyri hodnoty. Mohlo by ich byť oveľa viac, no pre limity územia a priestorové požiadavky a opodstatnenosť sa výber ustálil na tomto čísle. Prečo sa zvolili práve tieto hodnoty?

Os x, ktorá je nedejinná, skalárna, obsahuje typy architektonických obsahov, nesie nami vybrané 4 konkrétne hodnoty: **forma, schéma, priestor, element**. Všetky tieto obsahy sú v architektúre stabilizované a ustálené, každý z nich má vlastnú typológiu, vďaka čomu sa nám hodia do nášho výberu. Podrobne sa nimi zaoberal náš výskum v rámci diplomovej práce na KAT VŠVU. Tieto hodnoty sú z **prvej vrstvy architektúry**.

Os y, ktorá je dejinná, vektorová, obsahuje spôsoby práce s obsahmi z osi x. Mohli by tam byť konkrétne mená architektov, hnutia či celé slohy, ktoré nejakým typickým spôsobom pracujú s obsahovými typmi. V našom prípade sme si vybrali práve architektonické slohy: **gotika, renesancia, barok, moderna**. Tento výber bol zvolený, pretože navrhujeme múzeum architektúry a preto, pretože tieto slohy značným spôsobom formovali miestnu architektúru. Každý z nich je niečím špecifický, čo prináša obohatenie objektu. Tieto hodnoty sú z **druhej vrstvy architektúry**.

Os z, ktorá vrství a **alternuje výsledky** predchádzajúcich osí, nám ukazuje, že nie je iba jedno riešenie tejto sústavy. Sú to teda akési protoarchitektonické diela, v tejto práci nazývané architektonické situácie, pretože sú len výsledkom vytvorenej hry, systému, nie priamym autorským počínom, ktorý by ich konkretizoval a dotvoril. Sú abstrahovaným typom, no špecifickým a neskôr uvidíme, že reálnym a hmotným. Tieto hodnoty sú z **tretej vrstvy architektúry**.

- I. _____
- II. _____
- III. _____

Orientácia v objekte

Vytvorený systém nám dovoľuje dobrú orientáciu, pretože každý voxel má svoje presné súradnice v podobe:

$f [x;y;z]$

kde **f** je funkcia / program:

M - múzeum

G - galéria

V - vzdelávanie

K - knižnica

x je hodnota osy x:

F - forma

S - schéma

P - priestor

E - element

y je hodnota osy y:

G - gotika

R - renesancia

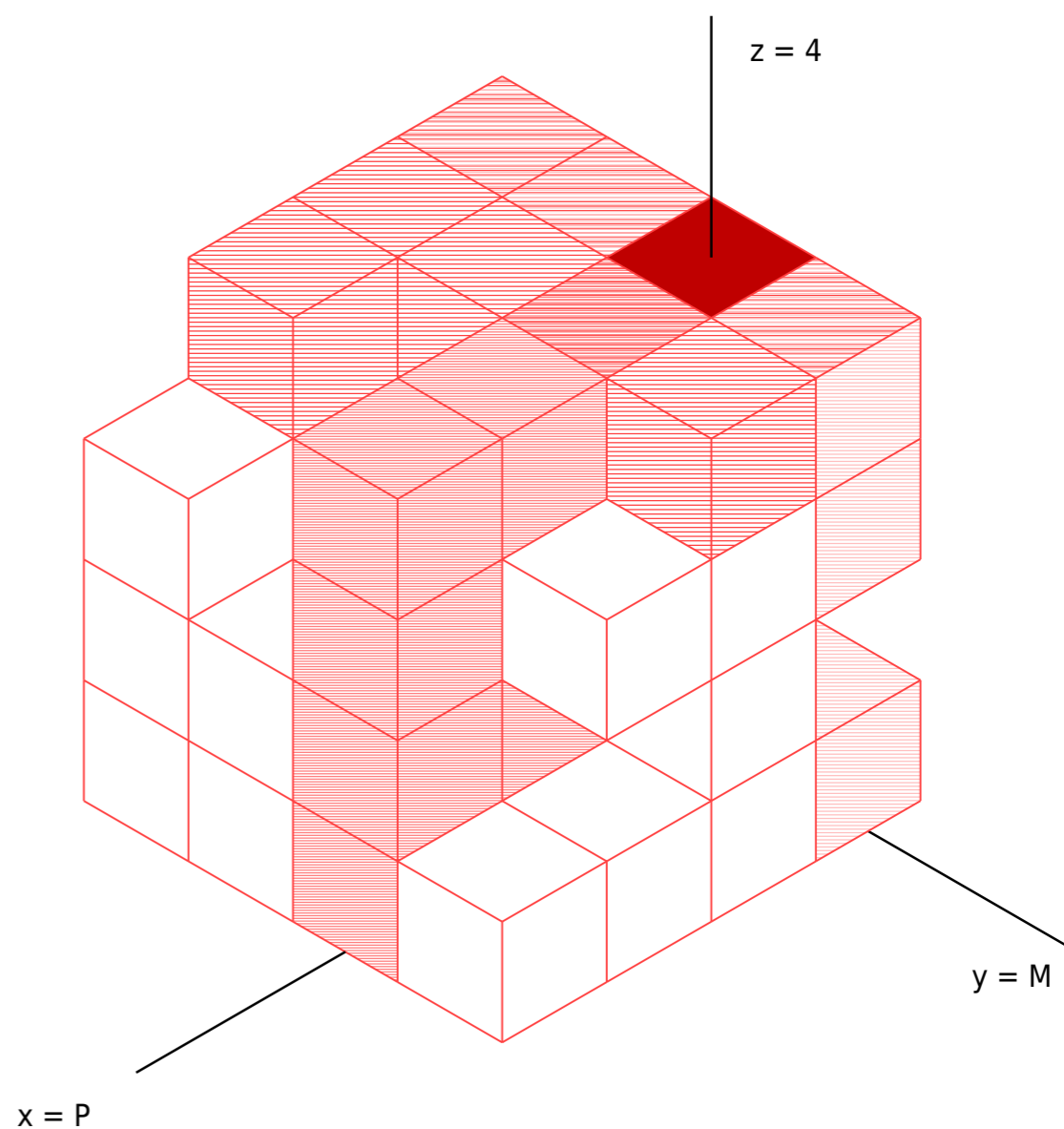
B - barok

M - moderna

z je hodnota osy z, teda číslo etáže 1-4

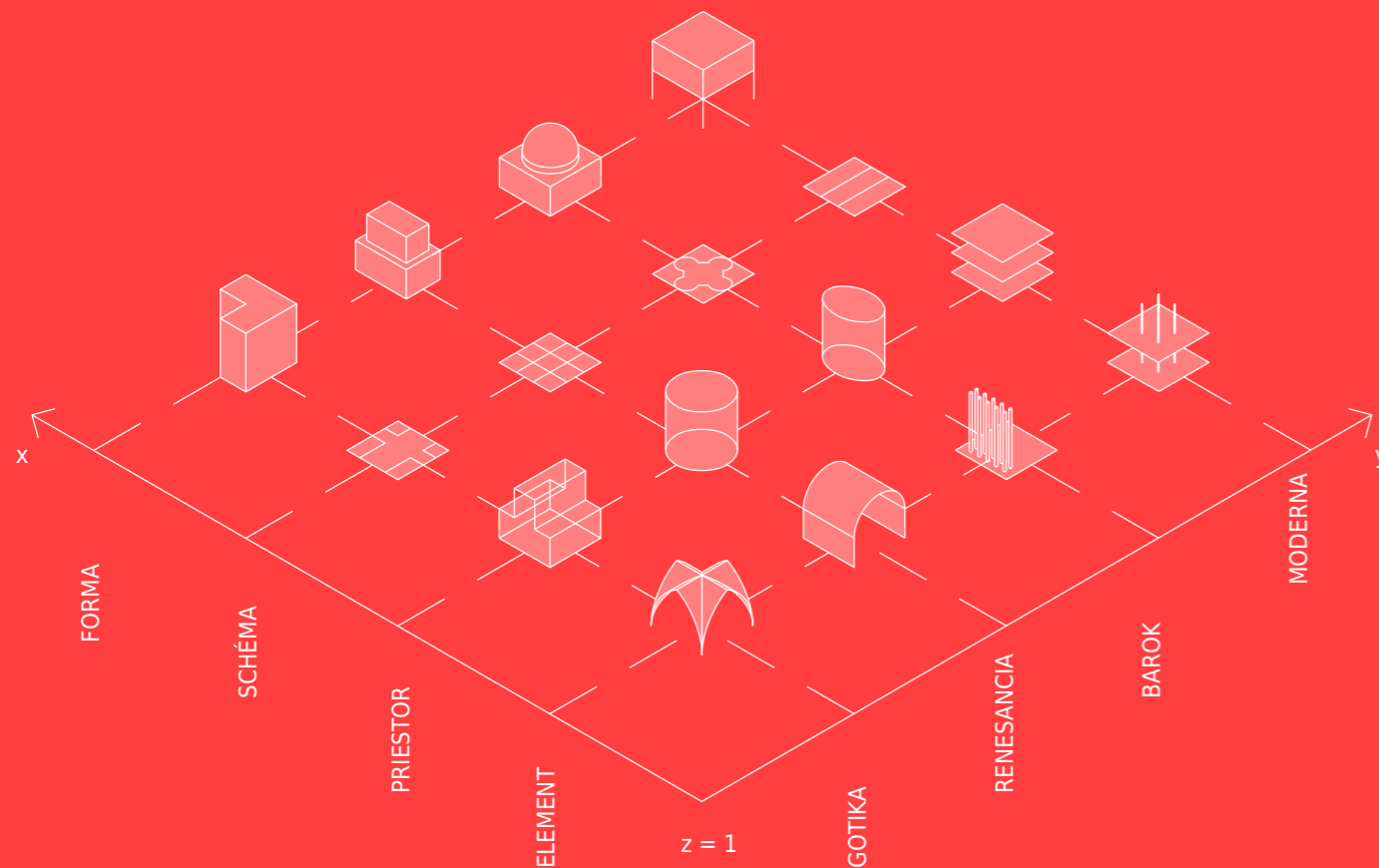
napr. zápis M [P;M;4] bude

modernistický priestor knižnice v 4. etáži

ukážka zápisu súrad-
nice M [P;M;4]

1. etáž

P [F;G;1]

gotická L forma v prvej etáži typická pre meštianske domy s funkciou partera, konkrétne hlavného vstupu

M [F;R;1]

renesančná pavilónová forma múzea

P [F;B;1]

baroková centrálne kupolová forma partera

P [F;M;1]

modernistická forma s uvoľneným parterom

P [S;G;1]

gotická pôdorysná schéma latinského kríža v parteri

P [S;R;1]

renesančná 9štvorcová pôdorysná schéma v parteri

P [S;B;1]

baroková krížová dynamická pôdorysná schéma v parteri

V [S;M;1]

modernistická sekvenčná pôdorysná schéma vzdelávacie centra

K [P;G;1]

gotický bazilikálny priestor knižnice

P [P;R;1]

renesančný centrálny kruhový priestor parteru

P [P;B;1]

barokový eliptický priestor parteru

P [P;M;1]

modernistický horizontálny priestor parteru

P [E;G;1]

gotický element v podobe krížovej klenby

G [E;R;1]

renesančný element v podobe valenej klenby v parteri

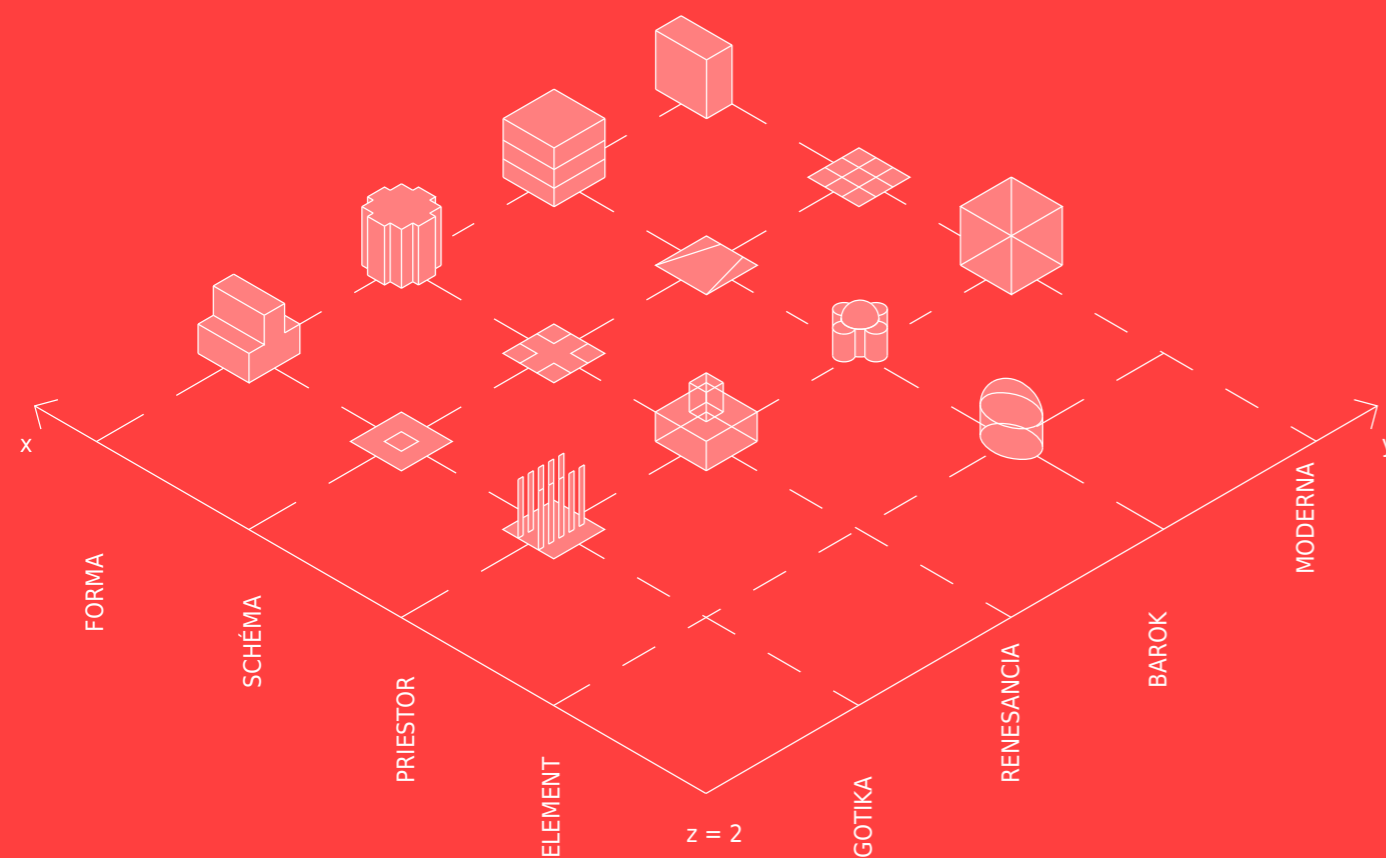
P [E;B;1]

barokový element v podobe stĺporadia galérie

P [E;M;1]

modernistický element v podobe oceľových stĺpov parteru

2. etáž

M [F;G;2]

gotická bazilikálna forma múzea

M [F;R;2]

renesančná vilová forma múzea

M [F;B;2]

baroková superpozicionaná forma múzea

M [F;M;2]

modernistická dosková forma múzea

M [S;G;2]

gotická pôdorysná schéma perimetra múzea

M [S;R;2]

renesančná centrálne krížová pôdorysná schéma múzea

M [S;B;2]

baroková iluzórna pôdorysná schéma múzea

M,V [S;M;2]

modernistická 9štvorcová pôdorysná schéma vzdelávacieho centra a múzea

K,G [P;G;2]

gotický trojlodový priestor knižnice a galérie

G [P;R;2]

renesančný, centrálne akcentovaný priestor galérie

G [P;B;2]

barokový, centrálne distribuovaný priestor galérie

G [P;M;2]

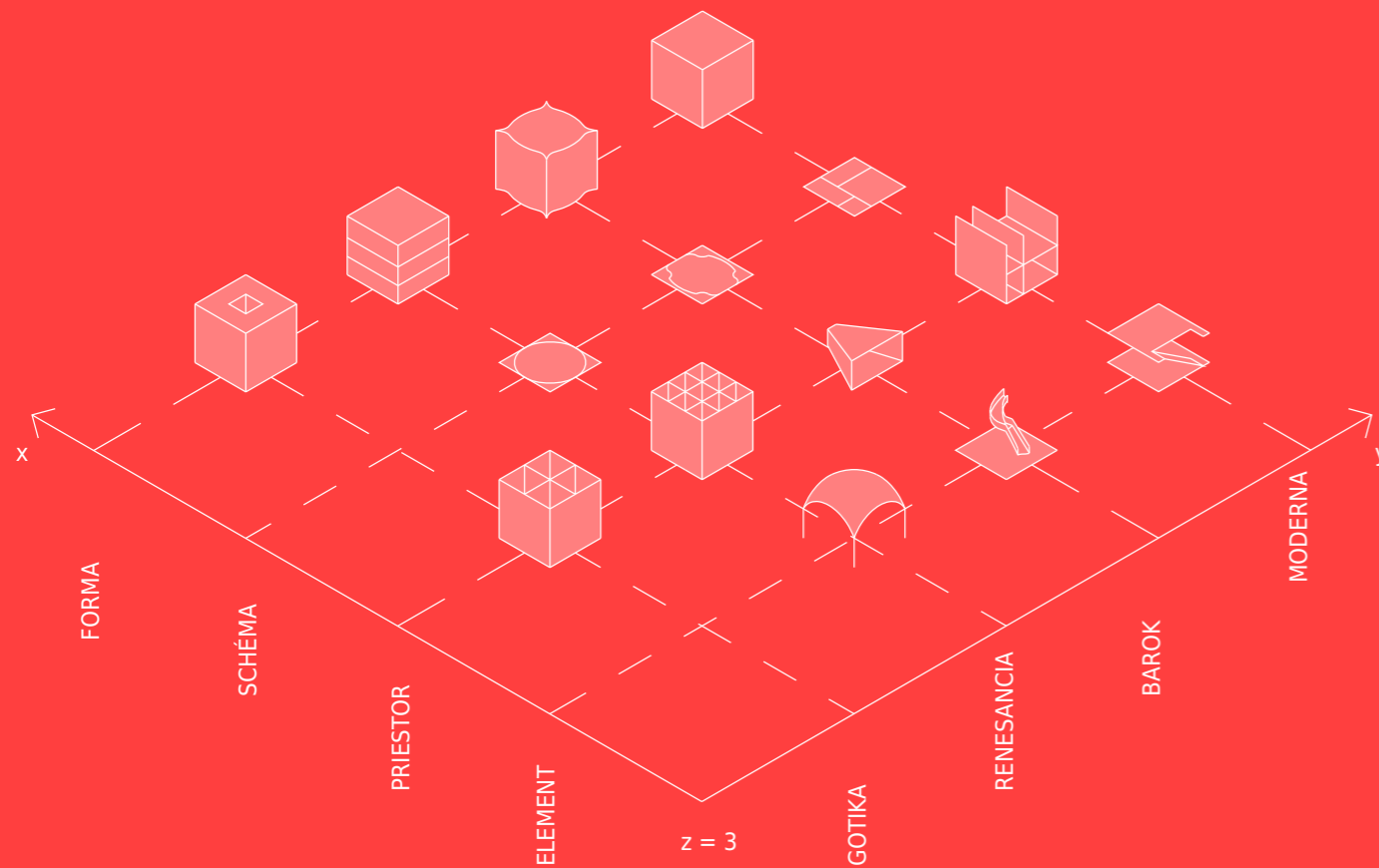
modernistický, otvorený priestor galérie

G [E;B;2]

barokový element v podobe eliptickej klenby galérie

3. etáž

V [F;G;3]

gotická perimetrálna kláštorná forma vzdelávacie centra

M, V [F;R;3]

renesančná superpoziciovaná forma múzea a vzdelávacieho centra

M, V [F;B;3]

baroková dynamická forma múzea a vzdelávacieho centra

V [F;M;3]

modernistická, kubická forma vzdelávacieho centra

M [S;R;3]

renesančná, centrálna kruhová pôdorysná schéma múzea

M [S;B;3]

baroková, geometricky mäkká pôdorysná schéma múzea

V [S;M;3]

modernistická, funkčná pôdorysná schéma vzdelávacieho centra

K [P;G;3]

gotický, vertikálny priestor knižnice

M [P;R;3]

renesančný, rastrový priestor múzea

M [P;B;3]

barokový, iluzívny priestor múzea

V [P;M;3]

modernistický, dvojtraktový priestor vzdelávacieho centra

M [E;R;3]

renesančný element v podobe kupoly múzea

M, G [E;B;3]

barokový element v podobe reprezentatívneho schodiska múzea

V [E;M;3]

modernistický element v podobe rampy vzdelávacieho centra

4. etáž

M, V [F;R;4]

renesančná perimetrálna palácová forma múzea

G [F;B;4]

baroková palácová U forma galérie

K [F;M;4]

modernistická asymetrická forma knižnice

G [S;B;4]

baroková eliptická pôdorysná schéma galérie

K [S;M;4]

modernistická uvoľnená pôdorysná schéma knižnice vo štvrtjej etáži

K [P;G;4]

gotický longitudálny priestor knižnice

K [P;R;4]

renesančný zálivový/ kaplnkový priestor knižnice

K, G [P;B;4]

barokový galerijný, ochodzový priestor knižnice a galérie

K [P;M;4]

modernistický plynúci/ plávajúci priestor knižnice

G [E;B;4]

barokový element v podobe solitérneho monumentu galérie

V [E;M;4]

modernistický element v podobe pásového okna knižnice

TVORBA ARCHITEKTONICKÝCH SITUÁCIÍ

Výber poznámok autora práce

1. Štúdium dejín a teórie architektúry s prihliadnutím na vybrané epochy a obsahy, primárne z týchto zdrojov:

- Norberg-Schulz, Ch. Význam v architektúre západu. Praha: Dokořán, 2020.
- Staňková, J.; Pechar, J. Tisíciletý vývoj architektúry. Praha: SNTL, 1979.
- Evers, B; Thoenes, Ch. Architectural theory. Köln: Taschen, 2022.
- Zevi, B. Jak se dívat na architekturu. Praha: Československý spisovatel, 1966.

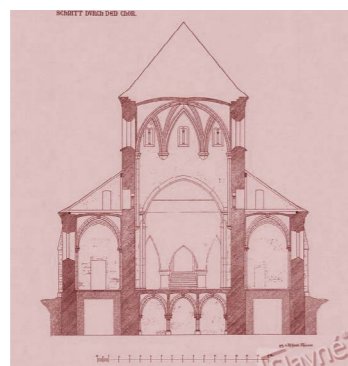
2. Abstrahovanie typu z radu modelov

Quatremére de Quincy, pokladaný za jedného z prvých novodobých teoretikov architektúry, vytvára svoju vlastnú (mnohými označovanú aj ako prvú) typológiu architektúry na základe jej formy. Rozlišuje **typ**, ktorý je všeobecnou, abstraktnou ideou a **model**, ktorý je skonkrétnený typ v určitej stavbe. Model vychádza z typu. V prípade Argana, ktorý je jedným z prvých postmodernistov so záujmom o typológiu, sa typ extrahuje zo série reálnych stavieb, čiže by sme povedali, že smerom od modelu k typu. My sme postupovali oboma spôsobmi, podľa toho, akú hodnotu sme zo sústavy získali a čo bolo potrebné znázorniť.

3. Následná interpretácia nadobudnutých poznatkov

Viac in: Pella, B. TYP_ TYPOLOGIA: diplomová práca. KAT VŠVU, Bratislava, 2022.

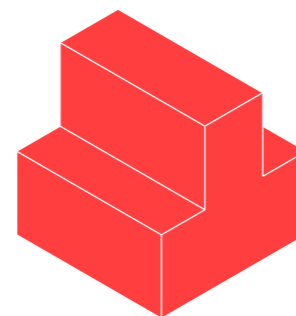
https://cs.wikipedia.org/wiki/Katedra%3%A1lla_Nanebevzet%C3%AD_Panny_Marie_%28Siena%29

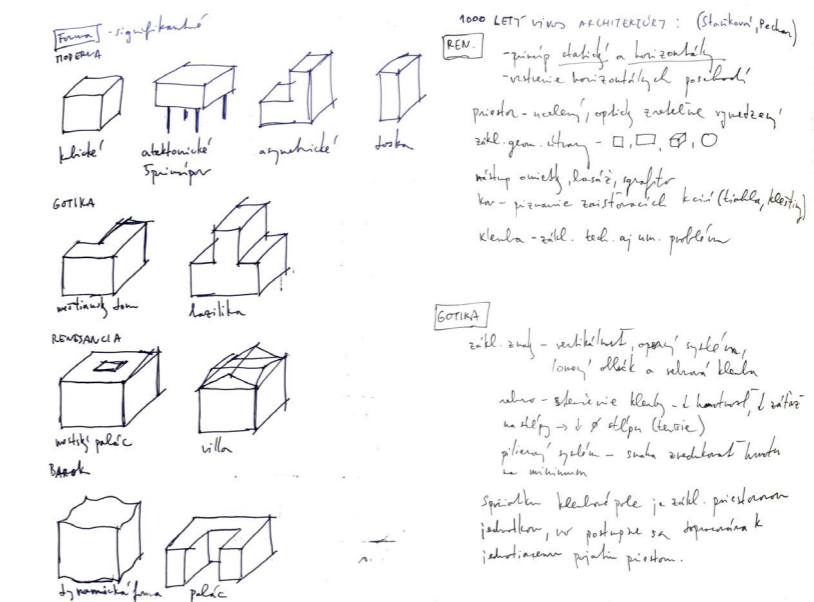
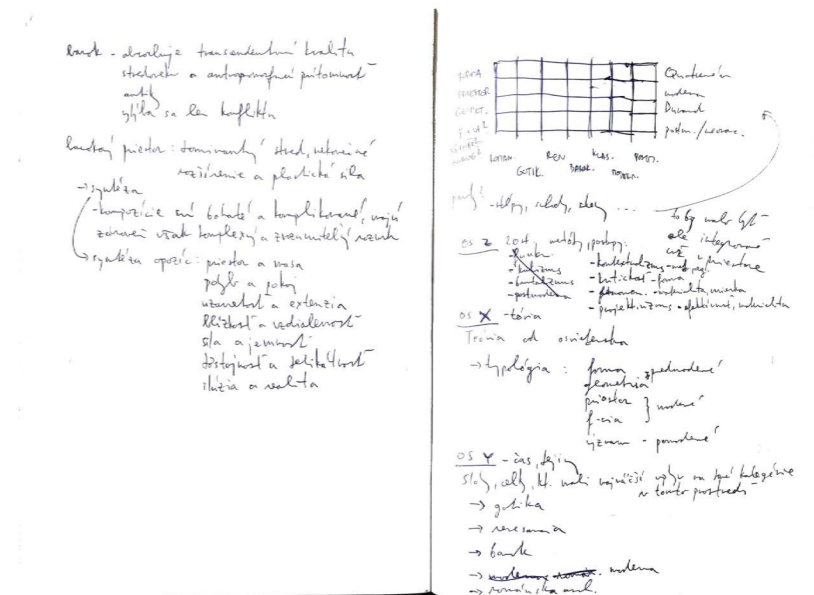
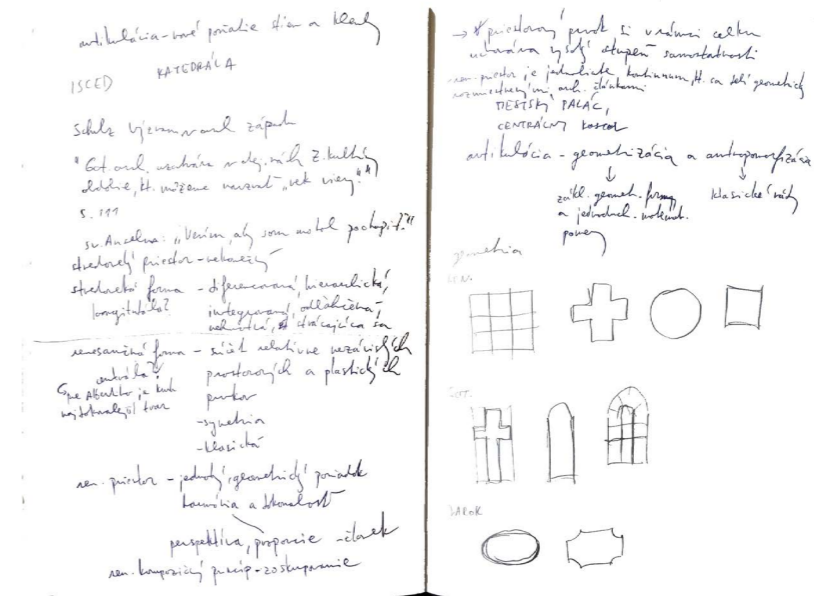
<https://www.slavnevilky.cz/stavby/-unesco/stavby-trebic/bazilika-sv-prokopa-monument-cirkevni-architektury>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Panny_Marie

M [F;G;2]

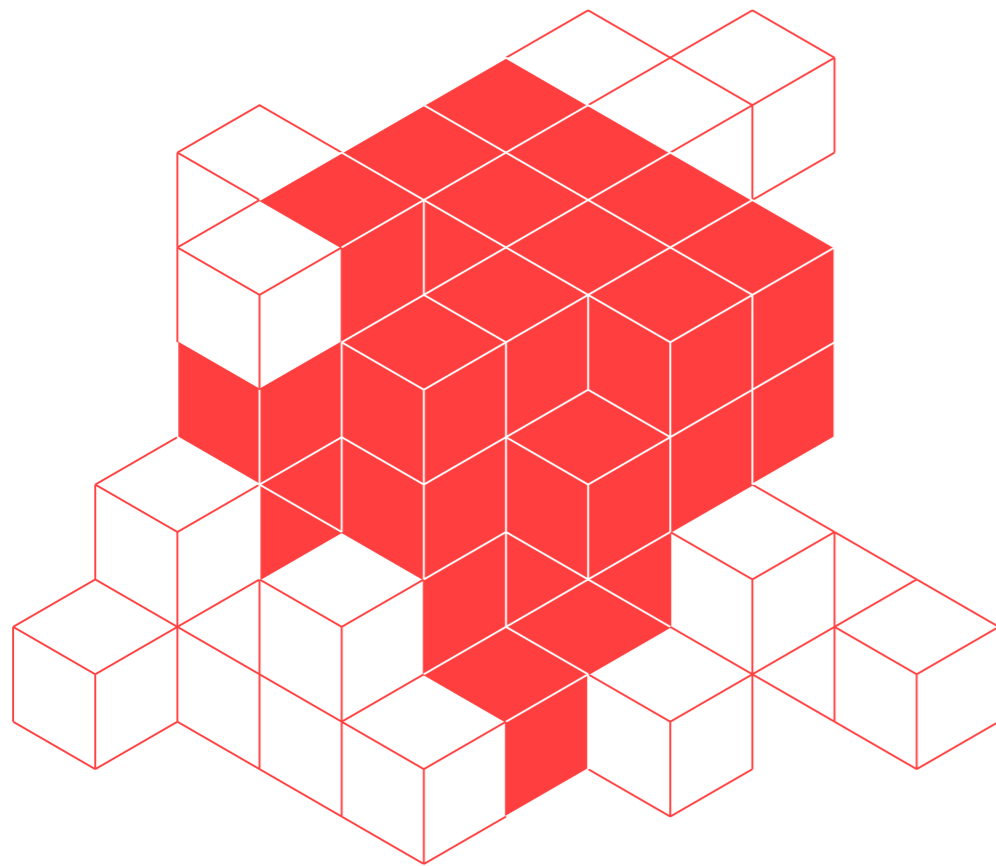

Fragment

Týmto systémom získavame akýsi fragment architektúry. Preto je objekt zdanlivo neukončený, nedefinovateľný jasným pojmom, tvarom. Vieme v ňom rozoznať, že sa skladá z istých útvarov a že sa ešte len **buduje**, alebo naopak, že sa **rozpadáva**, či dokonca **oboje súčasne**. Niektoré architektonické vektory zanikajú, iné vznikajú. Spôsobujú vo všeobecnej architektúre dynamické narábanie s inak statickými obsahmi a teda utvárajú dejiny.

Už sme uviedli, že je pravdepodobne nemožné dosiahnuť všeobecnú architektúru. Preto sa k nej chceme priblížiť aspoň jej fragmentom. Síce aj bežná architektúra individuálna tvorba je fragmentom architektúry, no jej **motivácie** sú odlišné. Architekt si klasicky vyberá ním vybrané kritériá a metódy, ktorými navrhuje architektúru vo svojom možnom svete. My prijímame tieto svety, preberáme ich, analyzujeme, rozložíme na jednotlivé prvky / vrstvy (prvá: obsahy, druhá: spôsoby/metódy, tretia: samotné diela) a usporadúvame ich do systému, ktorý nám dáva dielo nové, založené na fungovaní všeobecnej architektúry.

Vytvárame teda spôsob práce s architektúrou, ktorý vidí jej **kritériálnu heterogenitu**, analyzuje ju a následne z nej vytvára novú jednotu, ktorá je síce stále fragmentom, no priblížila sa k celku spôsobom svojho utvárania. Náš fragment si totiž **uvedomuje**, že ním je, zatiaľ čo klasické fragmenty, teda jednotlivé autorské svety architektov sa vnímajú ako ukončené celky a tak sa navzájom aj posudzujú. Považujú sa za tie správne, nie len možné.

Povrch

Vieme povedať, že existuje viacero možných spôsobov vytvorenia fasád na tomto objekte. Mohli by byť odvodené z potrieb funkcií, či reflektovať vnútorné priestorové usporiadanie. Z inej perspektívy by ich bolo možné tvoriť s ohľadom na prostredie, v ktorom sa nachádzajú, vytvoriť ňou výhľady na okolité dominanty, či naopak ponúknuť výhľad z exteriéru do interiéru. Iná požiadavka by od nich očakávala určitý charakter, aby sme podľa nich jasne vedeli identifikovať, o aký druh stavby ide, alebo reprezentovať význam národnej inštitúcie na námestí. V tvorbe často vidíme u architektov potrebu pravdivosti, či transparentie, a samozrejme, estetiky.

Toto sú iba niektoré kritériá, ako navrhovať povrch objektu. Mohli by sme siahodlho rozoberať, ktorý z nich je lepší či horší. My si však zvolíme odlišný prístup a síce pravidlá odvodené zo samotného systému.

Operovať budeme na viacerých úrovniach metódy. Voxel, ako najmenšia jednotka, bude mať buď len plné alebo prázdne / sklenené steny. To, ktorá bude aká, nám určí jeho nadradený stupeň a teda subjekt / figúra programu. Všetky voxely, v ktorých sa krížia osy programov, ostanú plné. Naopak "voľné" voxely získajú jednu sklenenú stenu. Tak vieme vypozerovať fungovanie systému aj na samotnej fasáde. Z toho vyplýva, že síce fasáda nesleduje funkciu, je ňou ovplyvnená a vytváraná. Vidíme, že architektonický obsah funkcie tu pracuje odlišným, nie štandardným spôsobom, vektorom, na aký sme zvyknutí z funkcionalizmu.

Netvrdíme, že je to jediný a už vôbec nie, že jediný správny spôsob tvorby fasády na tomto objekte. Tvrdíme však, že pokračuje vo vytvorenej metóde, neodporuje jej, neskĺzava do štandardných vektorových riešení a tým podporuje integritu diela.

Materialita

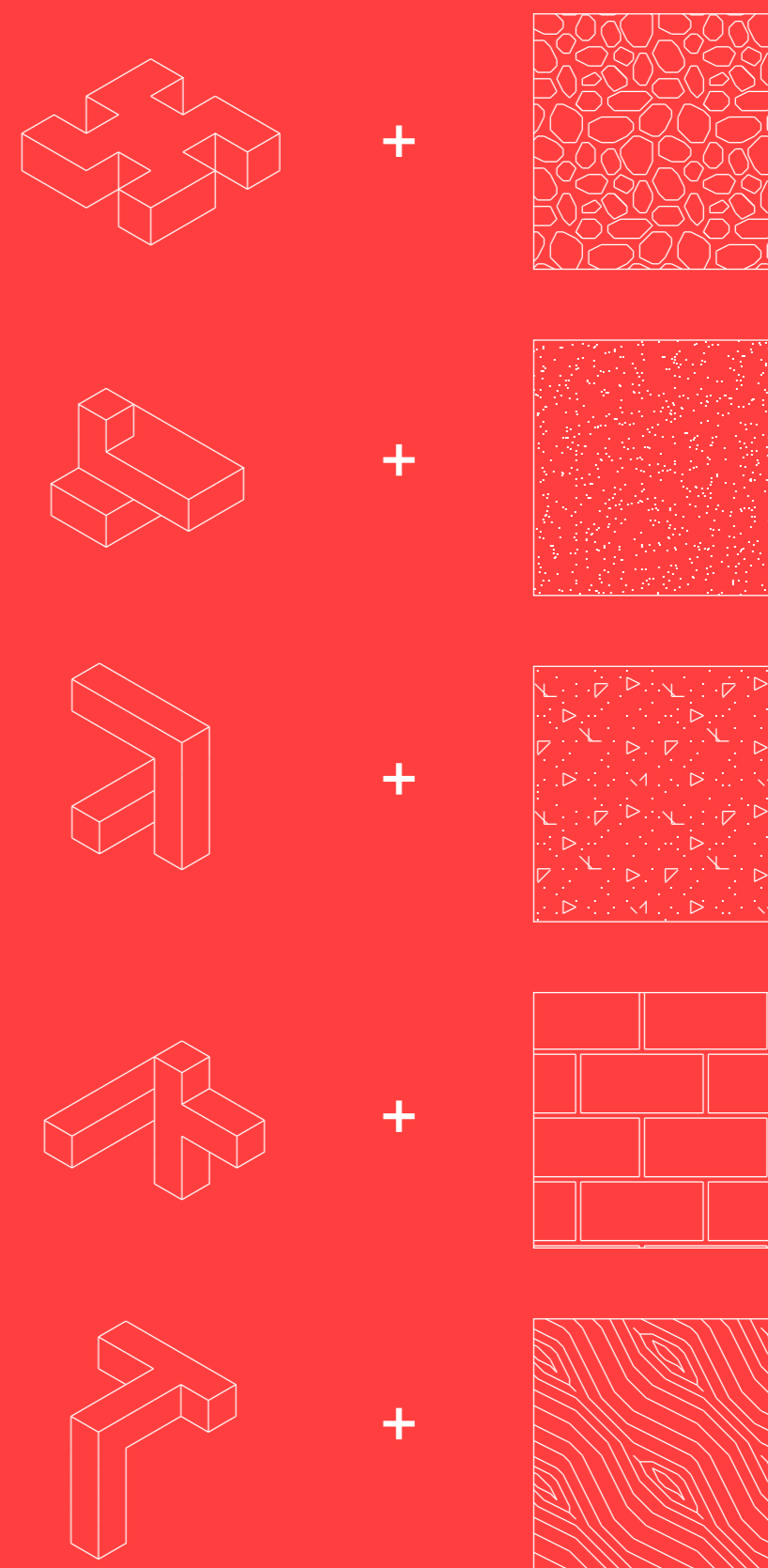
Vnútorne prostredie skonkretizujeme materialitou, ktorá bude sledovať funkčné figúry. Pridelením špecifického materiálu každému programu, "domu v dome", posilníme jeho autonómnu pozíciu v celku, jeho svet získa vlastný charakter odlišný od ostatných:

parter - kameň
múzeum - omietka
galéria - betón
vzdelávanie - tehla
knížnica - drevo

Zvolené povrchové materiály sledujú charakter svojho sveta, funkcie. Kameň ako tektonický, zemitý materiál odolný voči záťaži návštevníkov. Omietka ako neutrálne pozadie stálych expozícií. Betón ako odolný materiál pri stále sa meniacich výstavách. Tehla ako príjemný materiál pohlcujúci zvuk. Drevo ako prírodný materiál, z ktorého sa vyrába papier.

Návštevník teda okamžite zistí, že prechádza z programu do programu vďaka vizuálnej, ale i haptickej rozdielnosti. Vďaka tejto ďalšej vrstve návrhu dostávame architektonické situácie do nečakanej pozície, kedy je gotický trojloďový priestor obložený drevom, či baroková kupola odliata z betónu. Pokračujeme tak v emancipácii obsahov aj v rovine percepcie.

Materiálové znázornenie vpravo je čisto informatívne. Uvažujeme, že materiality by sledovali povrchy podláh, stien, stropov, v možnom prípade schodísk, prípadne mobiliáru.

5. NÁVRH

Spojenie zadania, teórie a metódy

Sme si vedomí, že sme tu rozohrali, možno na prvý pohľad, komplikovanú hru. Preto si v tejto časti zhrnieme, čo sme tým sledovali a aký z toho vzišiel výsledok.

Opísanou metódou sme získali rôznorodé architektonické situácie, ktoré sú základným priestorovým i konštrukčným modulom objektu. O možných svetoch architektúry sme už písali. V objekte NMA sa ich nachádza hneď niekoľko kategórií. Môžeme povedať, že každá os obsahuje vlastný svet so subsvetmi podľa jednotlivých hodnôt. Ďalší druh svetov vytvárajú funkcie a ich subsvety v jednotlivých osiach.

Opis architektonických svetov múzea:

typologický, obsahový:	dejinný, metodologický:	funkčný, programový:
forma	gotika	múzeum
schéma	renesancia	galéria
priestor	barok	knižnica
element	moderna	vzdelávanie
		parter

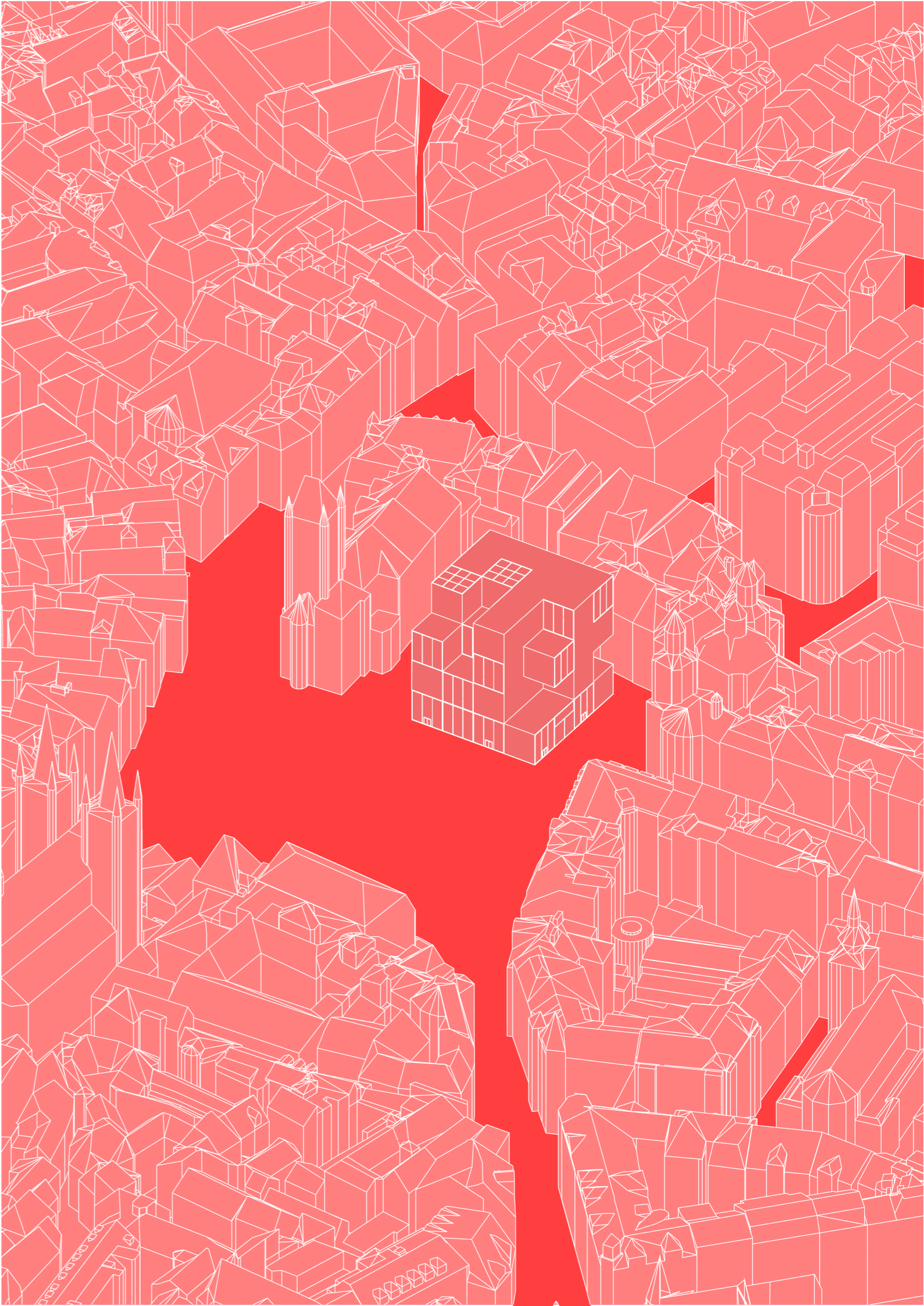
Čo takýmto uvažovaním nad architektúrou dosiahneme? Jej rozdelenie do vrstiev nám umožní lepšiu **orientáciu**, zacielenie problému a tým pádom aj efektívnejšie riešenie a **diskusiu**. Oprostenie kritérií od spôsobov práce s nimi, teda extrahovanie ahistorického obsahu, nám dovoľuje nahliadať na dejiny, súčasnosť, ale i budúcnosť architektúry systematickejšie a dať do súvislostí nečakané situácie. Takýto je aspoň predpoklad, hypotéza, ktorá bude vyžadovať ďalšie overovanie. V tejto práci zatiaľ zhrňame nadobudnuté poznatky. Myslíme si, že týmto spôsobom budeme schopní architektúre lepšie **porozumieť**. Tým sa dostávame k zadaniu tejto práce, pretože návštevníci chodia do múzea, aby porozumeli tomu, čomu je venované.

Predstavené Národné múzeum architektúry je teda fragmentom architektúry samej, čiže približuje fungovanie všeobecnej architektúry a súčasne je aj jej knižnicou, katalógom. Návštevník sa o architektúre nedozvie len z vystavených exponátov a sprievodných textov, či premietaní a prednášok. V rovnakom čase a mieste, ako prijíma tieto poznatky, vníma i priestor, v ktorom sa nachádza. Vidí, že je nad ním kupola, že jedna miestnosť je otvorená, iná je rozdelená na 9 menších. Niektorá má dynamicky rozpočítané steny, ďalšia pravouhlé, či kruhové. Všetky tieto jednoduché situácie ukazujú rôznorodosť, ktorá sa dá popísať, skúmať a na základe nej tvoriť a rozširovať ju. Predstavujeme si, že múzeum bude návštevníkom vysvetľovať samo seba.

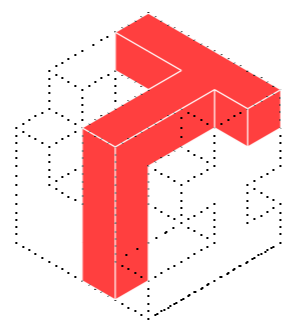
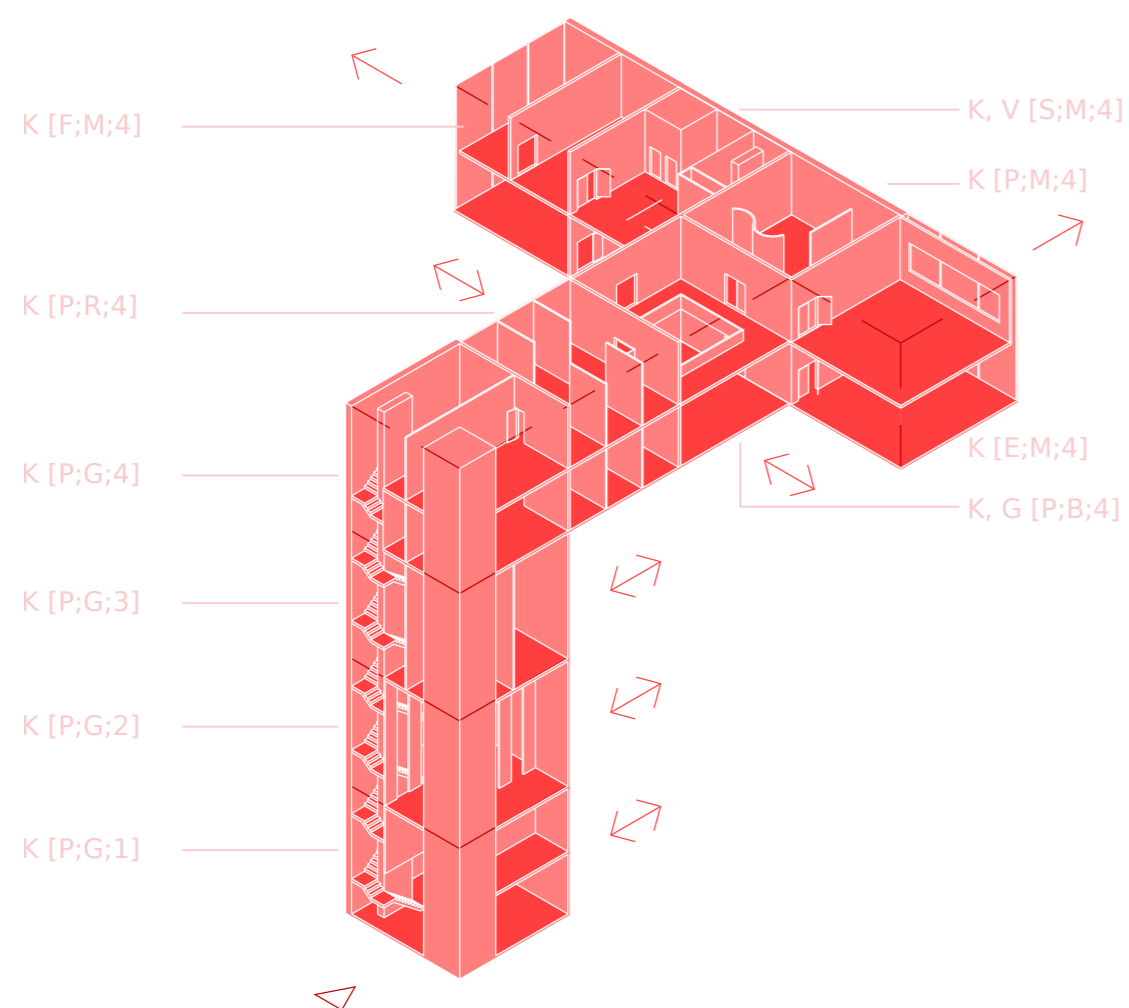
V tomto projekte sa tak spája nevyriešiteľné zadanie dostavby Staromestského námestia s nevyriešiteľným zadáním dosiahnutia všeobecnej architektúry. Ako ale dosiahnuť ideál ak vieme, že to nie je možné?

Obr. vpravo: celková axonometria Staromestského námestia s NMA

V nasledujúcej časti si priblížime konkrétne priestorovo programové situácie jednotlivých funkcií.

Do knižnice sa čitatelia dostanú priamo z námestia, preto sa uvažuje, že tento vstup bude aj najfrekventovanejším vchodom do celého objektu. Návštevník môže buď priamo nastúpiť na výťah a vyvieť sa do knižnice, kde narazí na recepciu s knihovníkom, alebo môže pokračovať do spoločného foyer a odtiaľ pokračovať do iných častí múzea. Knižnica zameraná na architektonickú tvorbu, jej dejiny a teóriu, ale i výtvarné umenie, ponúkne možnosti na individuálne, ale i kolektívne štúdium a čítania, štúdium archíválií, formálne i neformálne oddychové i pracovné kúty.

K [F;M;4] Priestor knižnice s voľným výberom. Prírodné denné svetlo privádza sklenená južná stena s výhľadom na radnicu.

K, V [S;M;4] Kríženie knižnice a vzdelávacieho centra, ktoré má takto jednoduchý prístup k literatúre a čítarňam. V tomto priestore sa nachádza stanovisko zamestnanca knižnice a taktiež aj hygienické zariadenie.

K [P;M;4] Priestor určený k voľnému výberu s možnosťou čítania. Uvažuje sa nízke neformálne a pohodlné sedenie.

K [E;M;4] Voľný výber s prírodným osvetlením prostredníctvom pásového okna s výhľadom na Pražský hrad.

K, G [P;B;4] Kríženie knižnice a galérie, konkrétne jeho depozitára. Tento priestor teda bude určený k uchovaniu vzácných archíválií, ktoré nebudú k voľnému výberu. Priestor je prvýšený cez dve poschodia s hornou galériou, ktorá dodáva tomuto sektoru vzdušnosť.

K [P;R;4] V tejto časti sa nachádza študovňa spolu s voľným výberom. Každá nika obsahuje pracovný stôl a kreslo s počítačmi. Miestnosť je prirodzene osvetlená, výhľad je však na protiahlú stenu múzea, čím nedochádza k rušeniu bádateľov a čitateľov.

K [P;G;4] Výstup na hlavnú knižničnú etáž schodiskom, aj výťahmi, je rozdelený do štyroch longitudálnych priestorov, v ktorých sa nachádzajú neformálne čítarne a toalety.

K [P;G;3] Priestor rozdelený na štyri vysoké časti, obsahujúci archív, cez ktorý návštevníci neprechádzajú.

K [P;G;2] Deväť metrov vysoký priestor s delením na tri časti vhodný pre neformálne využitie, čítarne, kluby a pod. Prepojenie s galériou.

K [P;G;1] Hlavný vstup do knižnice, v strede prevýšený, vedie návštevníka do foyer, alebo priamo do vyšších etáží knižnice. Núka sa však možnosť aj napojenia na kaviareň a informácie.

Vzdelávacie centrum

Vchod do vzdelávacieho centra je z ulice Mikulášská. Rovnako je napojené na foyer a spoločné priestory parteru, ale zároveň i na ďalšie funkcie vo vyšších etážach, čo pomáha flexibilné využitie centra múzejnou i galerijnou edukáciou. Počíta sa s ponukou didaktických programov, workshopov, prednášok, seminárov, školení, premietaní a diskusií pre všetky vekové kategórie, laikov i odborníkov.

V [F;G;3] Miesto dielne určená pre workshopy s verejnosťou. Prirodené svetlo cez východnú sklenenú stenu, s výhľadom na Týnsky chrám.

V, M [F;R;3] Kríženie vzdelávacieho centra a múzea. Centrum je teda ľahko prístupné aj z muzeálnej časti, čím sa môžu organizovať interaktívne edukačné aktivity.

V, M [F;B;3] Ďalší spoločný priestor zdieľaný múzeom a vzdelávacím centrom, ktorý bude využitý na interaktívne prezentovanie architektúry pomocou digitálnych modelov a virtuálnej reality.

V [F;M;3] Auditórium s teleskopickou tribúnou pre cca 90 divákov, plátnom a projekciou pre premietanie filmov o architektúre, prednášky, panelové diskusie a ďalšie frontálne aktivity.

V [S;M;4] Najvyšší voxel vzdelávacieho centra, ktorý je zdieľaný s knižnicou a tak vytvára efektívne prepojenie skupinového a individuálneho štúdia.

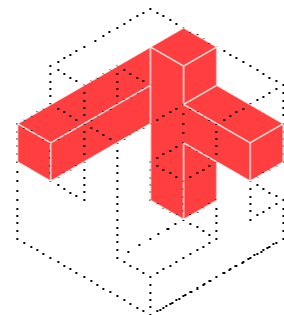
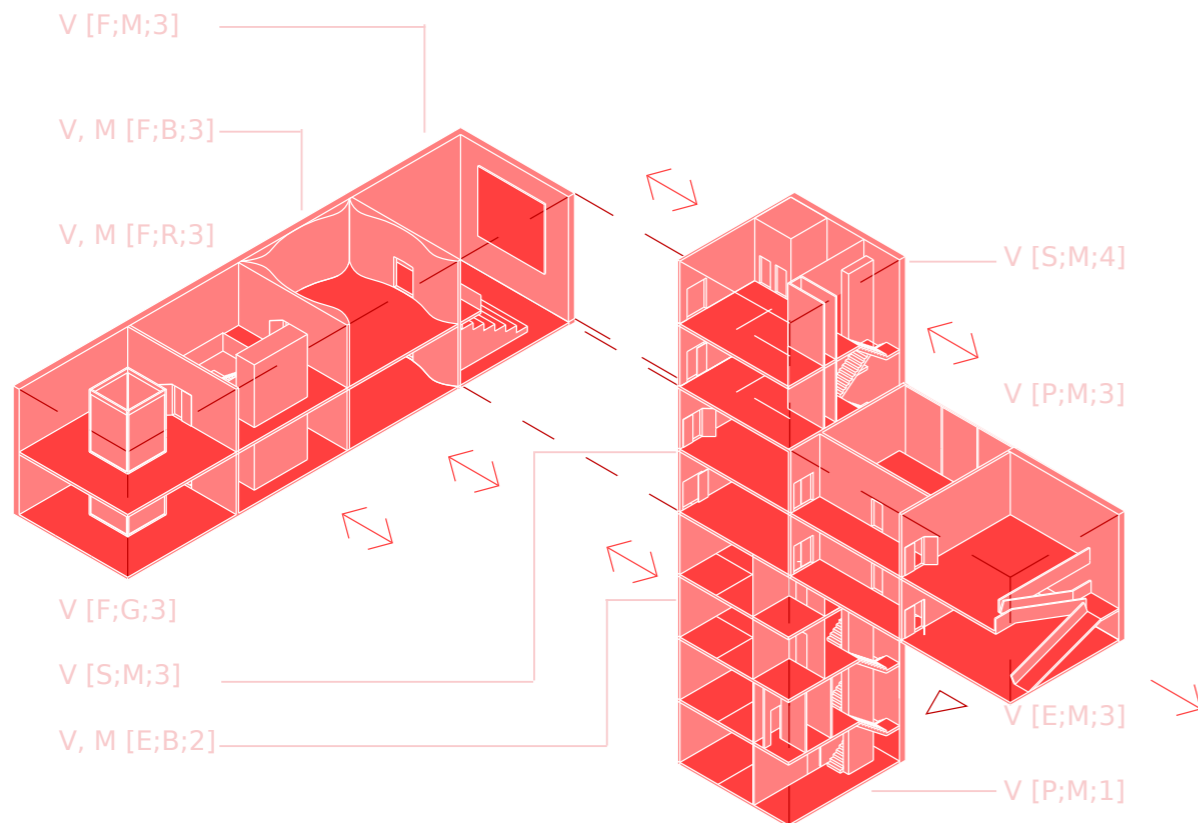
V [S;M;3] Výstup na hlavnú etáž vzdelávacieho centra prostredníctvom schodiska a výťahov. Nachádza sa tu predpriestor auditória i hygienické zázemie.

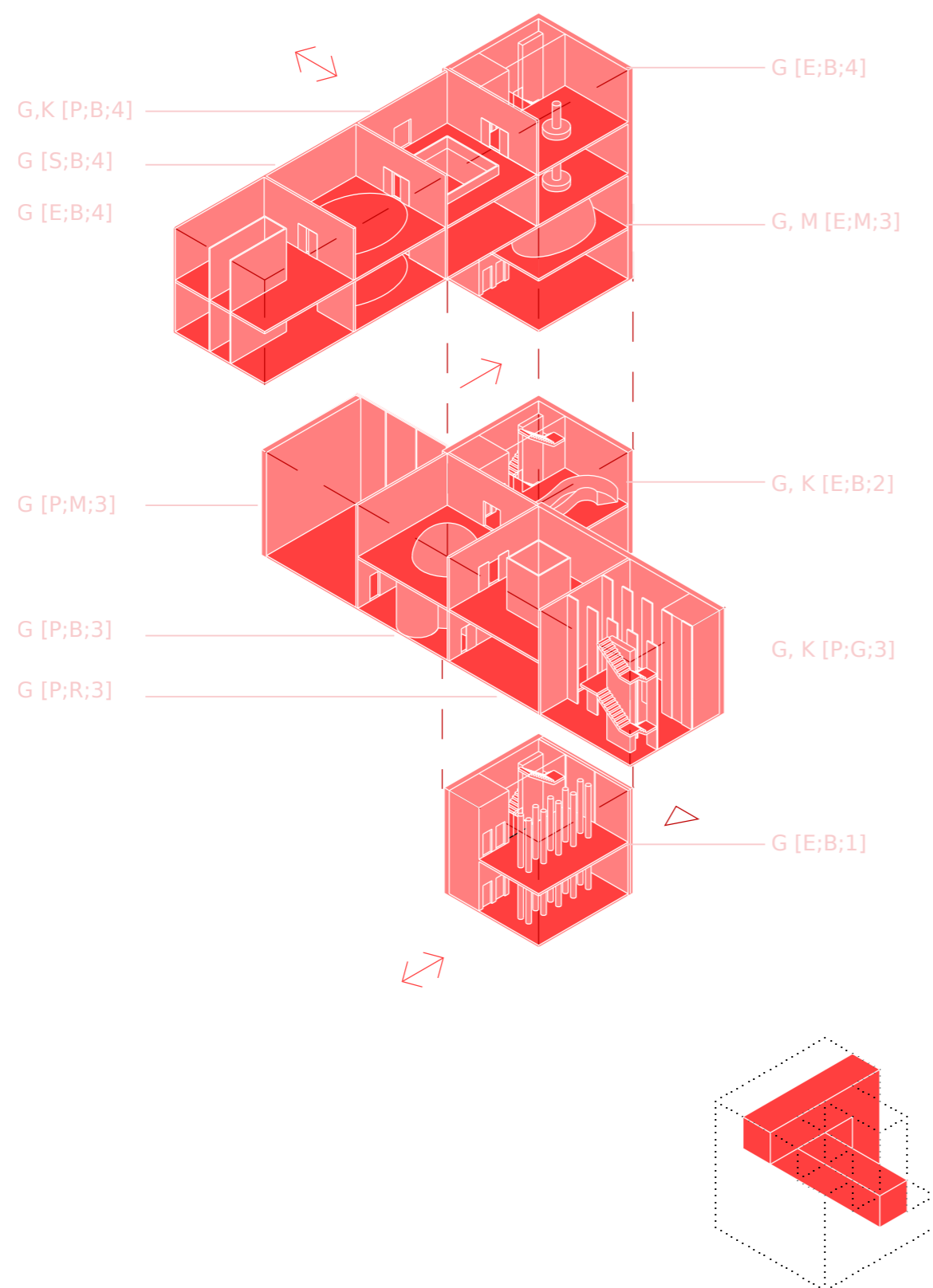
V [P;M;3] Štandardný priestor dvoch tried so základným vybavením, vhodných pre formálnu výuku školských skupín ale i verejnosti, pracovných kolektívov a pod. Sklenená západná stena ponúka dostatok denného svetla a výhľad na Hradčany.

V [E;M;3] Klubovňa slúžiaca pre neformálnu výuku a rôzne aktivity. Obe poschodia sú prepojené rampou. Sklenená stena ponúka priamy vizuálny kontakt s kostolom sv. Mikuláša. Navrhujeme na prízemí ľahký mobiliár a na poschodí pohodlné nízke sedenie.

V, M [P;M;2] Druhá etáž knižnice, ktorá zároveň slúži aj ako výstavný priestor múzea. Obsahuje príručný sklad.

V [P;M;1] Hlavný vstup do vzdelávacieho centra, ktorým sa návštevníci dostanú buď priamo doň alebo do foyer. Na poschodí etáže sa nachádzajú šatne návštevníkov centra a toalety.

Do Galérie je možné vstúpiť priamym vchodom od kostola sv. Mikuláša, alebo tak, ako pri ostatných funkciách, zo spoločného foyer. Ponúka priestor pre pravidelné výstavy súčasnej architektúry, dizajnu, urbanizmu atď. Jej súčasťou je aj amfiteáter, kde je možné prezentovať verbálne i vizuálne nové prístupy a diskutovať o súčasnosti. Svojou rozlohou bude najväčšou stálou výstavnou plochou venovanou architektúre.

G [E;B;4] Koncový voxel najvyššej etáže galérie, ktorý je prepojitelný na najvyšší voxel múzea, preto sa tu uvažujú skladové priestory deponitára. Palácová forma vytvára čestný dvor, ktorý môže slúžiť pre delenie skladu podľa rôznych potrieb diel (klíma, svetlo...).

G [S;B;4] Voľný priestor galérie s dvoma podlažiami vhodný pre deponitár.

G, K [P;B;4] Križenie galérie a knižnice, v ktorom sú umiestnené archívne písomnosti a výkresy s nie voľným prístupom. Priestor je prevýšený s horným balkónom.

G [E;B;4] Výstup na najvyššiu etáž galérie, ktorá môže slúžiť ako výstavný, oddychový, alebo už aj ako skladový priestor.

G, M [E;B;3] Voxel rozdelený na dve poschodia. Nižšie je prevýšené eliptickou kupolou a slúži ako výstavný či oddychový priestor, zväčša ako úvod k výstave. Nad ním sa nachádza zvyškový priestor okolo kupoly, kde je umiestnené hygienické zázemie. Zdieľané s múzeom.

G [P;M;3] Univerzálny výstavný priestor galérie o rozmeroch 9x9x9m, presvetlený severnou sklenenou stenou s výhľadom na kostol sv. Mikuláša.

G [P;B;3] Členený výstavný priestor so 4 kruhovými výklenkami a centrálnym prevýšeným kupolovitým priestorom. Zvyškové komory slúžia ako predstupy do amfiteátra, univerzálneho výstavného priestoru a takisto je tu možné prepojenie so susedným múzejným voxelom.

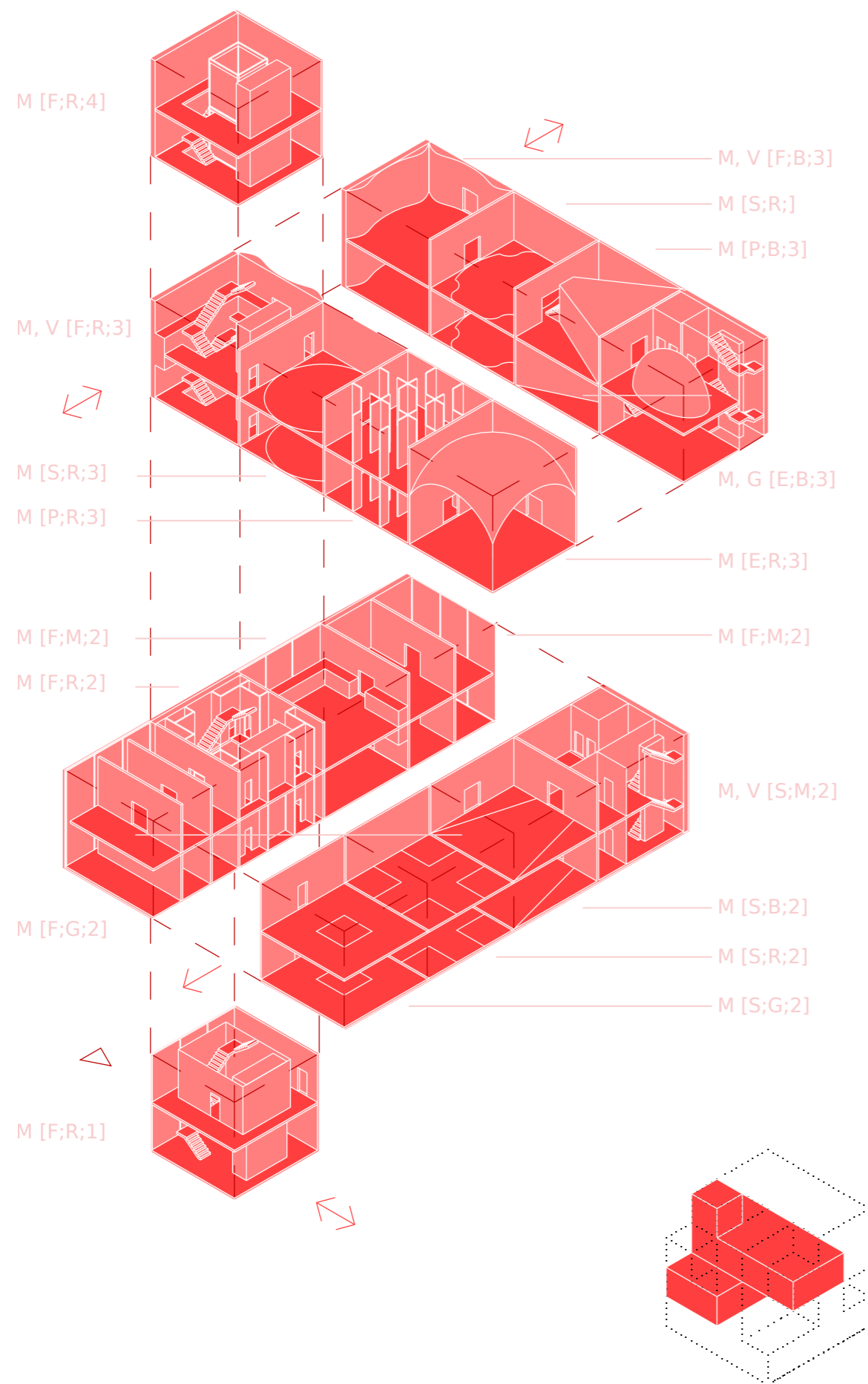
G [P;R;3] Priestor amfiteátra s cca XY miestami na sedenie usporiadanými do kruhu. Centrálna časť je prevýšená cez dve poschodia. Vhodné pre diskusie, rozpravy a prezentácie. Akusticky prispôsobené hovorenému slovu.

G, K [P;G;3] Deväť metrov vysoký priestor s delením na tri časti vhodný pre neformálne využitie, čítárne, kluby, keďže tvorí prepojenie s knižnicou.

G [E;B;2] Výstup na etáž galérie, ktorý je doplnený reprezentačným schodiskom.

G [E;B;1] Hlavný vstupný voxel galérie so vstupom od kostola sv. Mikuláša. V prízemí prechod do foyer a na poschodí šatne pre návštevníkov a hygienické zázemie.

Múzeum

Múzeum zaberá najväčšiu plochu objektu, pretože je jeho hlavným programom, ktorý si vyžaduje depozitárne priestory. Je prístupné od radnice a stane sa domovom stálej zbierky architektúry, ktorá má za ambíciu priblížiť laickému publiku, čo je architektúrou a aké môžu byť odpovede na túto otázku.

M [F;R;4] Koncový voxel múzea prepojitelný s galériou, konk. jej depozitárom.

M, V [F;B;3] Spoločný priestor zdieľaný múzeom a vzdelávacím centrom, ktorý bude využitý na interaktívne prezentovanie architektúry pomocou digitálnych modelov a virtuálnej reality.

M [S;B;3] Voľný výstavný priestor s dvoma poschodiami.

M [P;B;3] Iluzionistický priestor na oboch podlažiach vhodný na prezentáciu textu či výstavných panelov.

M, G [E;B;3] Voxel rozdelený na dve poschodia. Nižšie je prevýšené eliptickou kupolou a slúži ako výstavný či oddychový priestor. Nad ním sa nachádza zvyškový priestor okolo kupoly, kde je umiestnené hygienické zázemie. Zdieľané s galériou.

M, V [F;R;3] Komunikačný voxel múzea obsahujúci schodisko a výťahy, ktorým prechádza aj vzdelávacie centrum.

M [S;R;3] Voľný výstavný priestor s dvoma poschodiami.

M [P;R;3] Členený výstavný priestor s 9 menšími komorami v oboch poschodiach voxelu, vhodný na prezentáciu modelov, či textu.

M [E;R;3] Otvorený výstavný priestor s kupolovým zastropením.

M [F;M;2] Delený priestor s denným svetlom, vhodný ako výstavný či oddychový. Navrhujeme však ako priestor skladový, resp. depozitárny.

M [F;B;2] Priestor s denným svetlom, vhodný ako výstavný, či oddychový. Navrhujeme však ako priestor skladový, resp. depozitárny.

M [F;R;2] Komunikačný voxel múzea obsahujúci schodisko, výťahy a hygienické zariadenia.

M [F;G;2] Členený voxel s tromi komorami na oboch podlažiach určený k archivácii diel.

M, V [S;M;2] Kríženie vzdelávacieho centra a múzea. Centrum je teda ľahko prístupné aj z muzeálnej časti, čím sa môžu organizovať interaktívne edukačné aktivity.

M [S;B;2] Voľný výstavný priestor s dvoma poschodiami.

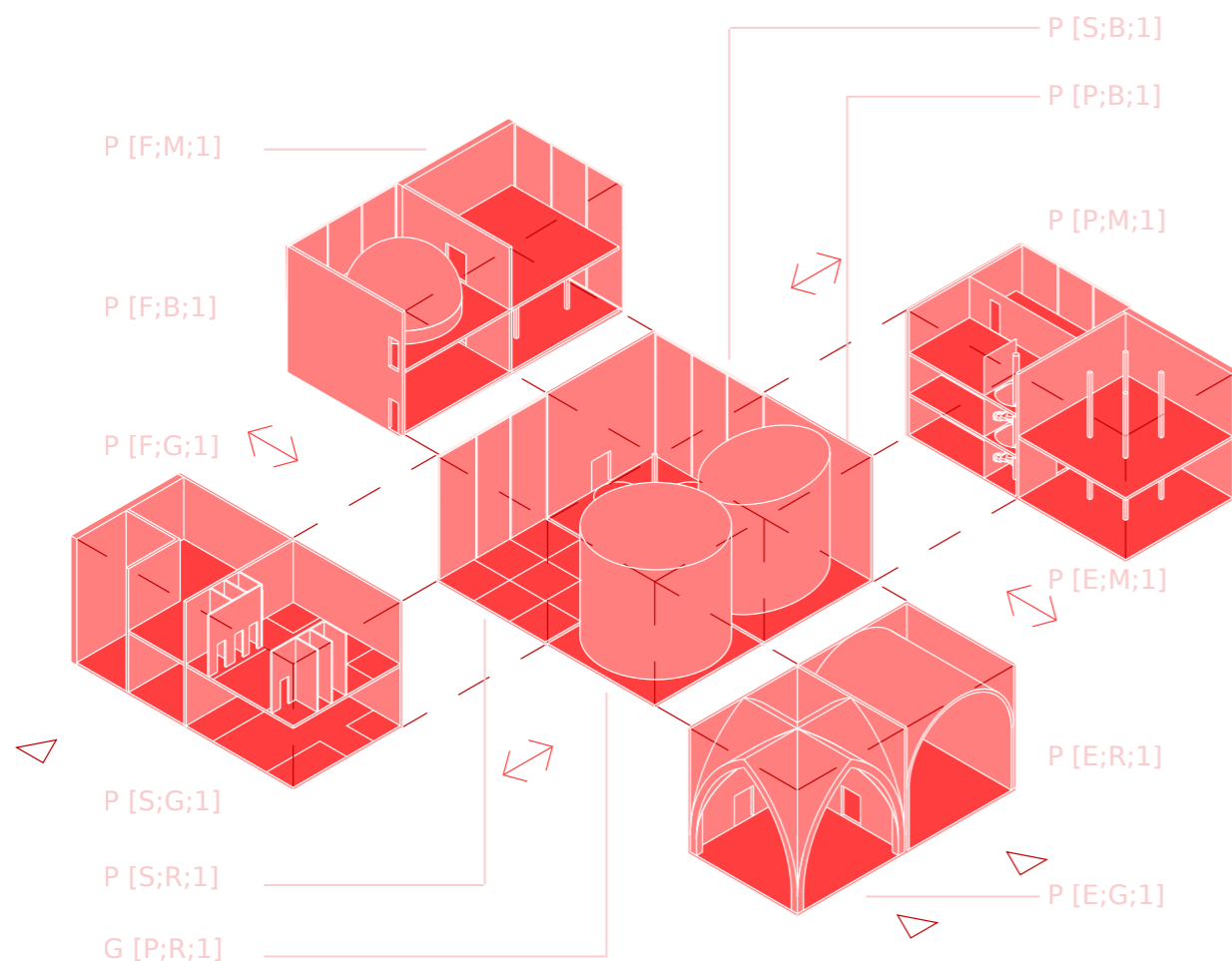
M [S;R;2] Voľný výstavný priestor s dvoma poschodiami.

M [S;G;2] Voľný výstavný priestor s dvoma poschodiami a výhľadom cez sklenenú stenu do námestia.

M [F;R;1] Hlavný vstup do múzea a zároveň prechod do foyer.

Parter

Prvá etáž objektu je tvorená spoločnými priestormi všetkých funkcií. Centrálnu časť zaberá foyer, ktoré je verejne prístupné. Z neho je potom možný vstup do jednotlivých častí múzea. Parter ďalej ponúka obchody, kaviareň, technické priestory a administratívu.

P [F;B;1] Tento voxel je súčasťou technickej časti objektu. Keďže má prízemie priamy prístup do foyer, môže sa využiť ako sklad potrebného mobiliáru používaného pri akciách, popr. ďalšieho technického vybavenia budovy. Poschodie sa uvažuje ako technické zázemie.

P [F;M;1] Druhý voxel technickej časti tvorí na oboch jeho poschodiach technické a technologické miestnosti zabezpečujúce fungovanie budovy.

P [P;M;1] Prvý z dvoch voxelov administratívnej časti obsahuje tri poschodia pre vedenie inštitúcie, sekretariát, manažment, šatne, IT podporu a pod. Je prístupný zo vstupnej časti vzdelávacieho centra. Pre rozdielnu eleváciu podlaží oproti okolitým priestorom má vlastné točité schodisko.

P [E;M;1] Druhý administratívny voxel má dve open space poschodia pre všetkých ďalších zamestnancov, múzejných pedagógov, sprievodcov a pod. Napája sa priamo na vstupnú časť galérie.

P [S;B;1] Voxel tvoriaci hlavné foyer, kde sa môžu usporadúvať spoločné akcie všetkých programov, vystavovať veľkorozmerné diela. Je zároveň voľne prístupný verejnosti a prepája všetky funkcie inštitúcie. Spolu tieto priestory majú rozmery 18x18m a výšku 9m.

P [S;R;1] Voxel tvoriaci hlavné foyer, vstupuje sa z neho do informácií a k pokladniám, ktoré sú spoločné pre všetky funkcie.

P [P;R;1] Voxel tvoriaci hlavné foyer s inštalovaným vytýčením kruhového priestoru, ktoré je flexibilne odnímateľné. napr. textília by sa dala využiť na premietanie ukážok programu múzea a pod.

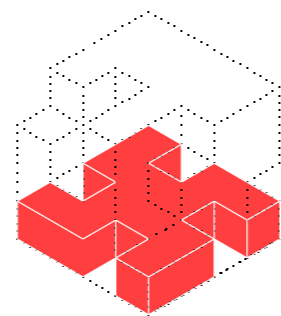
P [P;B;1] Voxel tvoriaci hlavné foyer s inštalovaným vytýčením eliptického priestoru, ktoré je flexibilne odnímateľné. napr. textília by sa dala využiť na premietanie ukážok programu múzea a pod.

P [E;R;1] Otvorený voxel zaklenutý valenou klenbou, ktorý slúži ako manipulačný a komunikačný priestor, ktorým je možné priniesť vozidlom nadrozmerné náklady (diela, mobiliár) do foyer. Za bežného režimu môže slúžiť ako krytá terasa pre vedľajšiu kaviareň, keďže jeho exteriérová stena je otvárateľná. V alternatíve môže slúžiť ako rezerva.

P [E;G;1] Otvorený voxel zaklenutý krížovou klenbou obsahujúci kaviareň so sklenenou stenou smerom k Parížskej ulici. Je možné prepojenie s vyššie popísaným vedľajším voxelom vytvorením krytej terasy. Na druhej strane sa napája na vstup knižnice.

P [S;G;1] Pokladne, informácie, hlavný pult celej inštitúcie na prízemí. Je prístupné priamo z foyer, alebo cez vedľajší giftshop priamo z námestia. Na poschodí sa nachádzajú toalety, prípadne šatne pre spoločenské akcie organizované vo foyer.

P [F;G;1] Gift a book shop s dvomi poschodiami prístupný vlastným vchodom z námestia. napája sa na vstup múzea a informácie.

5.2 Vonkajšie vzťahy

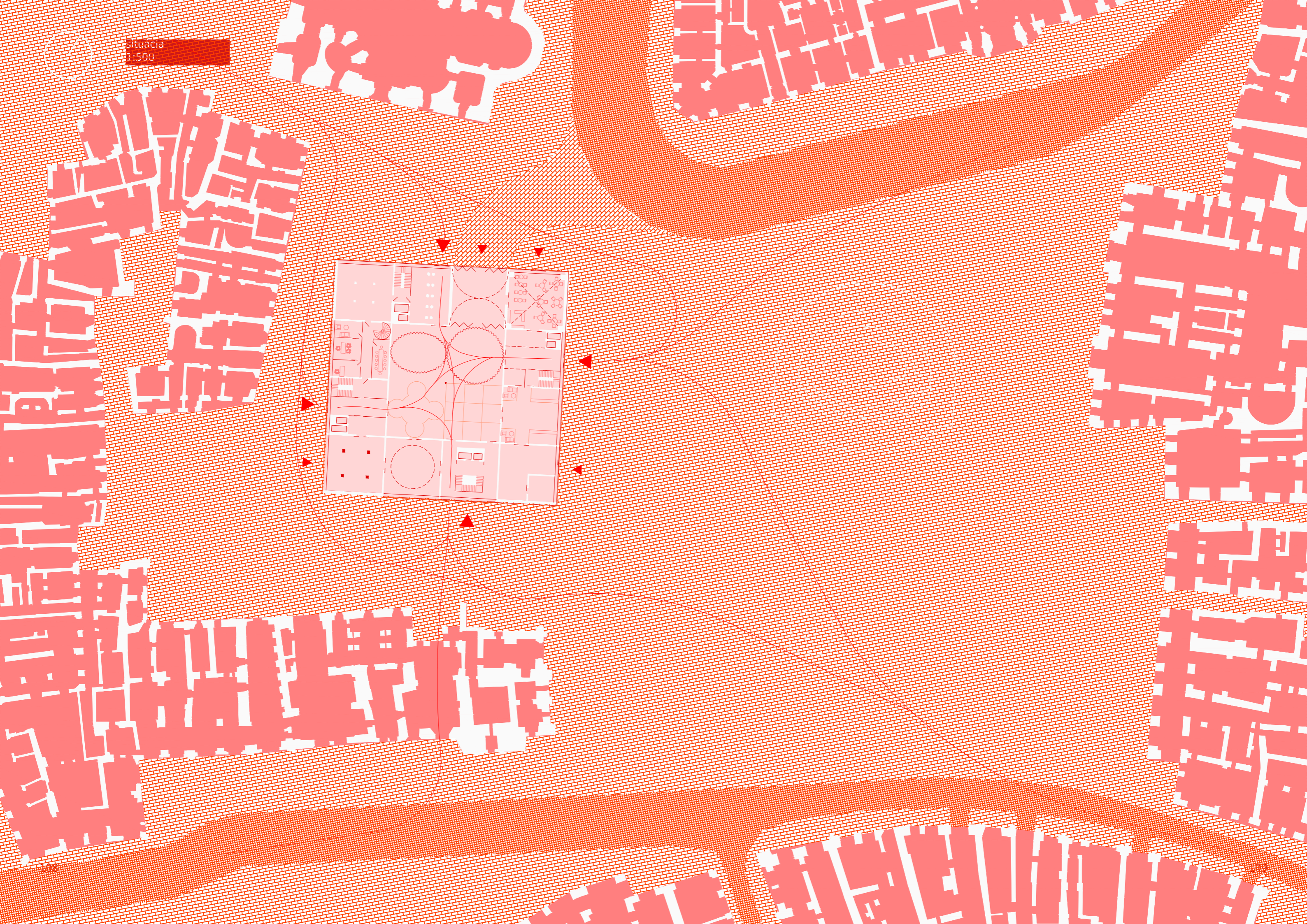
Doteraz sme sa zaoberali budovou samotnou, čo vychádza zo zadania a poňatia našej koncepcie. Akým spôsobom sa ale budova zapája do prostredia okolo seba?

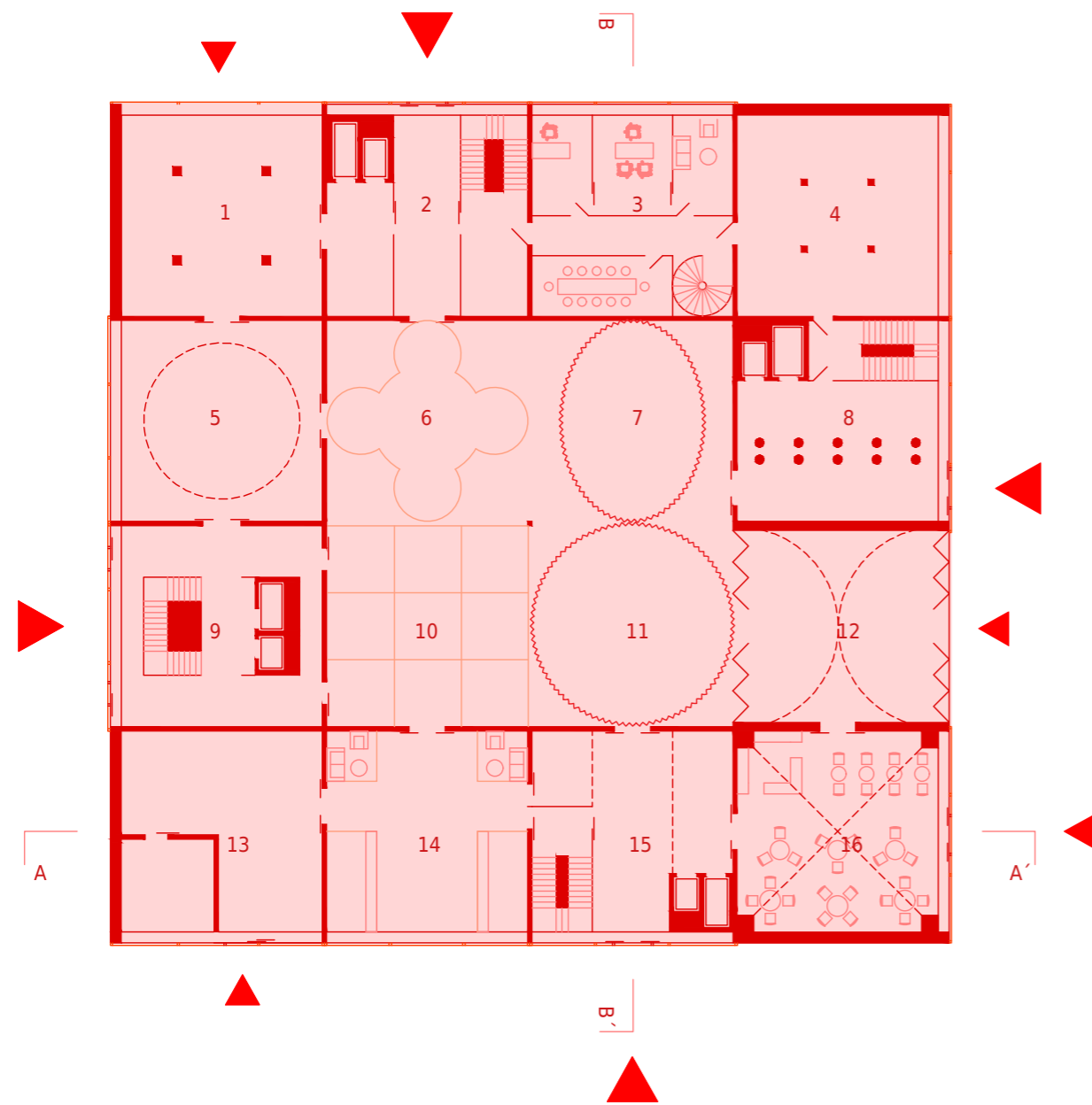
Programové zdôvodnenie sme popísali v kapitole 2. K funkciám a prostrediu dodáme, že budova má aktívny parter, zo všetkých svojich 4 strán má vstupy do jednotlivých funkcií s tým, že hlavný vstup je orientovaný priamo do námestia v blízkosti radničnej veže, kde je dostatok voľného priestranstva. Kaviareň je umiestnená na rohu Parížskej, čím je ľahko prístupná návštevníkom prichádzajúcim od metra (stanica Staromestská), z Parížskej i námestia. Parter budovy je voľne priechodný (pokiaľ to aktuálny program nevyžaduje inak). Nie je však na fasádach otvorený kontinuálne, no transparentnými otvormi je viditeľný život vo vnútri.

Forma sleduje teóriu a metódu popísanú v predchádzajúcich kapitolách. Jej primárnym hľadiskom bolo vytvorenie záznamu architektúry, jej segmentu. Nemá teda vo svojej podstate hlavné kontextuálne kritérium, no nemá v záujme byť nutne akontextuálnou. Neprevyšuje ani jednu z výškových dominánt námestia, nezasahuje do chránených výhľadov, nenapája sa na NKP radnice. Je solitérom.

Umiestnenie objektu je na predom vytýčenej parcele, nezasahuje do vlastného námestia a stojí na mieste bývalého východného krídla radnice. Zanikne tak súčasný park, ktorý je však nie vždy verejnosti prístupný a udržiavaný a celkový náš subjektívny dojem z prostredia je provizórny a nevyhovujúci. Natočenie objektu je prispôbené prostrediu, nižšími časťami sa otáča k námestiu, čím ukazuje svoju čiastočne gradujúcu a tektonickú hmotu. Menej tektonická strana, ktorá obsahuje 2 voxelové konzoly, otočená ku kostolu sv. Mikuláša. Do ulice Mikulášska a k radnici sa NMA stavia strohejšou, monolitickejšou fasádou.

Situació
1:500

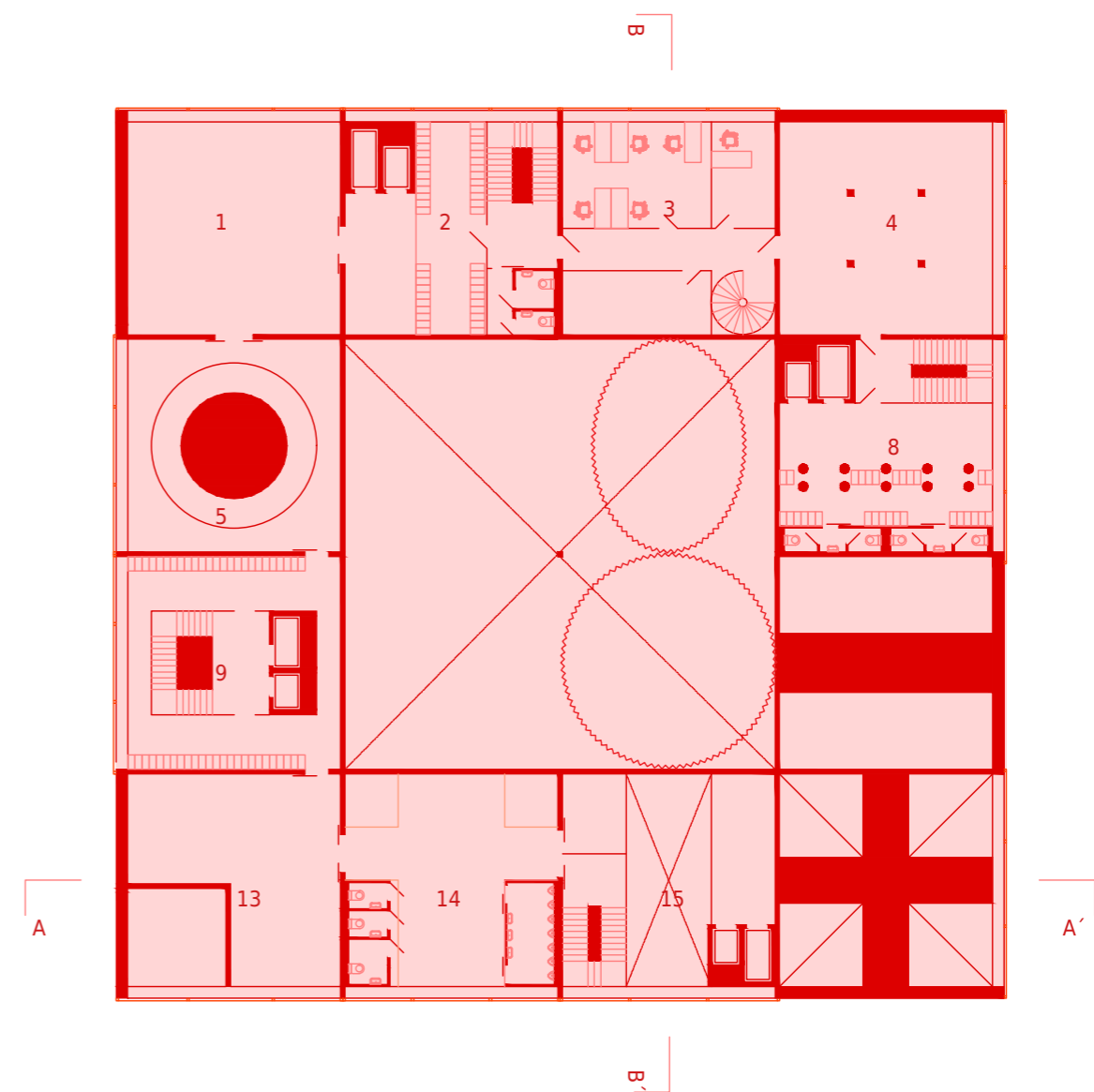

y = 1/
1. etáž
1. NP
1:300

- 1 Technológie
- 2 Vstup vzdelávacie centrum
- 3 Administratíva - manažment
- 4 Zamestnanci
- 5 Technická miestnosť, sklad
- 6 Foyer
- 7 Foyer s oddeliteľným priestorom
- 8 Vstup galéria

- 9 Vstup múzeum
- 10 Foyer
- 11 Foyer s oddeliteľným priestorom
- 12 Vjazd, krytá terasa
- 13 Gift shop
- 14 Informácie, hlavný pult
- 15 Vstup knižnica
- 16 Kaviareň

- 1 Technológie
- 2 Šatne vzdelávacie centrum
- 3 Administratíva - manažment
- 4 Zamestnanci
- 5 Technická miestnosť, sklad
- 8 Šatne galérie

- 9 Šatne múzea
- 13 Kníhkupectvo
- 14 Zázemie
- 15 Vstup knižnica
- 16 Kaviareň

y = 1/
1. etáž
2. NP
1:300

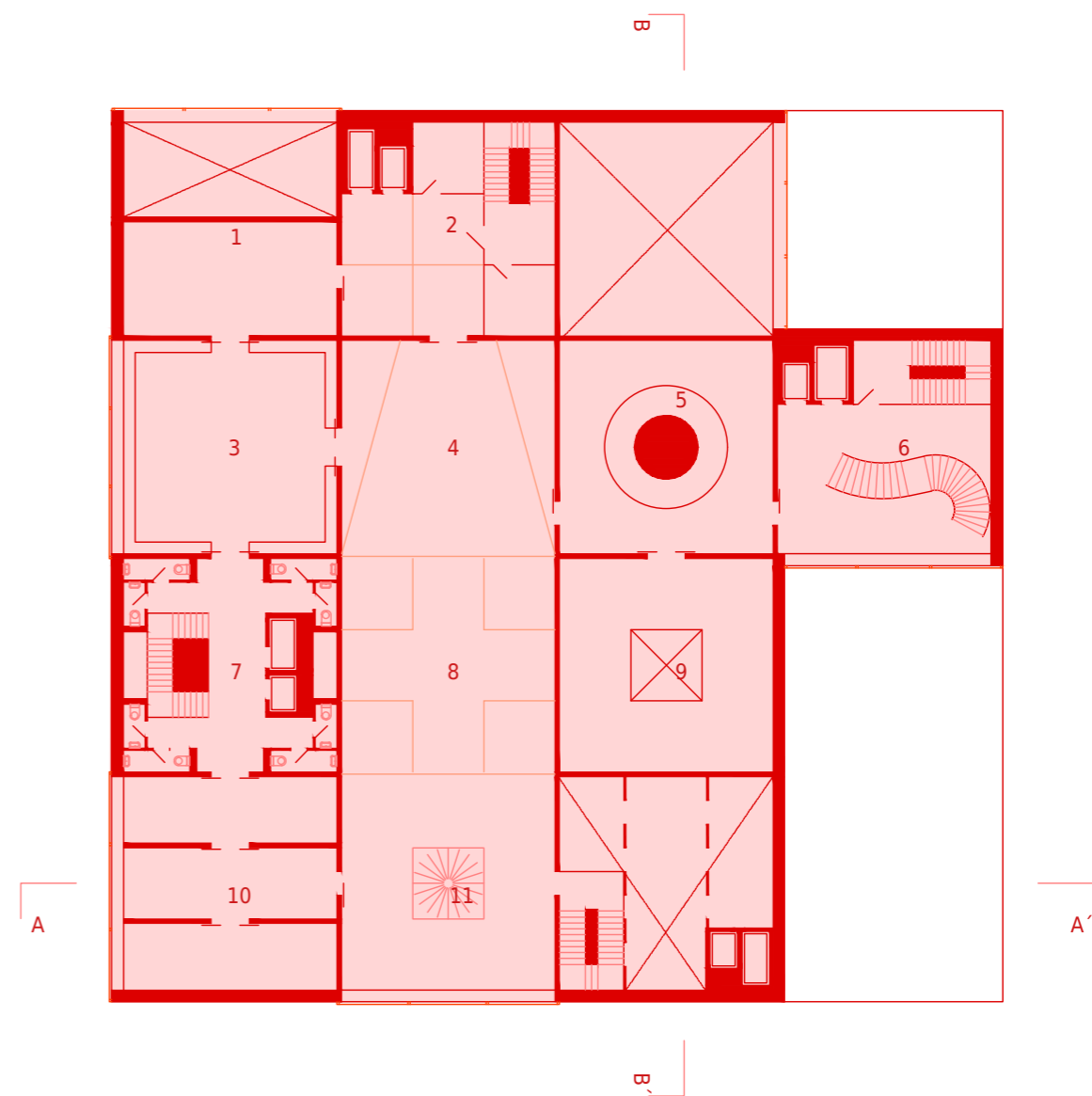

y = 2/
2. etáž
3. NP
1:300

1 Depozitár múzea
2 Komunikácia
3 Výstavný priestor galérie
4 Depozitár múzea
5 Výstavný priestor múzea
6 Výstavný priestor galérie
7 Komunikácia
8 Komunikácia + wc

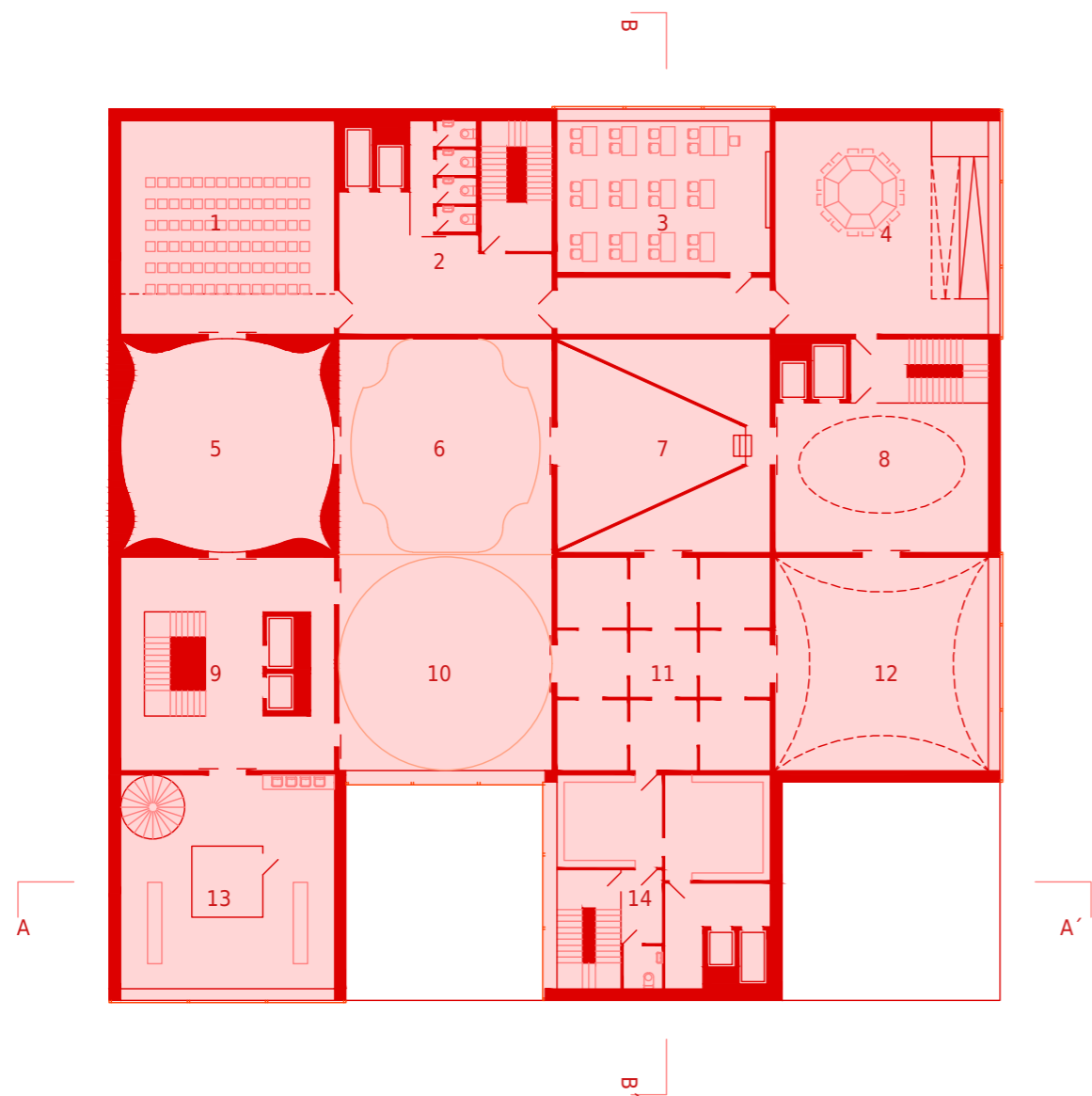
9 Výstavný priestor múzea
10 Amfiteáter
11 Výstavný priestor múzea
12 Výstavný priestor múzea
13 Oddychová miestnosť + kom.

1 Depozitár múzea
2 Komunikácia
3 Výstavný priestor múzea
4 Výstavný priestor múzea
5 Výstavný priestor galérie
6 Komunikácia
7 Komunikácia + wc
8 Výstavný priestor múzea

9 Výstavný priestor galérie
10 Depozitár
11 Výstavný priestor múzea

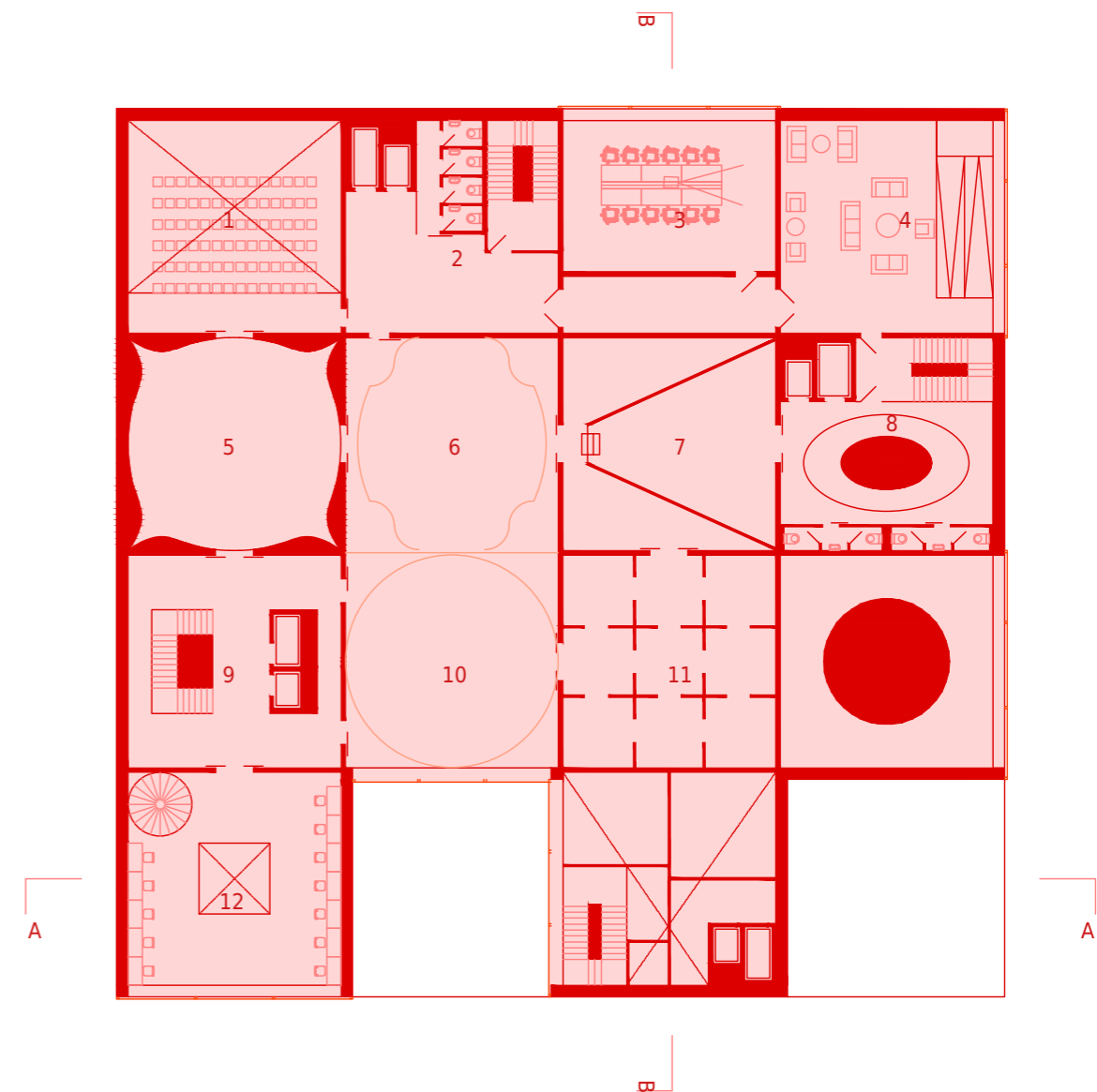
y = 2/
2. etáž
4. NP
1:300

y = 3/
3. etáž
5. NP
1:300

- 1 Auditórium
- 2 Komunikácia + wc
- 3 Učebňa
- 4 Klubovňa
- 5 Digitálna zbierka
- 6 Výstavný priestor múzea
- 7 Výstavný priestor múzea
- 8 Výstavný priestor múzea + kom.

- 9 Komunikácia
- 10 Výstavný priestor múzea
- 11 Výstavný priestor múzea
- 12 Výstavný priestor múzea
- 13 Detské dielne
- 14 Archív + komunikácia

- 1 Auditórium
- 2 Komunikácia + wc
- 3 Učebňa
- 4 Klubovňa
- 5 Digitálna zbierka
- 6 Výstavný priestor múzea
- 7 Výstavný priestor múzea
- 8 Komunikácia + wc

- 9 Komunikácia
- 10 Výstavný priestor múzea
- 11 Výstavný / skladový priestor
- 12 Destké dielne

y = 3/
3. etáž
6. NP
1:300

y = 4/
4. etáž
7. NP
1:300

- 1 Knižnica - voľný výber
- 2 Recepcia knižnice + kom.
- 3 Knižnica - voľný výber
- 4 Knižnica - voľný výber
- 5 Depozitár galérie
- 6 Depozitár galérie
- 7 Knižnica
- 8 Výstavný priestor galérie

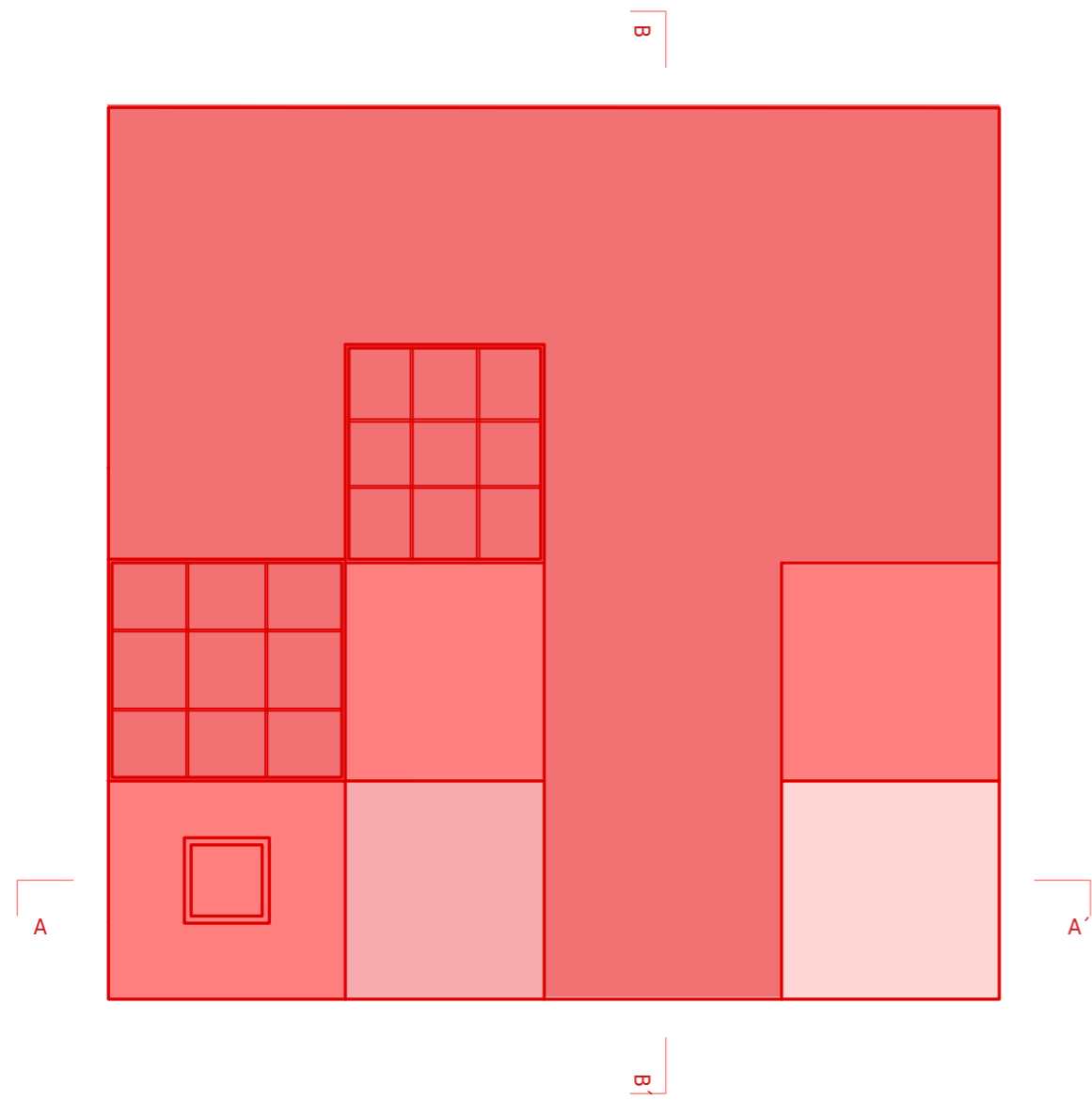
- 9 Komunikácia
- 10 Voľný výber + študovňa
- 11 Čítareň + kom.

- 1 Knižnica - voľný výber
- 2 Recepcia knižnice + kom.
- 3 Knižnica - voľný výber
- 4 Knižnica - voľný výber
- 5 Depozitár galérie
- 6 Depozitár galérie
- 7 Knižnica
- 8 Výstavný priestor galérie

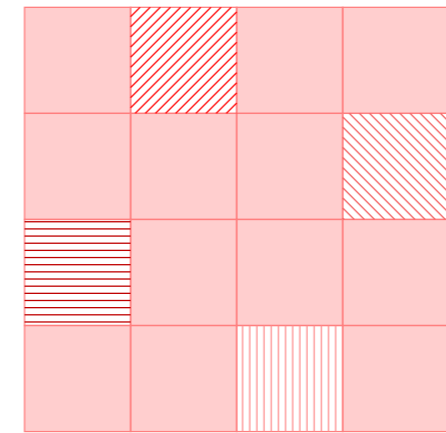
- 9 Komunikácia
- 10 Voľný výber + študovňa
- 11 Čítareň + kom.

y = 4/
4. etáž
8. NP
1:300

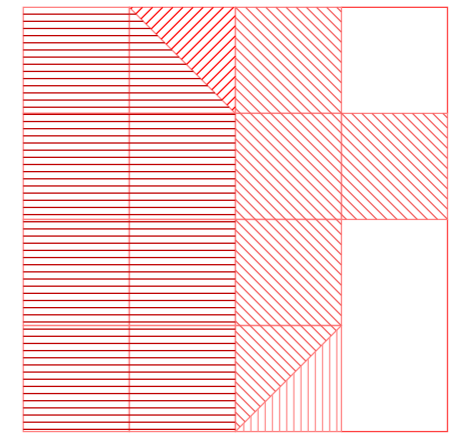
strecha
1:300

y=1

galéria

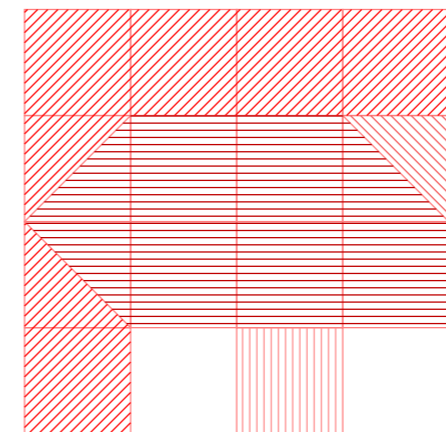
y=2

múzeum

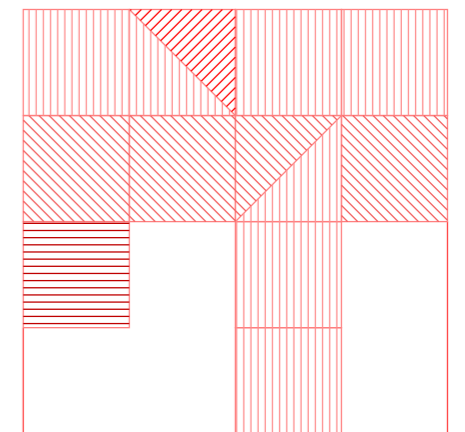
vzdelávacie centrum

y=3

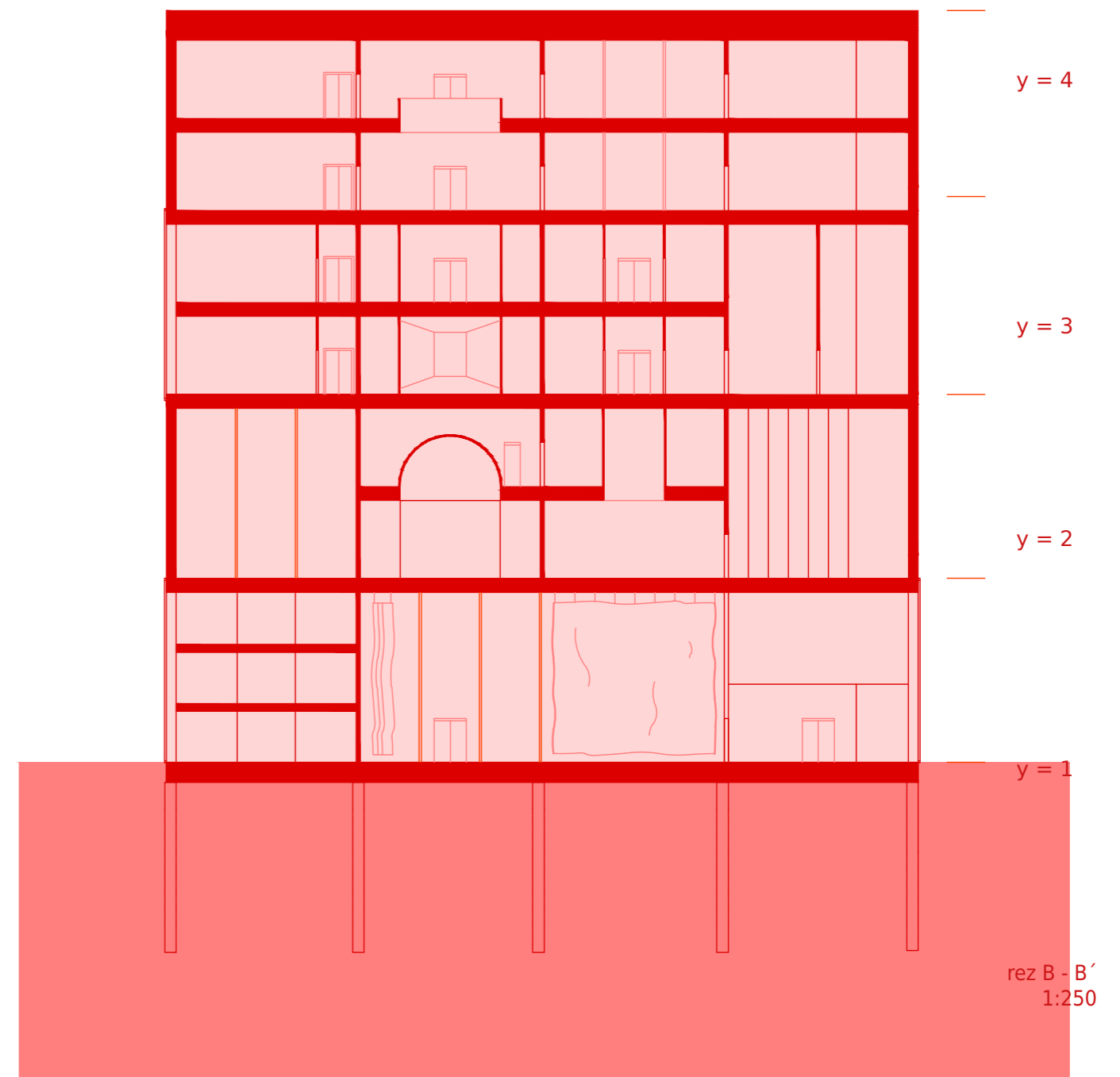
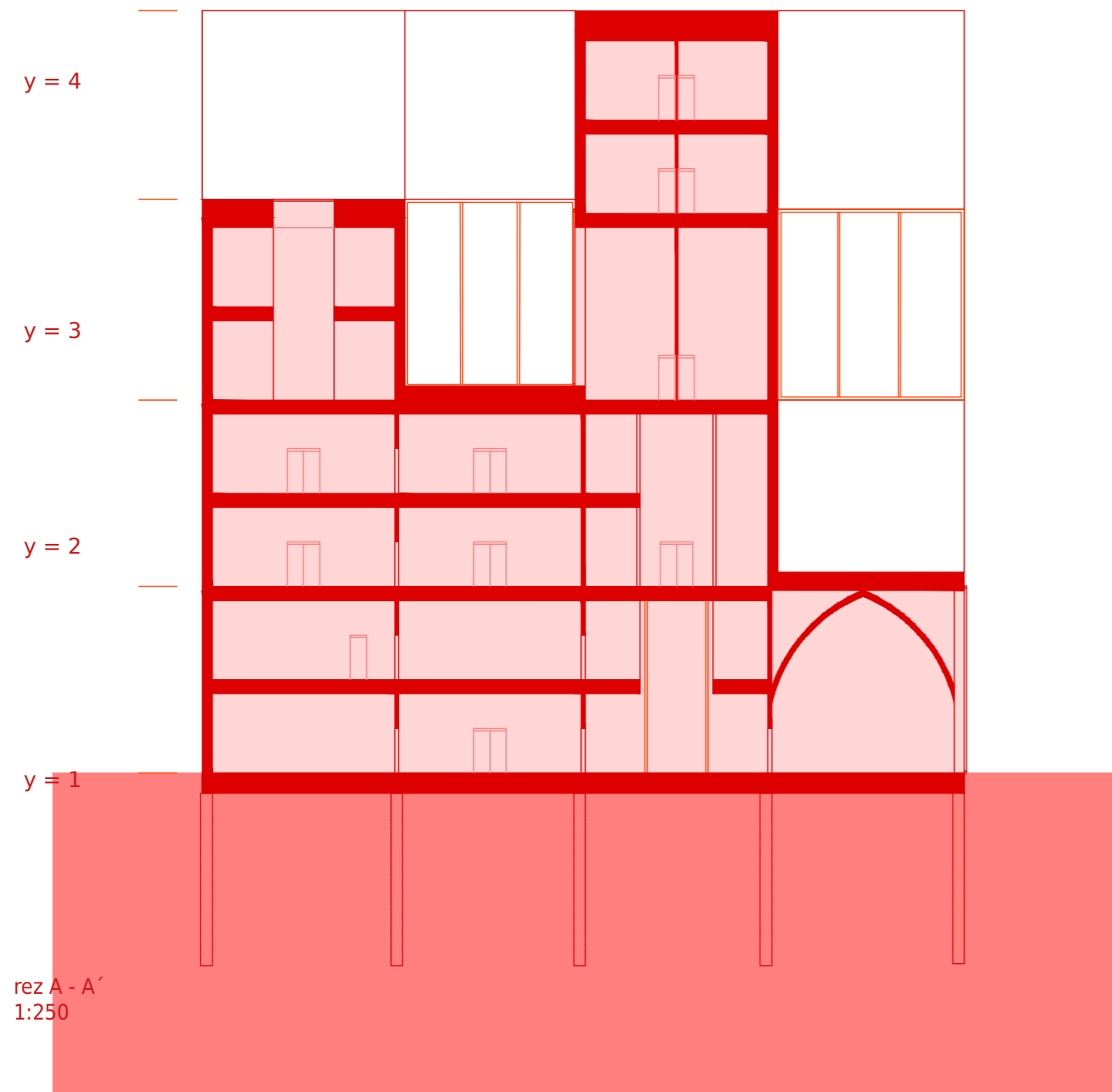

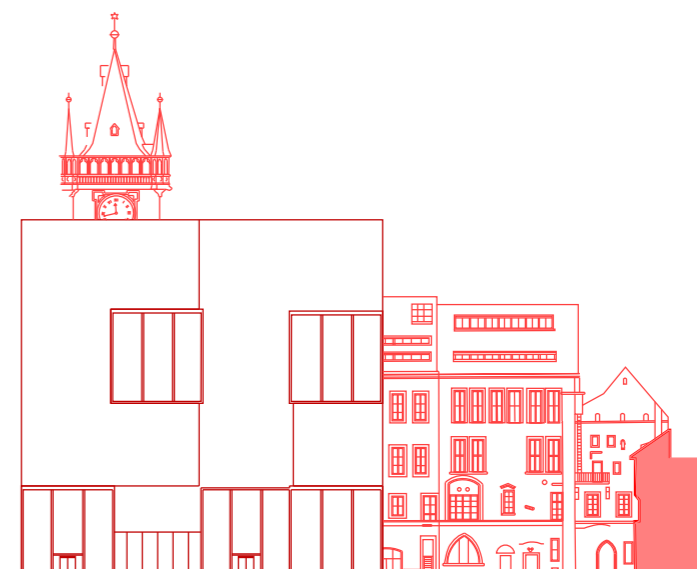
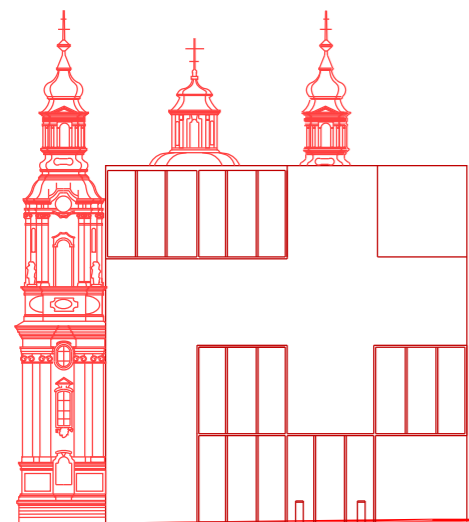
knižnica

y=4

distribúcia funkcií
podľa etáží

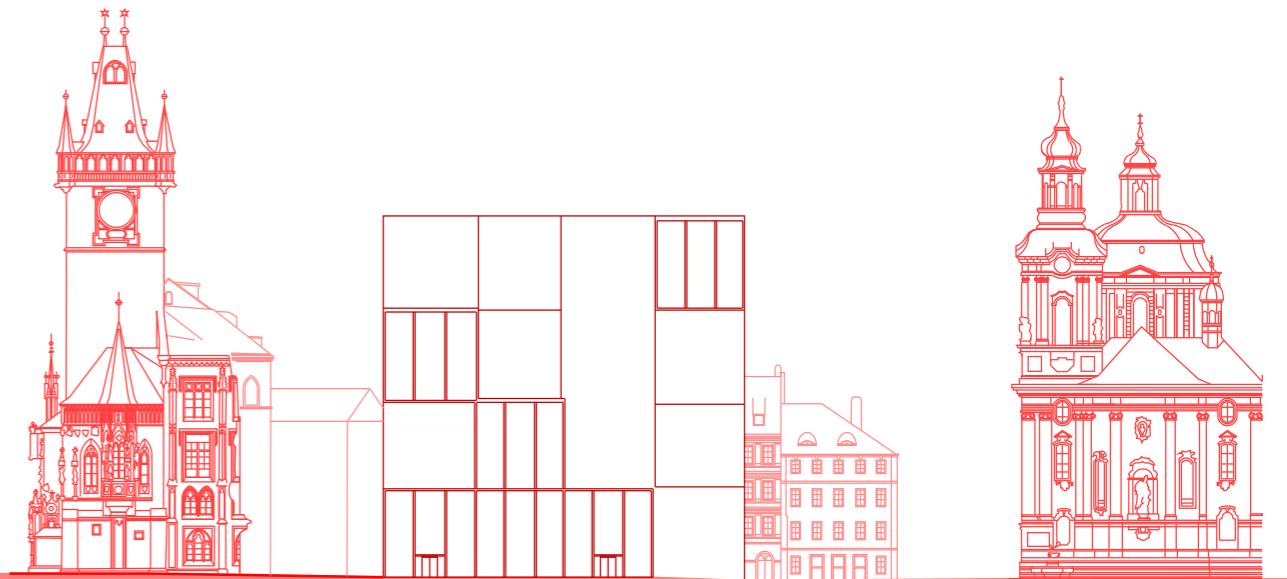

pohľad južný
1:500

pohľad severný
1:500

pohľad južný s rad-
nicou
1:500

pohľad východný
1:500

Technikálie

Z konštrukčného hľadiska je celý objekt uvažovaný ako prefabrikovaný skelet (alternatívy železobetón / oceľ) s modulom 9,2m. Konštrukčná výška koncepčného modulu etáže je taktiež 9,2m, typického poschodia tak 4,6m. Počet poschodí sa odvíja od konkrétnej časti objektu, no typicky sa jedná o 8 poschodovú budovu. V návrhu sa priamo nepočíta so suterénom, nakoľko priamo pod pozemkom prechádza tunel metra. V prípade, že by si to priestorovo prevádzkové nároky vyžadovali, je možné pridať 1 - 2 podzemné podlažia, keďže je metro v hĺbke cca 25m pod povrchom. Fasády sú z pohľadového betónu v kombinácii s modulovým ľahkým celoskleným obvodovým plášťom. Vnútorňa materialita povrchov sa odvíja od úseku budovy (brúsený kameň - napr. žula, pohľadový betón, omietka a epoxid, drevo a tehla). Strechy sú navrhnuté ako bezatikové. Možnosť varianty "s" alebo "bez" prístupných terás. Z koncepčného hľadiska bola v tejto práci prezentovaná druhá alternatíva, no predpoklad môže počítať aj s ich sprístupnením návštevníkom.

Z prevádzkového hľadiska sa jedná o objekt s verejnými funkciami múzea, galérie, vzdelávania, knižnice a pridruženej gastronómie a predaja. Všetky zo štyroch hlavných funkcií majú vlastné vstupy a vertikálne komunikácie, vďaka čomu môžu mať odlišný prevádzkový režim. Každé komunikačné jadro obsahuje okrem schodiska aj jeden osobný a jeden nákladný výťah. Súčasne sa jednotlivé programové celky dajú prepojiť, využívať iné komunikácie a zázemie ako svoje. Prízemie je verejnosti voľne prístupné (až na technické a administratívne priestory). Funkčné rozvrhnutie priestorov programov je v tejto práci ponúknuté ako možnosť, ktorú je možné flexibilne upravovať v závislosti od prevádzkových potrieb.

S parkovacími kapacitami sa pre lokalitu ale, i environmentálne a sociálne aspekty nepočíta. Miesto je mimoriadne dobre napojené na verejnú hromadnú dopravu a zároveň sa, v prípade potreby a dostupnej vzdialenosti, nachádzajú parkovacie domy.

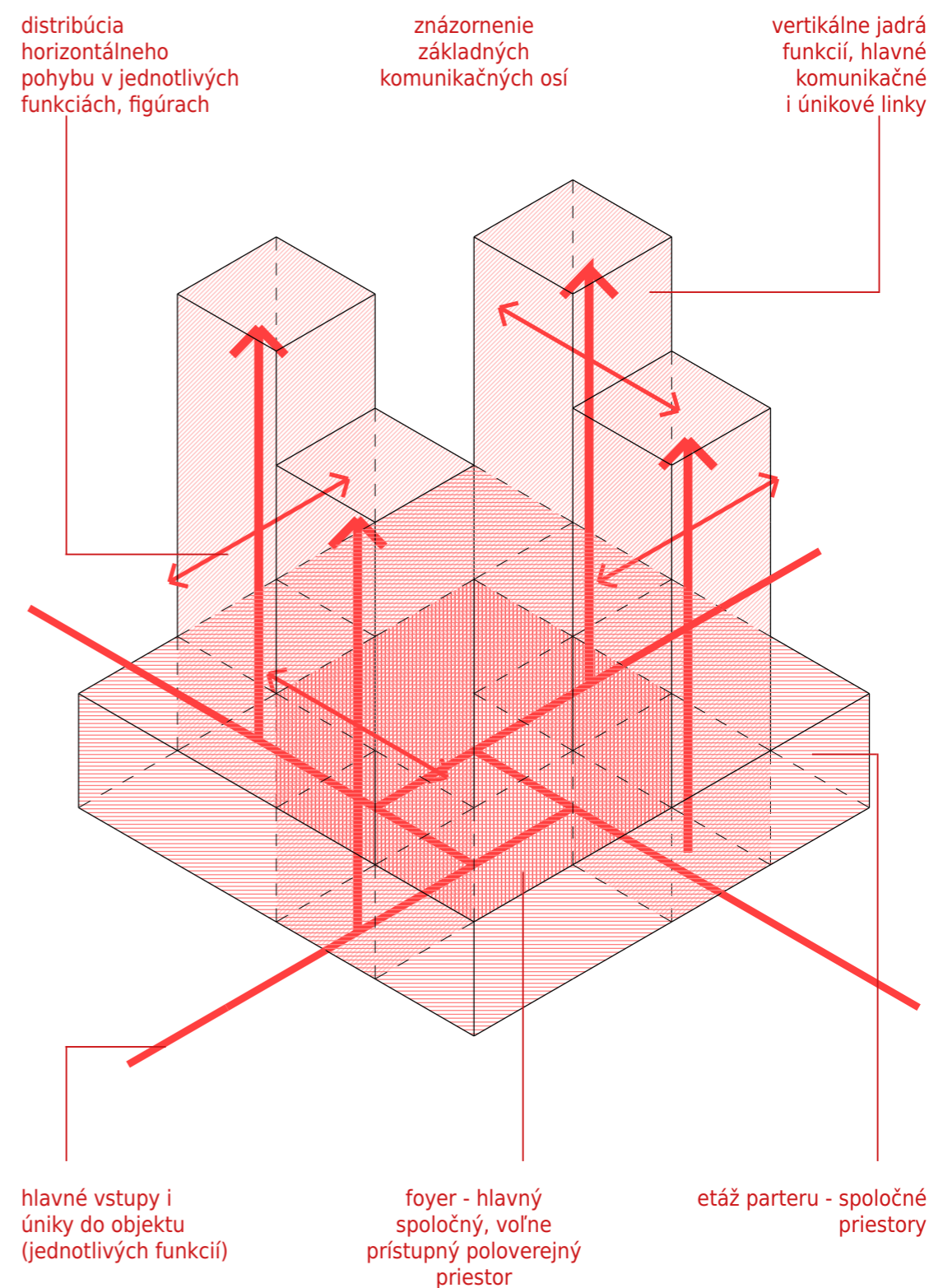
Požiarne ochrana objektu by bola zabezpečená potrebnými bezpečnostnými prvkami a systémami. Vertikálne jadrá zahŕňajú chránené únikové cesty s výstupom na otvorené exteriérové priestranstvo. I napriek pomerne komplikovanému priestorovému usporiadaniu dispozícií je zabezpečený dobrý prístup únikových ciest a komunikácií.

Technické zabezpečenie budovy predpokladá potrebné vybavenie tohto typu verejnej kultúrnej budovy. Technické zázemie sa nachádza v západojužnom rohu prvých dvoch podlaží.

Celková úžitková plocha objektu = 6800 m²,
Celková kapacita: cca 800 návštevníkov v hodine (bežný režim)

podľa funkcií (plocha a kapacita v hodine, počet ks):

múzeum	2250 m ²	300 návštevníkov
vzdelávacie centrum	1000 m ²	200 návštevníkov
galéria	1250 m ²	130 návštevníkov
knižnica	950 m ²	100 000 knižných jednotiek
parter	1350 m ²	

SLOVNÍK POJMOV

Architektonický obsah

utváraniaschopná, organizujúca a integrujúca veličina, ktorú pomocou tvorby architekt v diele nejakým spôsobom skonkrétňuje. Je nehierarchicky usporiadaný na prvej, najvšeobecnejšej vrstve trojvrstvého systému architektúry.

Kritérium

autorom (architektom / teoretikom / historikom) vybraný architektonický obsah, ktorý získava jeho špecifickým narábaním s ním istý vektor

Všeobecná architektúra

súhrn všetkých minulých, súčasných i budúcich chápaní architektúry, kritérií, metód, obsahov, teórií, projektov a stavieb, ktoré za ňu boli, sú, či budú považované

Skalárna architektúra

architektúra, ktorá nenavrhuje skrze jedno špecifické kritérium

Vektorová architektúra

architektúra tvorená v rámci svojho možného sveta určitým špecifickým kriteriálnym spôsobom

Možný svet architektúry

autorský názorový celok, ktorý prezentuje určité špecifické architektonické myslenie

Metametóda

metóda, ktorá tvorí skrze všeobecnú architektúru a nie jedným konkrétnym architektonickým kritériom.

Architektonická situácia

vzniká z hodnôt sústavy a vyplňa priestor voxelu. V návrhu potom vytvára vnútorné prostredie NMA.

Voxelový osový rad

slovné spojenie vyplývajúce z metódy používanej v tejto práci. Jedná sa o sústavu 4 za sebou zapojených voxelov, čiže priestorových bodov karteziánskej sústavy, vo všetkých jej 3 základných smeroch.

Figúra

útvár, ktorý v tejto metóde vzniká z viacerých voxelových osových radov a obsadzuje ho určitá funkcia.

Sústava

nástroj, prechod medzi teóriou a diagramom; v tomto prípade sa jedná o karteziánsku pravouhlú trojosú sústavu, ktorá dokáže popísať polohu bodu v trojrozmernom priestore

Diagram

prostriedok, medzistav vyplývajúci zo sústavy a nadväzujúci na konkretizáciu projektu

Pojmy ako sú
chápané v tejto
práci

ZDROJE

- Evers, B; Thoenes, Ch. Architectural theory. Köln: Taschen, 2022.
- Foucolt, M. Slová a věci: Archieológia humanitných vied. Kalligram, 2000.
- Harries, K. Etická funkce architektury. Praha: Arbor vitae, 2011.
- Kuhn, T. S. Štruktúra vedeckých revolúcií. Praha: Oikoymenh, 1997.
- MLčochová, A. VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ: PŘÍPADOVÁ STUDIE STAROMĚSTSKÉHO NÁMĚSTÍ V PRAZE: diplomová práce. Praha: UK, 2016.
- Míka, A. Staroměstská radnice a náměstí. Praha: Olympia, 1968.
- Norberg-Schulz, Ch. Význam v architektuře západu. Praha: Dokořán, 2020.
- Pella, B. TYP_TYPOLOGIA: diplomová práce. KAT VŠVU, Bratislava, 2022.
- Ruskin, J. Podstata gotiky. Praha: Academia, 2019.
- Staňková, J.; Pechar, J. Tisíciletý vývoj architektury. Praha: SNTL, 1979.
- Starý, O. Veřejná soutěž na Staroměstskou radnici. In: Architektura ČSR 1947/2.
- Sture, A. (ed.). Možné světy v humanitních vědách. Praha: Academia, 2012.
- Ševčík, J. Staroměstská radnice jako paradigma proměn českých měst v 19. století. In: Město v české kultuře 19. století. Praha: NG, 1983.
- Tourek, J. Jak nově myslet architekturu: Pozdní myšlení Petera Eisenmana a jeho kritická teorie architektury.
- Veselý, D. Architektura ve věku rozdělené reprezentace. Praha: Academia, 2008.
- VIček, P. (ed.). Staroměstská radnice. Praha: FOIBOS BOOKS, 2018.
- Dizertační práce: FHS UK, Praha 2013.
- ZERVAN, M. Otázka "Čo je architektúra?" a tri podoby odpovedí na ňu. Učebný text: FF Trnavská univerzita, 2009.
- Zevi, B. Jak se dívat na architekturu. Praha: Československý spisovatel, 1966.
- Zervan, M; Zervan, V. K POJMOM HOMO ARCHITECTUS A DEUS ARCHITECTUS. In: FILOZOFIA, Roč. 65, 2010, č. 8
- Zumthor, P. Atmosféry. Praha: aArchitektura, 2013.
- Prague city tourism Výroční zpráva 2019
<https://dac.dk/en/about/>, vyhledané dňa
vid' <https://icam-web.org/>, vyhledané dňa
<https://www.azw.at/en/articles/the-azw/><https://www.architekturmuseum.de/en/collection/>, vyhledané dňa
<https://arkdes.se/en/about-us/>, vyhledané dňa
<https://www.guidebook-sweden.com/en/guidebook/destination/arkdes-architecture-design-centre-stockholm>,
vyhledané dňa
<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/staromestske-namesti-84033>, vyhledané dňa
<https://www.mkr.cz/rezortni-institute-cs-76>, vyhledané dňa
<https://edition.cnn.com/travel/article/most-visited-cities-euromonitor-2018/index.html>, vyhledané dňa
[ps://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/staromestske-namesti-84033](https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/staromestske-namesti-84033), skoršia nižšia pamiatková ochrana od r. 1958
<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/staromestske-namesti-150137>
<https://www.ikatastr.cz/#kde=50.08739,14.4208,18&info=50.08733,14.42022&mapa=zakladni&vrstvy=parcelebudovy>, vyhledané dňa
<https://www.dveprahy.cz/>, vyhledané dňa
<https://www.muoz.cz/architektura--80/>, vyhledané dňa
<https://www.muzeumbrna.cz/oddeleni-dejin-architektury/t1236>, vyhledané dňa
<https://www.galeriezin.cz/cs/o-nas/sbirky/architektura/>, vyhledané dňa
<https://www.ntm.cz/muzeum/sbirkova-oddeleni/muzeum-architektury-stavitelstvi/sbirky-mas/sbirka-architektury>,
vyhledané dňa
- http://www.orloj.eu/cs/fotogalerie_radnice.htm, vyhledané dňa
https://www.idnes.cz/bydleni/architektura/architekt-karel-prager-monografie.A131123_205308_architektura_rez,
vyhledané dňa
<https://www.milujuprahu.cz/neuveritelne-navrhy-na-dostavbu-staromestske-radnice-podivejte-se/>, vyhledané
dňa
<https://www.prahaneznama.cz/z-minulosti/revolucni-navrhy-staromestske-radnice/>, vyhledané dňa
<https://praha.camp/magazin/detail/staromestska-radnice-a-plany-na-jeji-dostavbu-velkolepe-vize-ktere-zustaly-jen-na-papire>,
vyhledané dňa
<https://www.archiweb.cz/b/soutezni-projekt-na-staromestske-radnici>, vyhledané dňa
<https://vikend.hn.cz/c1-65767950-okno-do-zahrady-architekt-jakub-cigler-propojuje-moderni-stavby-s-velkorysou-vegetaci>,
vyhledané dňa
<https://arch.avu.cz/index.php>, vyhledané dňa
<https://www.fa.cvut.cz/cs/galerie/diplomove-prace#page=1&query=starom%C4%9Bstsk%C3%A9&advisorName=&formId=filterTheses>,
vyhledané dňa
https://cs.wikipedia.org/wiki/Katedr%C3%A1la_Nanebevzet%C3%AD_Panny_Marie_%28Siena%29,
vyhledané dňa
<https://www.slavnevil.cz/stavby/-unesco/stavby-trebic/bazilika-sv-prokopa-monument-cirkevni-architektury>,
vyhledané dňa
https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Panny_Marie_p%C5%99ed_T%C3%BDnem, vyhledané dňa
- <https://leaerostat.net/post/59499005583>, vyhledané dňa
<https://leaerostat.net/post/59499005583>, vyhledané dňa
<https://dam-online.de/en/the-dam/portrait/>, vyhledané dňa
<https://www.architekturmuseum.de/ueber-uns/>, vyhledané dňa
<https://www.vienna.convention.at/de/veranstaltungsplanung/venue-finder/architekturzentrum-wien-congress-324838>,
vyhledané dňa
<https://www.mqw.at/institutionen/architekturzentrum-wien>, vyhledané dňa
<https://www.archdaily.com/893920/blox-oma-ellen-van-loon>, vyhledané dňa
<https://arkdes.se/en/boxen>, vyhledané dňa

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce
Mgr. program navazující

Jméno a příjmení: BRUNO PELLA

Datum narození: 30.6.1996

akademický rok / semestr: 2022/2023, LS

obor: ARCHITEKTURA

ústav: 15129

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Mgr. Akad. arch. Petr HÁJEK

téma diplomové práce: Staroměstské náměstí
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Projekt má za úkol dostavbu Staroměstského náměstí v Praze architektonickým objektem. Součástí projektu bude metodický postup tvorby teoretického základu.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Pro D/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

Stavební program bude bližší specifikován v průběhu tvorby DP a bude vyplývat z koncepce její architektury.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

Výsledkem DP bude studia architektury prezentována na předepsaných výstupech (plachtách a portfolioch) prostor. podorys, rezor, schém, axos, zákresy, vizualizace, situace a pod.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Součástí odovzdání bude model ve vhodné míře a typu zpracování (analytický/hmotový/interaktivní,...) vzhledem na povahu projektu.

Datum a podpis studenta

Bruno Pella 21.2.'23

Datum a podpis vedoucího DP

Mh 21.2.2023

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

21.2.23

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bruno Pella
AR 2022/2023, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ

(AJ) STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ

JAZYK PRÁCE: SLOVENSKÝ

Vedoucí práce: prof. Ing. Mgr. Akad. arch. PETR HÁJEK Ústav: 15129

Oponent práce: Ing. arch. Kamil Měrka

Klíčová slova (česká): Staromestské námestie, všeobecná architektúra, architektonický obsah, Národné múzeum architektúry

Anotace (česká):

Diplomová práce sa snaží načrtnúť fragmentárne videnie architektúry, ktoré je odrazom sveta, a prostredníctvom predstavenia systému všeobecnej architektúry hľadá možnosti tvorby tak, aby sa jej priblížili. K tomu slúži zadanie dostavby Staromestského námestia v Prahe s vytýčeným programom Národného múzea architektúry.

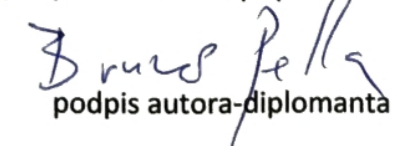
Anotace (anglická):

The aim of the diploma thesis is to outline fragmentary knowledge of architecture, which is reflecting the world. Through the system of general architecture, this thesis is trying to seek possibilities of production in the way, which is approaching it. For this purpose, the task of completion of Old town square in Prague was chosen, within the program of National museum of architecture.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 26.5.2023

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolio a CD.

